

บันทึกการสัมมนา

เรื่อง “ชะตากรรมข้าวหอมมะลิไทย ภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย - สหรัฐ”

วันพุธที่ 8 มิถุนายน 2548 เวลา 08.30 - 16.30 นาฬิกา

ณ ห้องประชุมสารนิเทศ ชั้น 2 หอประชุมใหญ่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก

“ท่านผู้ร่วมสัมมนาที่เคารพ ผมรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่ง ความจริงเรื่องความหอมมะลิเป็นเพียงหนึ่งในหลายๆ ปัจจัยที่เราต้องตกอยู่ภายใต้ ความพยายามในการครอบครองครอบงำของมหาอำนาจในระบบเศรษฐกิจโลกในนามของการค้าเสรีผมคิดว่าเรื่องการค้าเสรีเรายังไม่เข้าใจพอสมควร ปัญหาทุกวันนี้ถ้าคนไทยเราโดยเฉพาะชนชั้นนำซึ่งมีบทบาทชั้นในในเรื่องปกป้องอธิปไตย ผลประโยชน์ของประเทศชาติจะต้องบทบาทหน้าที่โดยตรง เป็นที่น่าเสียดายและน่าเสียใจอย่างยิ่งที่ตลอดเวลาที่เราเข้าสู่ยุคแห่งการพัฒนา ชนชั้นนำโดยเฉพาะสิ่งที่อาจารย์รังสรรค์ที่นั่นอยู่ตรงนี้เรียกว่าขุนนางนักวิชาการ ตามกระทรวงทบวง กรม ต่างๆ ผมไม่ได้หมายเจาะจงบุคคลคนหนึ่งบุคคลใด แต่ว่าโดยระบบโดยกระแสของสิ่งที่เรียกว่าวัฒนธรรมการเรียนรู้ เรามักจะมองไปที่ตะวันตก ซึ่งไม่ผิดอะไร แต่การการมองตะวันตกด้วยความชื่นชมก็เป็นสิ่งที่น่าชื่นชมหลายอย่าง แต่ว่าจะต้องมองอย่างมีความรู้จักตนเอง รู้จักฐานต้นทุนของตัวเอง และต้นทุนอันหนึ่งเป็นทราบกันดีว่าสังคมเราเป็นสังคมเกษตรแต่ความจริงข้าวหอมมะลิเป็นของเกษตร ผมคิดว่าเกษตรกรรมในสังคมไทยมีความหมายลึกยิ่งเสียดายว่า การผลิตข้าว การผลิตผลไม้เพื่อส่งออกแต่ลึกลงไปกว่านั้นเรามักจะลืมว่าสังคมไทยเป็นส่วนหนึ่ง ผมพูดบ่อยๆ จนบางท่านอาจจะเบื่อแต่เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องเน้น สังคมไทยเป็นส่วนหนึ่งของฐานทรัพยากรเขตร้อนของโลก ฐานการเกษตรของเราเป็นอะไรหลายๆ อย่างที่ไม่ใช่ตัวสินค้า เมื่อวานผมอ่านหนังสือพิมพ์เขาพูดถึงข้าวไทยเป็นของไทย แต่พูดในเชิงที่เป็นสินค้าผู้จัดการบริหารจัดการที่ไม่ดี แต่เรายังมองเกษตรค่อนข้างผิวเผินโดยไม่เข้าใจ ผมอยากเสนอว่าการแสวงหาความเข้าใจในเรื่องนี้ต้องมองไปที่เกษตรกรเอง ชาวไร่ ชาวสวนในภาคของเกษตรกรรม เป็นภาพของอัจฉริยะภาพในการที่เรียนรู้ ในการแสวงหา ในการที่จะพัฒนาผมว่าข้าวหอมมะลิจะต้องเป็นหนึ่งในหลายๆ อันที่เป็นผลเกิดจากภูมิปัญญาอยู่ในวัฒนธรรมของชาวบ้านจริงๆ แต่น่าเสียดายที่ว่าในระบบการศึกษา พวกเรานี้ก็ผลผลิตของการศึกษาที่เป็นอยู่ แต่ว่าเรามองไปที่ภายนอกเป็นหลัก ผมยกตัวอย่างเพื่อให้เห็นภาพ เมื่อเร็วมาเรามีปัญหาเรื่องมะละกอ จีเอ็ม โอ ทั้งที่เรามีอัจฉริยะภาพในสังคมไทยการปรับปรุงบำรุงพันธุ์ ข้าวหอมมะลิก็เป็นหนึ่งในส่วนนี้ แต่ว่าเรากลับไปมอง จีเอ็ม โอ เป็นของประเสริฐเลิศเลอ ถึงกลับไปร่วมทำวิจัยที่คอแนล แล้วเกิดงานวิจัยที่นำเข้ามาบั่นทอนทำลายฐานการเกษตรของเรา แต่ในประการสำคัญคือบั่นทอนทำลายอัจฉริยะภาพอย่างนี้เป็นต้น คำๆ หนึ่งที่แหวดวงนักวิจัยทางวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะทางการเกษตรมักจะพูดอยู่เสมอว่าเราต้องไม่ตกขบวนรถไฟ รถไฟ ส่วนการคิดค้นทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี อันนี้ผมว่าเป็นปมด้อย ท่านทั้งหลายลองมาดูใกล้ๆ บ้านเราที่เมืองนนท์ผมพูดสวนเมืองนนท์ เราพูดครัวโลก อาหารโลก แต่ว่าเราได้ทำลายฐานของอัจฉริยะภาพซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่าอย่างยิ่งในเวลาผ่านมาไม่ถึง 50 ปีทำลายสิ่งเหล่านี้เพื่อเห็นแก่สิ่งที่เรียกว่าการพัฒนาใช้ที่ดินเพื่อสร้างอาคาร สร้างศูนย์การค้า แต่เราไม่รู้ว่วบนพื้นฐานเราได้ทำลาย

อะไรไปบ้างข้าวหอมมะลิก็เป็นหนึ่ง เป็นเรื่องที่โด่งดังมากในขณะนี้ท่านทั้งหลายก็คงคุ้นเคยอยู่แล้ว เดียวไปมีข้าวจัสมานตินี่ที่ไต้หวัน ในขณะที่อเมริกาก็พยายามที่จะเรียนแบบตรงนี้และก็เอาระบบที่เขาคิดค้นขึ้นมาเอง ระบบทรัพย์สินทางปัญญาของเขา ระบบสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ไม่ใช่อื่นไกลคือระบบโจรสลัดดี ๆ นี่เอง ผมคิดว่าท่านทั้งหลายก็ตระหนักดีอยู่แล้ว ในขณะนี้เราอยู่ในส่วนของการเข้าไปสู่ระบบการค้าเสรี ถ้าท่านทบทวนประวัติศาสตร์จะเห็นว่าการค้าเสรีไม่เคยเป็นเสรีมาโดยตลอด ตั้งแต่ยุคโลกาภิวัตน์สมัยจักรวรรดินิยมเมื่อศตวรรษที่แล้วจนกระทั่งถึงเดี๋ยวนี้ยิ่งหนักเข้าไปอีก เพราะว่าในขณะนี้เป็นการจักรวรรดินิยมที่อาศัยอาวุธ ไม่เฉพาะทุน ไม่เฉพาะกำลังทหารในการเปิดตลาด แต่ว่าใช้พลังในทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเข้ามาเป็นอาวุธสงครามข้าวหอมก็เช่นเดียวกัน การสัมมนาในเรื่องข้าวหอมมะลิก็เป็นเพียงหนึ่ง ยังมีอีกหลายอย่างด้วยกันตั้งแต่ในประการสำคัญโปรดอย่าไปดูเฉพาะตัวสินค้า ตัวข้าวหอมมะลิ ข้าวหอมมะลิเป็นเพียงตัวที่โดดเด่นที่เป็นภาพสะท้อนของ เมนเทริตี้ การที่เรายอมตก..... (ไม่ได้ยินเสียง)

คุณสุนทร สีหะเนิน ผู้ค้นพบข้าวขาวดอกมะลิ 105

เกี่ยวกับเรื่องข้าวหอมดอกมะลิแต่เดิมเราเรียกว่าข้าวขาวดอกมะลิ คำว่าหอมมะลียังไม่มี เป็นพันธุ์ข้าวเบานาสวน เป็นข้าวประเภทนาปี ชอบดินประเภทร่วน ขึ้นในที่นาดอนเป็นน่าน้ำฝนมีคุณลักษณะพิเศษคือมีกลิ่นหอม เป็นที่นิยมของผู้ลากมากดี และเศรษฐกิจมีเงิน ผู้หลักผู้ใหญ่ชอบมากแต่ว่าเนื่องจากข้อจำกัดของข้าวพันธุ์นี้ ถึงจะมีชื่อเสียงโด่งดังทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดในบรรดาผู้มีเงินทั้งหลายเพราะว่ามันแพง สมัยผมไปเป็นพนักงานข้าวในอำเภอบางคล้าใหม่ ๆ ราคาข้าวเกี่ยวละ 80 บาท 100 ถึง แต่ว่าข้าวดอกมะลิราคา 125 บาทนับว่าสูงสุด แต่เนื่องจากว่ามีข้อจำกัดในเรื่องสถานที่ ที่มันชอบคือชอบในที่นาดอนเป็นน่าน้ำฝนดินปนทราย แต่ว่าที่ดินในจังหวัดจะเชิงเทรา โดยเฉพาะที่อำเภอบางคล้าส่วนใหญ่เป็นที่นาลุ่มและดินเหนียวมีที่นาดอนอยู่น้อยที่เห็นชัดก็คือในบริเวณท่าทองกลางและตำบลเสเม็ดของอำเภอบางคล้ามีเนื้อที่ปลูกอยู่ประมาณ 1,00 ไร่ แยกกันซื้อผลผลิตประมาณ 300 ไร่ ต่อปี แล้วก็มีคนพยายามจะนำไปปลูกในที่ต่างๆ เพราะว่ามันขายได้และเป็นที่ยอมรับซื้อหากันมาก ก็มีการนำไปขยายที่อื่นในที่สุดก็ล้มเหลวทุกราย ขยายไม่ออกจนกระทั่งถึง ปี 2493 เราได้ตกลงความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจให้กับประเทศด้อยพัฒนาระหว่างจากประเทศอเมริกาและประเทศไทยตกลงกันว่าจะร่วมกันพัฒนา เขามองว่าจะพัฒนาเศรษฐกิจก็มุ่งไปทางชาวนาจะพัฒนาให้มีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลผลิตดีขึ้นก็ต้องพัฒนาพันธุ์ข้าว เขาบอกว่าการพัฒนาพันธุ์เป็นการลงที่ถูกต้องที่สุดเราจะเอาปุ๋ยเอาอะไรมาใส่มันยุ่งยากมันแพง ใช้พันธุ์ดีเหมาะสมกับพื้นที่จะเพิ่มผลผลิตขึ้น 15 % และเพิ่มคุณภาพอีก 10 % ที่เป็นอยู่เดิม การร่วมมือครั้งนั้นตกลงกันระหว่าง 2 ประเทศหลังจากเราชนะการประกวดที่ประเทศแคนาดาแล้วไม่ได้เคยมีการพัฒนาอีกเลย ก็เกิดมีโครงการปรับปรุงพันธุ์ข้าวครั้งใหญ่ที่สุดในประเทศตามที่ วิธีคือออก ผมเป็นผู้หนึ่งที่อนุญาตให้เข้าร่วมโครงการนี้ในจำนวนเพื่อนนักข่าวทั้งหลายจำนวน 30 กว่าคนให้ร่วมโครงการ โดยอเมริกาส่ง ศาสตราจารย์ดอกเตอร์แฮร์ริส เฮดเลอร์เป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องข้าวจากมหาวิทยาลัย

คอบเนล มาช่วยฝึกอบรม 4-5 เดือนในปี 2493 ที่กำลังทำนา การอบรมเสร็จเมื่อข้าวที่ชาวปลูกเริ่มตั้งท้องและออกรวงพวกผมก็ต้องกลับไปพื้นที่ผมได้รับมอบหมาย 2 จังหวัด คือจังหวัดชลบุรีกับฉะเชิงเทรา พอไปถึงก็ต้องทำแผนว่าเราจะเก็บรวบรวมข้าวพันธ์อะไรบ้างในท้องที่ทั้งทั้ง 2 จังหวัดโดยมุ่งไปที่ว่าพันธ์ข้าวที่นำส่งเข้าโครงการเป็นพันธ์ข้าวที่ราษฎรนิยมมาก แล้วก็แต่ละแปลงที่ปลูกต้องไม่น้อยกว่า 15 ไร่ เป็นหลักการทั่วๆ ไปที่เขากำหนด ให้เลือกจากต้นเลยให้ได้ 200 รวง ผมทำแผนเก็บไป 25 พันธุ์ 2 จังหวัดในขณะวางแผนก็ต้องตระเวนคอยควบคุมก่อนที่ชาวนาจะเกี่ยวเสียก่อน ในระหว่างตระเวนนั้นมีข้าวยอมๆ อยู่บริเวณที่ผมตระเวนบริเวณท่าทองกลาง ตำบลสมเด็จเหนือ ตรงนั้น 2 ไร่ 4 ไร่ ห่างๆ กัน กำลังออกรวงเหลืองเพราะมันเป็นข้าวเบา ออกก่อนเพื่อน ออกดอกตั้งแต่ปลายเดือนตุลาต้นเดือนพฤศจิกายนแล้วรวงกัม แต่ว่าไม่อยู่ในแผน ไปเดินดูข้าวเขียวๆ ก็ตัดสินใจไปติดต่อกับเจ้าของนา ขอซั๊ก 20-30 รวง รวมได้ 200 ส่งมาพร้อมกับข้าวอื่นๆ หลังจากนั้นผลการคัดเลือกทดสอบในระดับสถานีทางการโดยนำข้าวที่ส่งมาใช้วิธีทดสอบแบบ 1 รวงต่อ 1 แถวแล้วก็มีข้าวที่ชื่อเสียงสมัยนั้น เฉพาะข้าวหอมมะลิเป็นข้าวเบาก็ต้องเทียบด้วยข้าวนางมด เอช 4 หนึ่งรวงต่อหนึ่งแล้ว พอถึงที่รวงที่เก้า รวงที่สิบ ข้าวนางมด หยอดเป็นเม็ด ผลปรากฏว่าเมื่อสิ้นปี ข้าวหอมมะลิ ...หรืออาจจะมีการอื่นที่ลักษณะไม่ดีที่สุดก็รวงที่ 105 รวงเดียวที่สามารถ น็อกแชมป์ลงได้คนที่เขื่อนักวิชาการดำเนินการตามกรรมวิธีต่อไป จนกระทั่งปีแรก 2493 ได้ข้าว 1 กำลังคือข้าวที่ 105 ปี 2494 อาจจะได้กำหนดให้พอหยอดไปเม็ดประมาณ 30 กอ ๆ หนึ่งแตกกอออกเป็น 3 ก็เป็น สี 20 กอก็ได้เพิ่มในปีที่ 2 ทำได้ปีเดียวในที่สุดได้ปริมาณพันธ์ข้าวขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งได้พันธ์ข้าวพอจะทดสอบตามท้องที่จังหวัดต่างๆ ว่าข้าวพันธ์นี้เหมาะสมกับที่ไหนบ้างก็ปรากฏว่าผลการทดสอบข้าวขาวดอกมะลิ 105 มีความเหมาะสมที่จะปลูกในท้องที่ภาคอีสาน ที่นี้ท้องที่ภาคอีสานเกิดมีปัญหาเพราะว่าคนอีสานเขาปลูกข้าวเหนียว เราเอาข้าวเจ้าไปให้เขาปลูกไม่รู้เขาจะเอาหรือเปล่า ในที่สุดเมื่อคณะกรรมการที่นาพันธ์ของเกษตรอนุมติให้ใช้ข้าวดอกมะลิเป็นพันธ์ขยายเผยแพร่แก่ประชาชนได้ สมัยนั้นผมอยากจะให้ระถึงบุคคลท่านหนึ่งที่ใช้ความชาญฉลาดเอาข้าวขาวดอกมะลิเข้าสู่ภาคอีสาน ท่านผู้นั้นเป็นอดีตอธิบดีกรมการข้าว ดร.สระ ทัด สานู ท่านได้ตัดสินใจนำข้าวขาวมะลิเข้าสู่ภาคอีสาน โดยเจาะพื้นที่แรกที่จังหวัดสุรินทร์ ศีระเกษ และบุรีรัมย์ เพราะว่าคนใน 3 จังหวัดเป็นเชื้อสายเขมรกินข้าวเจ้าและปลูกข้าวเจ้า ท่านนำไปให้โดยจัดทำนาสาธิตแปลงใหญ่ให้พันธ์ให้ปุ๋ย ดูแลและเสร็จ ปรากฏว่า 3 ปี 3 จังหวัดยอมรับพันธ์ข้าวขาวดอกมะลิปลูกจนกระทั่งเต็มพื้นที่... พอสำเร็จใน 3 จังหวัด จุดต่อไป ท่านมุ่งไปที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งขณะนั้นเป็นทุ่งร้างไม่มีพืชผลอื่นนอกจากหญ้า เนื้อที่ครอบคลุมเป็นล้านไร่ ท่านก็เข้าไปโดยได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลออสเตรเลียมาช่วยจัดรูปที่ดินให้ใหม่ เป็นทุ่งว่างไม่มีไร่ พอเริ่มงานก็เหมือนกันคือสาธิตแปลงใหญ่จับเจ้าของนารวมกันแต่ละกลุ่มไม่ต่ำกว่า 500 ไร่ 1,000 ไร่ยิ่งดีแต่ค่า 500 ไร่ไม่ได้ก็รวมกลุ่มกันรัฐบาลก็ให้เครื่องอุปกรณ์ในการดูแลผลผลิต คือให้ปุ๋ย คือให้การดูแลรักษาให้เครื่องอุปกรณ์ในการผลิต ให้พันธ์ ให้ปุ๋ยให้การดูแลรักษาให้น้ำ จนกระทั่งไม่กี่ปีต่อมาก็เต็มหมดเลยพวกที่ปลูกข้าวเหนียว หันมาปลูกข้าวเจ้า เพราะว่าปลูกข้าวเหนียวราคาไม่ได้ ปลูกข้าวเหนียวราคาไม่ดี ผมไปเร็วถ้าหากว่าองค์กรอื่นอยากฟังรายละเอียดมากกว่านี้ ข้อมูลเหล่านี้ผมคิดว่าผมคนเดียวที่เหลืออยู่ นอกจากนั้นคนที่รู้ทำผมหรือคนที่รู้มากกว่าผม ไปคำถ่านหมดแล้ว รับรองข้อมูลเกี่ยวกับข้าวขาวดอกมะลิที่สามารถเล่าได้แต่ต้น

จนจบ ถ้าใครเล่าได้เท่าผมก็เชิญ เพราะผมอายุ 82 แล้ว ถ้าผมไม่เล่าเดี่ยวข้อมูลเหล่านี้จะหายตามผมไปด้วย เพราะฉะนั้นองค์กรใดที่จะจัดสัมมนาเรื่องนี้ยินดีที่จะเผยแพร่ ที่นี้พอข้าวหอมมะลิไปได้สวยแล้ว พูดถึงชีวิตผมบ้าง พอส่งพันธุ์ข้าวมาให้กรมวิชาการแล้วผมก็รับราชการเป็นเกษตรจังหวัดนราธิวาสเหนือสุดย้ายมาเป็น ผอ.จังหวัดเชียงใหม่แล้วก็มาลาออกเพราะว่าระบบราชการ ผมอี๊ดอัด ปีเดียวกับที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ยิงตัวตาย พวกตรวจราชการไปถึงจังหวัดเชียงใหม่จะเอาฉัน เอฉัน จังหวัดเชียงใหม่เป็นสาวงาม เหมือนกรุงศรีอยุธยาที่กวาดต้อนทั้งผู้หญิงกวาดต้อนเอามาลงกรุงศรีอยุธยา พอกรุงศรีอยุธยาอ่อนอำนาจลงก็กวาดไปเมืองพม่า ในที่สุดตอนที่ผมอยู่ในเชียงใหม่ ลักษณะเป็นอย่างนี้เรือบินแต่ละเที่ยวบินข้าราชการก็ต้องไปรับ รับแล้วต้องส่งด้วยไม่ต้องทำอะไร แล้วก็พูดกันเบาๆ พวกผมต้องส่งเจ้าหน้าที่ไปคอยจดว่าท่านจะกลับเมื่อไหร่ต้องการอะไรบ้าง แหนมซั๊กก็กิโล หัวกระเทียมเท่าหัวแล้วแต่จะเนรมิตร ก็อยากจะบอกท่านทั้งหลายผมลาออก ผมได้บำนาญ 9,000 บาท ต้องประหยัดถึงจะอยู่ได้ ผมเป็นข้าราชการบำนาญอยู่ 13 ปี มีหนังสือฉบับหนึ่งจากกรมส่งเสริมการเกษตรจากสังกัดเดิมของผมบอกให้ไปรับโล่เกียรติยศที่กระทรวงเกษตรจะมอบให้ในฐานะที่ทำความดีความชอบเป็นผู้ค้นพบข้าวหอมมะลิทำให้เป็นสินค้าเกษตรที่สำคัญที่สุดปรากฏว่าในปี 2535 ข้าวหอมมะลิ 12,500 ตัน คิดเป็นเงิน 25,000 ล้านบาทกระทรวงเกษตรจะตำรเองหรือเด็กตำริขึ้นมาก็ไม่รู้ มาคนที่ศูนย์วิจัยข้าวก็ปรากฏว่ามีชื่อผมเป็นคนแรกที่จับต้องข้าวพันธุ์นี้เป็นคนแรกก็คิดว่าประเทศชาติว่าไหนๆ ประเทศชาติก็มีผลประโยชน์มากในที่สุดก็จะให้โล่ ทำพิธีมอบผมเป็นเกียรติ ปรากฏว่าเด็กพีชเคอร์ที่อเมริกาที่เคยมาฝึกงานมาเยี่ยมมันบอกว่าถ้าอยู่อเมริกาสบายมากไม่ต้องทำอะไร ผมก็ถามว่าแล้วจะกินอะไรมันก็บอกว่ากินโบนัสไอ้ เราประเทศไทยไม่ได้หรอกมันให้ 500 บาทก็ดีแล้วดีกว่าไม่ให้อะไรเลย ก็ดีใจก็คือเราค้นพบข้าวหอมมะลิที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ดีใจอย่างยิ่งก็คือว่าผมจะได้มีเนื้อความไปเล่าให้ยมบาลฟังว่าตอนที่เป็นมมนุษย์ได้ทำความดีอะไรไว้บ้าง

(ช) ผู้ดำเนินรายการ

สวัสดิ์ครับเช้าวันนี้เราจะมาร่วมกันอภิปรายเรื่องอดีตและอนาคตข้าวหอมมะลิไทยภายใต้ เอฟทีเอ วิทยากรท่านแรก คุณสงกรานต์ จิตตราภรณ์ จะให้ความรู้ในเรื่องความสำคัญของข้าวหอมมะลิต่อสังคมไทย

คุณสงกรานต์

“ผมข้าราชการบำนาญครบปีแล้วความรู้อาจจะไม่ทันสมัย แต่อยากมาแลกเปลี่ยนความรู้ความสำคัญของความหอมมะลิ ขอท้าวความสักนิด ข้าวที่เรารับประทานอยู่ทั่วโลกมีอยู่ 2 ชนิด คือข้าวเอเชีย กับ ข้าวแอฟริกา แล้วก็ข้าวมีถิ่นกำเนิด เอเชียมีถิ่นกำเนิดในเอเชียโดยเฉพาะประเทศไทย ที่ผมพูดอย่างนี้เนื่องจากเรามีบรรพบุรุษของข้าวที่เราปลูกปัจจุบัน คือ ข้าวป่า คือทั่วโลก 22 ชนิด อยู่ในบ้านเรา 5 ชนิด 2 ชนิดเป็นบรรพบุรุษของข้าวที่เราปลูก ข้าวมีความสำคัญต่อคนไทยมาช้านานเรียกว่าเป็นวัฒนธรรมเลยก็ได้ การปลูกข้าวในบ้านเราจากหลักฐานมีการปลูกมามากกว่า 5500 ปี มีประวัติมายาวนาน ข้าวมีผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างไร จากผลผลิตข้าวทั่วโลกประมาณ 550 ล้านตันประเทศ

ไทยเราผลิตได้ปีหนึ่งประมาณ 22- 23 ล้านตัน ก็ว่าครึ่งประมาณ 13 ล้านตันเราใช้บริโภค เหลือประมาณ 13 ล้านตันเราใช้ส่งออก จะเห็นว่าข้าวมีความสำคัญต่อชีวิตของคนไทยอย่างมาก และมีความสำคัญเป็นแหล่งเกิดของวัฒนธรรม ทางคุณพิสุนทรก็ได้กล่าวว่า มีการปลูกข้าวขาวดอกมะลิผลผลิตประมาณ 1 ล้านตัน ปัจจุบันมีการปลูกข้าวขาวดอกมะลิประมาณ 13 ล้านไร่ อยากจะกล่าวว่า เป็นข้าวขาวดอกมะลิ ประเทศไทยเป็นแหล่งของพันธุ์ข้าว เนื่องจากเรามีบรรพบุรุษของข้าวอยู่ มีการผันแปรจากการคัดเลือกของมนุษย์ของสภาพแวดล้อม ทำให้เรามีพันธุ์ข้าวหลากหลาย พันธุ์ข้าวปัจจุบันมีประมาณ 5,000 ชื่อ ข้าวดอกมะลิเป็นหนึ่งใน 5,00 การคัดเลือกของบรรพบุรุษของไทยได้คัดเลือกตามความต้องการ พวกที่ฝนตกเร็ว ฝนไปมาเร็วก็คัดเลือกพันธุ์ที่อายุเบา แหล่งที่มีน้ำขังก็คัดเลือกพันธุ์ที่อายุหนักๆ เช่นข้าวขึ้นน้ำ การเก็บเกี่ยวก็เริ่มตั้งแต่พฤศจิกายนไปจนถึงมกราคม-กุมภาพันธ์ จะเห็นได้ว่าความหลากหลายทางชีวภาพมีสูงจึงมีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยอย่างมาก หลังมีพันธุ์ข้าวที่คัดเลือกตามมนุษย์และสิ่งแวดล้อมแล้วก็มีพันธุ์ข้าวหอมดอกมะลิ ปลูกตั้งแต่ปี 2488 ที่ชลบุรีจากชลบุรีก็นำมาปลูกที่ฉะเชิงเทรา 150 ถึง จาก 100 ถึงเอาไปสีกินเนื่องจากมีคุณภาพดี อีก 50 ถึงก็แจกจ่ายกันปลูกหลังจากปลูกปี 2493 มีการรวบรวมพันธุ์ข้าวคุณลุงสุนทรก็ได้ไปรวบรวมที่โนน คุณสุนทรอาจจะเพิ่มเติมว่าทำไมที่ชลบุรีไม่มีพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิซึ่งได้มีการปลูกมาตั้งแต่ปี 2488 แล้วปลูกก่อนที่ฉะเชิงเทรา หลังจากทีรวบรวมมาได้ 199 รวงก็ไปปลูกที่สถานีทดลองข้าวโคกสำโรง นักวิชาการก็ได้คัดเลือกรวงที่ 105 สำหรับข้าวพันธุ์นี้ ข้อดีคือว่าเมล็ดยาวเรียวยาว เวลาหุงต้มแล้วอ่อนนุ่ม ปลูกได้ปีละ 1 ครั้ง คือปลูกได้ปีละหนึ่งครั้งมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือปีหนึ่งปลูกได้หนึ่งครั้งการสุกของเมล็ดก็จะไปไปตามธรรมชาติไม่มีการเร่ง แต่ถ้าปลูกมากกว่าอาจจะมีการเร่งเอาไปเก็บเกี่ยวแล้วเอามาอบจะเห็นว่าคุณภาพไม่ดี ข้าวปทุมธานี 1 ซึ่งเป็นข้าวหอมซึ่งมีเลือดของข้าวขาวดอกมะลิซึ่งปลูกได้ตลอดปีคุณภาพข้าวขาวดอกมะลิไม่ได้ เนื่องจากว่าข้าวดอกมะลิหลังจากออกดอกแล้ว ข้าวดอกมะลิจะออกดอกประมาณ 21 ตุลาคมประมาณนี้ ถ้าไปทางแถวอีสานช่วงวันที่ 20 ,21,22 จะได้กลิ่นหอมหลังจากออกดอกแล้วอากาศจะแห้งเมล็ดข้าวก็จะได้พัฒนาไปตามธรรมชาติไม่ถูกความร้อนไม่ถูกฝน ไม่เหมือนข้าวที่ปลูกทั้งปีก็จะถูกความร้อนหรือถูกฝนคุณภาพของข้าวหน้าปีก็จะดีกว่าข้าวหน้าปี ข้าวหน้าปีอาจจะนำไปเข้าเครื่องอบอันนี้ถือว่าไม่เป็นไปตามธรรมชาติ ข้าวหน้าปีด้อยกว่า ข้าวดอกมะลิและข้าวโดยรวมว่ามีผลต่อสังคมไทยอย่างไร

อันแรกก็คือในเรื่องของเศรษฐกิจก็คือปลูกข้าวเศรษฐกิจจะดีขึ้น แต่ลุงสุนทรพูดว่าแต่ก่อนต้องดำน้ำกิน และเป็นความมั่นคงของประเทศ ถ้าเกษตรกรมีข้าวกินก็คงไม่เดือดร้อน ข้าวเป็นบ่อเกิดของวัฒนธรรมในพิธีกรรมต่างจะเห็นว่ามีพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ พิธีแห่นางแมว เพื่อขอฝน อันนี้ก็ป็นวัฒนธรรมของข้าว ข้าวหอมมะลิก็เป็นส่วนหนึ่ง เป็นบ่อเกิดของภาษา เช่นเป็นคำพูดทางวัฒนธรรม เช่น กินข้าวแล้วหรือยัง อาจจะไม่ใช่ข้าวก็ได้แต่ใช้คำว่าข้าว เป็นแหล่งใช้ในมาตราดวง วัด เช่นข้าว 18 ข้าวใช้ในเป็นคำเปรียบเทียบ เช่น ข้าวนอกนา บอกระยะเวลานานไหม เช่น ข้าวเดือด ประมาณ 10-15 นาที สมัยก่อนยังไม่มีนาฬิกา นี่เป็นบ่อเกิดของการใช้กันในพื้นเมือง ข้าวดอกมะลิซึ่งเป็นพันธุ์ดั้งเดิมปัจจุบันก็นำมาใช้ประโยชน์โดยตรงมาให้เกษตรกรปลูกคือสุกแล้วจะขาวเหมือนดอกมะลิ แต่ว่ากลิ่น

หอมจะหอมเหมือนใบเตย ถึงมีชื่อเรียกว่าข้าวขาวดอกมะลิ พอเรียกๆ ไปก็เป็นข้าวหอมมะลิ จริงข้าวของเมืองไทยมีเยอะอย่างน้อยก็ 100 กว่าพันธุ์ เคยได้ยินไหม หอมสะตุง , หอมท้ายครีว ข้าวหอมมะลิเป็นหนึ่งในร้อยกว่า ใช้ในทางอ้อมสังคมมาใช้ในพ่อแม่ในการปรับปรุงพันธุ์ จะเห็นได้ว่าพันธุ์ข้าวที่สร้างขึ้นใหม่ๆ อย่างน้อย 4-5 พันธุ์มีเลือดของขาวดอกมะลิเป็นฐานพันธุกรรมสรุปก็คือว่าข้าวมีถิ่นกำเนิดในบ้านเราที่ได้รับการคัดเลือกวิวัฒนาการจากตัวเองเพื่อปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อมการคัดเลือกของเกษตรกรก็ได้มาเป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ จากนั้นก็ได้คัดเลือกกรวงบริสุทธิ์ก็ได้รวงที่ 105 เป็นรวงที่ได้รับความนิยมจนกระทั่งปัจจุบัน

ผู้ดำเนินรายการ (ช)

“ขอบคุณที่ส่งกรานต์ที่ได้มาแล้วให้เราฟังถึงความสำคัญของข้าวหอมมะลิในสังคมไทย ซึ่งท่านก็ได้สรุปแล้วว่าข้าวเป็นพืชหนึ่งที่ได้ยู่คู่กับแหลมทองสุวรรณภูมิมาช้านาน 5,00 กว่าปี คนไทยก็อยู่ที่นี้มาตั้งนานแล้ว ข้าวก็เลยเป็นส่วนหนึ่งของส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม วิถีชีวิตการดำรงอยู่ของสังคมไทยมาเป็นเวลาช้านาน ซึ่งเมื่อ 40 กว่าปีที่แล้วก็ได้คัดเลือกเอาข้าวขาวดอกมะลิขึ้นมาใช้ประโยชน์แล้วก็ก็เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย สำหรับลำดับต่อไปผมจะเรียนเชิญคุณบัณฑิต เศรษฐศิริโรจน์ ท่านเป็นผู้อำนวยการโครงการนโยบายฐานทรัพยากรและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ..จะมาเล่าให้เราถึงความ เป็นมาถึงประเด็นความขัดแย้งในการค้าข้าวระหว่างไทย – สหรัฐ ประเด็นการเจรจา ระหว่างไทย-สหรัฐที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากข้าวหอมมะลิ”

คุณบัณฑิต

“ประเด็นที่ผมจะพูด 2 หัวใหญ่ เรื่องแรกเป็นเรื่องของจะชี้ให้เห็นความขัดแย้ง การแย่งชิงพันธุกรรมที่เกิดขึ้นจากประเด็นข้าวหอมมะลิ ซึ่งขณะนี้ป็นกรณีที่เกิดขึ้นกับสหรัฐอยู่หลายครั้งหลายครา อีกส่วนหนึ่งคือสิ่งที่จะพูดถึงการเจรจาที่เกิดขึ้นระหว่างเรากับสหรัฐในหัวข้อการเจรจาที่จะโยงถึงผลกระทบเกี่ยวกับข้าวหอมมะลิ ซึ่งในประเด็นที่ 2 จะวางเฉพะขอบเขตประเด็นที่จะโยงมาถึงผลกระทบ ส่วนการวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่มีต่อข้าวหอมมะลินั้น จะส่งต่อให้คุณวิฑูร ผมทำหน้าที่เหมือนกองกลางเป็นแบ็คแฮม ส่วนโรจน์โดก็ยิงประตูให้วิฑูรไป

ในเรื่องสงครามทางการค้าในเรื่องการแข่งชิงข้าวหอมมะลิในปี 42 ท่านคงจำกันได้มีบริษัทเอกชนของสหรัฐบริษัท ไรท์เทรค ได้มีการจดเครื่องหมายทางการค้าในนามชื่อของ จัสมินไรท์ ได้เกิดให้มีการตื่นตัวในวิดีโอที่ท่านได้ดูเมื่อตอนเช้า ได้เห็นประเด็นในเรื่องนี้ รวมถึงในเรื่องของจัสมาตินด้วย เหมือนกับเอาชื่อของพันธุ์ข้าว บาสมาตินกับพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ในภาษาอังกฤษก็คือ จัสมิน ไปผสมกันทำให้เกิดความสับสนของผู้บริโภคไปซื้อข้าวมาบริโภคโดยคิดว่าเป็นผลผลิตจากการนำข้าว 2 พันธุ์มาผสมกันซึ่งไม่ได้มีเหตุผลความถูกต้องเลย ไม่นานอีก 2 ปีถัดมาก็ได้มีโครงการปรับปรุงพันธุ์ข้าวหอมมะลิไทยในสหรัฐมีนักวิจัยของสหรัฐที่ทำการปรับปรุงมาวัตถุประสงค์ชัด ซึ่งถ้าท่านไปค้นใน เว็บไซต์ก็จะเห็นโครงการเหล่านี้ปรากฏอยู่เขาต้องการที่จะปรับปรุงให้ได้ข้าวเหมือนกับข้าวหอมมะลิไทย เพื่อจะทดแทนการนำเข้า และอีกวัตถุประสงค์หนึ่งก็คือ เพื่อที่แข่งขันกับข้าวไทยในตลาดโลก ก็เป็นที่มาของ

การที่นำเอาพันธุ์ข้าวของไทยไป พอเราสืบค้นซึ่งหลายท่านที่นั่นอยู่ที่นั่นก็ช่วยกันสืบค้นประเด็นเรื่องนี้ ก็พบว่าเขาเอาไปจากฮิวรี่ ส ถาบันศุนย์วิจัยข้าวของฟิลิปปินส์ ก็เป็นข้าวที่เราเอาไปฝากไว้

ประเด็นตรงนั้นมันเป็นปัญหาของการเปลี่ยนแปลงในกติกาดโลก คือก่อนหน้านั้นเรายอมรับกติกาโดยชื่อภาษาอังกฤษตรงนั้น คือชื่อย่อของการตกลงระหว่างประเทศที่เป็นทางการในปี 1993 ทางเอฟ ที โอ ก็มีการตกลงนานาชาติ ว่า ทรัพยากรพันธุกรรมพืชเป็นสมบัติร่วมกันของมนุษยชาติ เพราะฉะนั้นสิ่งที่ลุ่มสุนทรเลา มันเกิดขึ้นในช่วงที่เราถือกันว่าพันธุกรรมพืชเป็นสมบัติร่วมกันของมนุษยชาติไม่ถือกันว่าเป็นการขโมย เราก็ก๊อเขาของเขามา เขาก็เอาของเราไป เมื่อเขาเอาไปพัฒนาให้มีดีขึ้นเราเห็นว่ามันเหมาะสมที่จะเอากลับมา เราก็ก๊อเขาของเขามา เป็นการแลกเปลี่ยนกัน แต่ว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นที่สำคัญก็คือในปี 1992 ตั้งแต่มีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพที่ถือว่าได้ว่ารับรองสิทธิอธิปไตยของทรัพยากรชีวภาพ เป้าหมายก็คือว่า ทรัพยากรอยู่ในประเทศของไทย ประเทศก็มีสิทธิที่จะกำหนดกติกาให้ใครใช้ หรือไม่ให้ใครใช้ จะให้ใช้โดยมีระบบกฎหมายอย่างไร ความเปลี่ยนแปลงอีกครั้งในปี 1995 เมื่อมีการตกลงทริคทีที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งองค์การการค้าโลก เดิมทีบอกว่าการทรัพยากรไม่ได้เป็นของใครเป็นสมบัติร่วมกันของมนุษยชาติมาสู่ให้ประเทศกำหนดขึ้น พอมาในปี 95 ก็บอกว่าบริษัทเอกชน นักวิจัย สามารถ เป็นเจ้าของพันธุกรรมได้ ถ้าท่านสามารถประดิษฐ์คิดค้นจนเข้าหลักเกณฑ์ ตามระบบสิทธิบัตร นั่นคือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นกติกาดโลก ซึ่งนำมาสู่ความยุ่งยากที่เรากำลังเผชิญอยู่

ในส่วนที่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องการเจรจา ผมขยับมา 4 ประเด็น ในเรื่องของการเจรจาเปิดตลาดสินค้าเกษตร ซึ่งในส่วนนี้ทั้งคุณวิฑูรและคุณวัลลภจะขยายความผมจะข้ามประเด็นนี้ไป ผมจะขยายความในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของ จี เอ็ม โอ การเจรจาที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา และในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เราเจรจากับสหรัฐเรื่อง เอฟ ที เอ รวมทั้งหมด 23 หัวข้อท่านคงทราบดี ส่วนที่ยิบมาตรงนี้ 4 หัวข้อ ที่จะกระทบเรื่องของข้าวหอมมะลิของไทย ประเด็นเรื่อง จี เอ็ม โอ เราจะได้ยินท่านคณะเจรจาจะบอกว่า สหรัฐไม่ได้รวมเรื่องนี้อยู่ใน 23 หัวข้อตรงนั้นคือความถูกต้อง แต่ว่าเมื่อดูในสาระ ข้อเรียกร้องในประเด็นเรื่องการเกษตรจะมีข้อเรียกร้องอยู่อย่างน้อย 2 หัวข้อที่คิดว่าตรงนี้น่าไปสู่การเปิดเสรีของสินค้า จี เอ็ม โอ ในประเทศไทย ข้อเรียกร้องของเราก็คือ

1 ให้ประเทศผู้เจรจาในความหมายก็คือประเทศไทยยึดหลักปฏิบัติความตกลงที่อยู่ในองค์การการค้าโลกฉบับหนึ่งคือความตกลงด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช อย่างเคร่งครัด ความหมายเป็นอย่างไรผมจะนำเสนอต่อไป ส่วนหนึ่งก็คือต้องการให้ประเทศไทยขจัดมาตรฐานที่มีผลกระทบต่อเทคโนโลยีชีวภาพ ตรงนี้เขียนไว้ชัด ในกฎหมายให้อำนาจการเจรจาก็กำหนดตรงนี้ไว้อยู่ในกฎหมายของสหรัฐเลย เช่นเรื่องของการติดฉลากสินค้า ซึ่งก็หมายรวมถึงฉลากสินค้า จี เอ็ม โอ ด้วยสิ่งที่กำหนดไว้ในการตกลงในองค์การการค้าโลก ตรงนั้นให้สิทธิประเทศสมาชิกกำหนดมาตรการด้านสุขอนามัยพืชที่จำเป็นเอาไปเรื่องการจำกัดในด้านการค้าเพื่อคุ้มครองในเรื่องของชีวิต หรือสุขภาพของ

สัตว์ พืช ซึ่งตรงนี้เราจะเห็นปัญหาเรื่องเรื่องการนำเข้า ส่งออก ซึ่งเป็นปัญหาในเรื่องนี้อยู่เยอะหลักการสำคัญในเรื่องนี้ที่เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องก็คือว่า การที่จะใช้มาตรการดังกล่าวจะต้องมีเหตุผลทางวิทยาศาสตร์อ้างอิง มาตรการนั้นโดยที่ไม่เกิดให้มีการบิดเบือนทางการค้า

ประเด็นตรงที่ที่จำนำไปสู่ผลกระทบก็คือว่าในกรณีเรื่องของสินค้าเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ สินค้า จี เอ็ม โอ นั้น เรายังเป็นที่ถกเถียงกันครับว่าผลกระทบระยะยาว ในกรณีที่เกิดผลกระทบต่อมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อมจะเป็นอย่างไร ยังไม่มีการทดลองในระยะยาว ไปกว่า 10 ปี ที่จะเป็นข้อสรุปตรงนี้ เพราะฉะนั้นถ้าเราต้องยินยอมตามสหรัฐคือการใช้มาตรฐานสุขอนามัยอย่างเคร่งครัด หมายความว่าถ้าเราจะต้องจะต้องจำกัด จี เอ็ม โอ หรือสินค้าเทคโนโลยี ทางด้านอื่น ประเทศต้องเอาหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มายืนยันให้ได้เสียก่อน ซึ่งแม้ว่าในการตกลง เอฟ ที เอฟ จะยอมให้ใช้ได้ แม้ว่าไม่มีหลักฐานแต่ก็ต้องใช้ในระยะเวลาจำกัด ซึ่งในขณะนี้สหภาพยุโรปก็ถูกฟ้องจากการใช้หลักดังกล่าวเพราะว่าใช้ระยะหนึ่ง ซึ่งสหรัฐเห็นว่าเกินระยะเวลาที่สมควร ตรงนี้เป็นปัญหาผลกระทบต่อหลักที่สามารถใช้ได้ เนื่องจากเราเป็นภาคีมีการตกลงกันระหว่างประเทศ โดยเฉพาะหลักในการเรื่องของการระมัดระวังที่เรียกว่าพรีโทรีเอฟโพลท ซึ่งในความหมายนี้ก็คือถ้าเราเห็น ความเป็นห่วงใยในเรื่องที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ แม้ว่าเราไม่มีหลักฐานเพียงพอก็สามารถใช้หลักการอันนี้ได้ ถ้าเรายึดหลัก เอฟ ที เอฟ เราก็เจอผลกระทบข้อนี้

ประเด็นที่สอง ประเทศไทยก็ต้องแบบรับความเสี่ยงจากผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการนำเข้าสินค้า จี เอ็ม โอ เข้ามา ที่นี้เรื่องของข้าวที่มันจะโยงกับเรื่องนี้ เรามีข้าว จี เอ็ม โอ เกิดขึ้นแล้ว มีการใช้แล้วในประเทศจีน ออกจำหน่ายแล้วผลกระทบเป็นอย่างไรให้คุณวิฑูรย์รับไป ในเรื่องของทรัพย์สินทางปัญญาผมคิดว่ามีอยู่ 3 ประเด็นที่จะโยงเกี่ยวกับเรื่องข้าวหอมมะลิไทย

ประการแรก สหรัฐต้องการให้คู่เจรจาขยายความคุ้มครองสิทธิบัตรให้คุ้มครองสิ่งมีชีวิตทุกประเภท ความหมายก็คือทั้งเรื่องสิทธิบัตรพืช สัตว์ และจุลินทรีย์

ประการที่สอง ต้องการให้ประเทศไทย เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาในกาคุ้มครองพืชใหม่ ในความหมายเป็นอย่างไรผมจะนำเสนอ ในอีกส่วนหนึ่งก็คือให้นำเรื่องของกฎหมายในเรื่องของ เทรด มาร์คมาใช้ในเรื่องของความคุ้มครองสิทธิทางภูมิศาสตร์ผมจะลงรายละเอียดแต่ละประเด็น

จนถึงขณะนี้เจรจาผ่านมา 3 รอบสหรัฐก็ไม่ได้ยื่นข้อเสนอให้ประเทศไทยขยายความคุ้มครองสิ่งมีชีวิตแต่เมื่อเราดูสิ่งที่สหรัฐเจรจาตกลงไปแล้วกับเวียดนาม จอร์แดน สิงคโปร์ ซิลี มอริเชียส ออสเตรเลีย ซึ่งลงนามไปแล้วมีผลใช้บังคับแล้ว และซึ่งทางกลุ่มอาฟตากลุ่มบาเรนท เจรจาปิดไปแล้วก็เหลือรออยู่ว่ารัฐสภาของสหรัฐจะอนุมัติหรือไม่ สหรัฐต้องการคุ้มครองสิ่งมีชีวิตทุกประเภท ผมไม่คิดว่าเขาจะยกเว้นประเทศไทย การเจรจาในรอบ 4 ที่จะเกิดขึ้นที่รัฐมอนทานา เรื่องทรัพย์สินทางปัญญาถูก

กำหนดไว้ 4 วัน จากการเจรจาถ้าจำไม่ผิด 6 วันสำหรับการเจรจาที่ยาวนี้ เรื่องสิทธิบัตรสิ่งมีชีวิตจะอยู่บนโต๊ะการเจรจาแน่นอน สิ่งที่สหรัฐเรียกนั้นทำไมเราถึงเรียกว่าเป็นการเรียกร้องที่เกินว่าความผูกพันที่อยู่ในองค์การการค้าโลก มากไปกว่าที่ตกลง ตรงนี้จะชี้แจงให้ว่าความตกลงใน WTO เราตกลงกันอย่างไร

คุณวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ ผู้อำนวยการความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาไทย

ก็คือว่าถ้าเกษตรกรไทยปลูกกินเองก็ไม่เก็บ แต่ถ้าขายแล้วมีมูลค่า เช่น 25,000 เหรียญ เป็นต้นคอร์เนลจะคิด 10 % แต่ถ้ามากกว่า 1 ล้านเหรียญจะคิด 35 % ลองนึกดูว่าถ้ามะละกอกระจายไปทั่วไปประเทศถ้าชาว จีเอ็มโอ ซึ่งเราเก็บเอาไว้ยังไม่เริ่มโครงการวิจัยยังไม่เริ่มโครงการ แต่ถ้าเริ่มโครงการวิจัย แต่ถ้าเริ่มวันใดสิ่งเหล่านี้จะมีผลมากก็คือบริษัทเมล็ดพันธุ์ไม่จำเป็นจะต้องขายเมล็ดพันธุ์เลยเขาสามารถเก็บค่าตั้งจากการส่งออกเมล็ดข้าวในเมืองไทย 35 % ถ้าเขาคิดไว้ที่ล้านเหรียญสหรัฐก็ 40 ล้านบาทเท่านั้นเอง เรื่องนี้เป็นมากกว่าเรื่องปนเปื้อนทางพันธุกรรมหรือเรื่องนิเวศวิทยา แต่เป็นเรื่องของการครอบงำ คำพูดของคอนเซวเซียนันเรื่องนี้ดี ผมไม่แน่ใจว่า MOU ที่เสนอทางกรมวิชาการเสนอไปเมื่อตุลาคม 47 เซนต์หรือยัง ถ้ายังไม่เซ็นต์มะละกอ จีเอ็มโอทั้งหมดที่แพรร่อกไปนั้น ก็เป็นสิทธิบัตรของคอร์เนล ถ้าคุณส่งออกมากกว่า 1 ล้านโดยไม่ต้องไปตั้งบริษัทขายเมล็ดพันธุ์คุณก็เก็บค่าตั้งจากการส่งออกได้เลย นี่เป็นเรื่องน่ากลัวมากการผลักดันของอเมริกันในเรื่อง เอฟ ที เอ ผ่านเรื่องจีเอ็มโอ มีการค้าอยู่เบื้องหลังชัดเจน

ผลกระทบต่อการยอมรับในระบบกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อ 2 ปีที่แล้วหลังจากท่านนายกไปพบกับประธานาธิบดีบุช โดยผมคิดว่าเป็นแรงกดดันทางการเมืองมากกว่าทางด้านกฎหมาย เพราะกฎหมายอเมริกาสามารถให้สิทธิบัตรแม้มันนั้น จะไม่ถูกต้องเหมาะสมก็ตามอย่างกรณีของจอห์น มาร์ทีที่เราเห็น เขาให้สิทธิบัตรได้ ถ้าเมื่อไหร่ที่เรายอมรับสิทธิบัตรกฎหมายสหรัฐ นั้นหมายความว่าโครงการเสต็ปไวต์โปรแกรมที่อเมริกาเริ่มต้นอยู่ตอนนี้ที่อเมริกาเขาก็สามารถจดสิทธิบัตรได้ทันที นอกเหนือจากนั้นกฎหมายสิทธิบัตรสิ่งมีชีวิตไม่ได้จดทะเบียนสายพันธุ์เท่านั้น สามารถจดสิทธิบัตรในชั้นหน่วยพันธุกรรมหรือยีนส์ได้ ขณะนี้บริษัทในอเมริกานักวิจัยก็จดสิทธิบัตรไปแล้วทั่วโลก เร็วๆนี้บริษัทซินแซนต้าขอรับคำขอสิทธิบัตรจดทะเบียนในประเทศที่เป็นสมาชิก พีซีที ร้อยกว่าประเทศให้ครอบคลุมเกี่ยวกับเรื่องออกดอกเป็นต้น ถ้ารวมไปถึงบริษัทซีร่าของอเมริกาที่ศึกษาเรื่องจีเอ็มโอ มีสิทธิบัตรที่ได้รับการ Approve กว่าหมื่นสิทธิบัตรก็คือจะกระจายไปทั่วโลกตรงนี้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก ที่สำคัญก็คือเมื่อเรายอมให้อเมริกาสามารถจดสิทธิบัตรได้ภายใต้ข้อตกลงของการค้าโลกก็เท่ากับเราให้ประเทศอื่นทั้งหมดถ้ายอมอเมริกา เมื่อเราเจรจากับญี่ปุ่น ญี่ปุ่นผลักดันให้เรายอมรับเรื่อง ยูบีโอป แต่เมื่อรู้ว่เรากำลังเจรจากับอเมริกาก็ไม่จำเป็น เมื่อไหร่ก็ตามที่อเมริกาได้สิทธิบัตรสิ่งมีชีวิตในการผลิตให้ไทยเป็น ยูบีโอป ไทยก็ต้องรับพันธะที่เราให้กับอเมริกา เราก็ให้ญี่ปุ่นไปในตัว ยกตัวอย่าง ดร.จักรกฤษ พุดไว้ชัดเจนว่า เมื่ออเมริกาจดสิทธิบัตรผลกระทบก็เกิดขึ้นทันที เรื่องนี้เกิดขึ้นแล้วมีกรณีของบริษัทของอเมริกาโดย ลาร์พอทเตอร์ ไปในแม็กซิโก แล้วก็ได้ตัวชนิดหนึ่ง ตัวเมล็ดสีเหลืองแล้วตัวที่ว่าเขาก็อ้าง

ว่าได้เอาไปปรับปรุงพันธุ์แล้วก็จดสิทธิบัตรไว้ บนจดจำแนกข้าวมือก็คือถั่วของพอทเตอร์ ข้าวมือก็คือถั่วของชานาแม็กซ์โกชือมายาโคปาข้าวมือก็คืออีโนล่าที่เราจดสิทธิบัตรเมื่อปี 1999 ปัจจุบันนี้ปรากฏว่าพอทเตอร์ได้ยื่นฟ้องเกษตรประมาณ 16 รายที่ปลูกถั่วชนิดนี้ทั้งในอเมริกาและแม็กซิโกแล้วก็ยื่นหนังสือไปถึงร้านค้าที่รับซื้อถั่วนี้ โดยอ้างว่าละเมิดสิทธิบัตรของเรา เรื่องนี้ยังไม่ชัดเจนเลยว่าได้เมล็ดพันธุ์นี้ไปอย่างไรแต่ผลความเสียหายก็คือถั่วมายาโคปาส่งออกลดลง 90 % เมื่อปี 2001 เขียส ก็เหมือนกับสถาบันวิจัยการเกษตรเขตร้อนก็ยืนยันชัดเจนว่าถั่ว อีโนล่ากับมายาโคปา เป็นชนิดเดียวกัน นี่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใกล้เคียงกับข้าวหอมมะลิของไทย ผลกระทบก็เกิดขึ้นแล้ว ที่สำคัญคือการให้สิทธิบัตรในพันธุ์พืชนั้นมันจะมีผลต่อเกษตร วัฒนธรรมเกษตรที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบันที่ทำให้เราเห็นว่าเกิดข้าวหอมมะลิเกิดจากเกษตรได้อนุรักษ์พันธุ์พืชได้แลกเปลี่ยนกับเพื่อนบ้านแล้วก็คัดเลือกพันธุ์ดี แต่สิ่งเหล่านี้จะเป็นไปไม่ได้ทันทีเมื่อเรายอมรับสิทธิบัตรสิ่งมีชีวิต ชาวบ้านจะไม่สามารถเก็บพันธุ์ไว้ปลูกต่อได้ ไม่สามารถแลกเปลี่ยนกันเองได้ และที่สำคัญก็คือว่าสิทธิบัตรผูกโยงเชื่อมโยงไปถึงผลการผลิตที่เกิดขึ้นจากการเก็บเกี่ยวด้วย ยกตัวว่าสิทธิบัตรในมะละกอของคอร์เนลไม่ใช่เป็นสิทธิบัตรเฉพาะขยายพันธุ์ก็คือเมล็ดเท่านั้น แต่หมายความว่ามะละกอทั้งผลรวมทั้งต้นที่ปลูกเป็นสิทธิบัตรของคอร์เนลด้วย แต่อยู่ที่ว่าเขาจะเรียกร้องหรือเปล่า ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิบัตรจะยืนยันเรื่องพวกนี้ดี นี่คือนโยบายที่สหรัฐอเมริกาบังคับให้ไทยต้องลงนาม และได้ลงนามมาแล้วกับในหลายประเทศประสบความสำเร็จมาแล้ว เรื่องยูบีโอคุณบัณฑูรพูดไว้ชัดเจนแล้วว่าเป็นการให้การคุ้มครองนักปรับปรุงพันธุ์อเมริกาสามารถเลือกมาใช้โดยใช้การคุ้มครองสายพันธุ์ก็ได้ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับไทยก็คือ กฎหมายของไทยไม่ได้ร่างขึ้นตามแบบกฎหมายของยูบีโอ อาจารย์ ดร.สุวิทย์ทราบดี เพราะเราหลักการที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกคือว่ายอมรับสิทธิเกษตรกรและชุมชนที่ได้รับพันธุกรรมอธิปไตยของประเทศ ใครก็ตามใช้ประโยชน์จะต้องขออนุญาต ต้องมีส่วนแบ่งผลประโยชน์ ถ้าเข้าไปเป็นภาคียูบีโอกฎหมายพันธุ์พืชปี 42 ก็ต้องแก้ไขเป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญของประเทศด้วยซ้ำ

ประเด็นที่สาม เรื่องแรกสิทธิบัตร เรื่องที่สองการเข้าไปเป็นภาคีของยูบีโอ เรื่องที่สามก็คือกรณีของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ คือกล่องจัสมาติน เขาจะอ้างว่าลองเกรนอเมริกันจัสมิน คำอธิบายข้างหลังพูดชัดเจนก็คือข้าวหอมมะลิของอเมริกา ถือว่าจัสมินถือว่าจัสมินไรท์คือชื่อทั่วไป สิ่งที่อยู่ในผลิตภัณฑ์ในเรื่องกรณี ตรงนี้เรายังไม่เห็น แท้ก็ชัดเจนถ้ากรมทรัพย์สินทางปัญญาได้รับแล้วช่วยมาบอกด้วย เราเห็นในสิงคโปร์ที่ลงนามไปแล้ว อเมริกาเรียกร้องให้มีการใช้การคุ้มครองเรื่องเครื่องหมายทางการค้ามาแทนการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั่นคือว่าคุ้มครองโดยใช้เครื่องหมายทางการค้าคือการคุ้มครองโดยปัจเจกชน คือการคุ้มครองทั่วไป หรือบริษัทใดบริษัทหนึ่งการคุ้มครองให้ถือหลัก ใครไปจดก่อนได้ก่อน ถ้าไม่ตรงกับชื่อสามัญตรงข้ามสิ้นเชิงกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ซึ่งให้การคุ้มครองชุมชน ทั้งชุมชนที่มีการผลิตสินค้าร่วมกัน ใครก็ตามที่ผลิตอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวก็ได้สิทธิ์เหล่านั้นไป อเมริกาเรียกร้องให้ไทยใช้เครื่องหมายการค้า นี่เป็นการผลักดันที่จะให้ยอมรับเรื่องจัสมินไรท์เป็นเพียงชื่อสามัญ ไม่เข้าบังคับทางกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ซึ่งพ่วงผ่านสภาไป ตรงนี้จะมีผลมากเมื่อไหร่ก็ตามที่เราไม่คุ้มครองชื่อข้าวหอมมะลิประเทศอื่นๆ ที่เป็นภาคีองค์การการค้าโลกกว่า 100 ประเทศก็ไม่จำเป็นต้องให้การคุ้มครองซึ่งเป็นไปตาม มาตรา 24 (9) ในทริป นี่เป็นเรื่องที่ซ่อนอยู่ในการเจรจาที่

เราเห็นอยู่ ซึ่งขนาดเรามีกฎหมายอยู่ก็ต้องถูกแก้หรือไม่ถูกบังคับให้ใช้ถ้าลงนาม ในรูปธรรม ผลกระทบจะเสียหายขนาดไหนผมได้ลองประเมินตลาดของข้าวหอมมะลิจริงๆ แล้วประมาณ 4-5 แสน ตันในแต่ละปีมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้น แต่ปรากฏว่ามีข้าวพันธุ์อื่นที่ขายในนามข้าวหอมมะลิอีก 2 กลุ่ม ๆ แรกก็คือ

ข้าวจัสมิน 85 ซึ่ง ดร.เบน เจคสันซึ่งมาช่วยกระทรวงเกษตรมาเอาข้าวหอมมะลิของไทย ไปผสมกับ อีรี 421 ในปีประมาณ 2510 และข้าวนี้ปลูกในอเมริกาและก็เป็นคู่แข่งของข้าวหอมมะลิขายในนามจัส มินไรท์ แต่จริงๆ แล้วคือจัสมิน 85 และที่ไม่ใช่ข้าวหอมมะลิเลยก็คือจัสมาติกของไรเทค และข้าวอื่นๆ ที่เป็นลองเกรน ตรงนี้ประมาณ 22 เปอร์เซนต์นี่คือความเสียหายที่เราสูญเสียโอกาสทางการตลาด ข้อตกลงเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอเมริกาเรียกร้องว่าจะคุ้มครองเฉพาะสิ่งที่แวดล้อมที่ไทยอเมริกากลางนาม ร่วมกันเท่านั้น เพราะฉะนั้นข้อตกลงว่าด้วยเรื่องอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพหลักๆ ก็คือการคุ้มครองอริปไตยเหนือทรัพยากร คุ้มครองสิทธิเกษตรกรใครก็ตามที่ใช้ประโยชน์จะต้องแจ้งที่มา ทำสัญญาส่วนแบ่งประโยชน์ที่เป็นธรรม ก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายนี้ ซึ่งเราคิดว่าจุดยืน ของประเทศในการเจรจาเรื่อง FTA ในช่วงบ่ายก็คือประเทศไทยต้องจุดยืนอย่างมั่นคง ที่จะไม่ยอมรับ กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาที่อเมริกากำลังผลักดันสิ่งที่เรายอมรับได้ก็คือต้องยืนยันภายใต้กรอบของ การเจรจาภายใต้เรื่องทริป เท่านั้นการเจรจาในทริปหลายเรื่องเป็นเรื่องดี ผมยกตัวอย่างกรณีชื่อสิ่งบ่งชี้ ทางภูมิศาสตร์ ซึ่ง Do 5 เป็นต้นมาได้ครอบคลุมถึงสินค้าเกษตรและปัจจุบันในการเจรจาภายใต้องค์การ การค้าโลกจะมีระบบสิทธิบัตรนานาชาติ ถ้าจัสมินไรท์ถูกบรรจุชื่อเช่นเดียวกับชื่อของวิสกีไรท์และไวส์ และชื่ออื่นๆ สิ่งเหล่านี้จะได้รับการคุ้มครองโดยอัตโนมัติ ถ้าเรายอมตามประเทศอเมริกาสิ่งเหล่านี้ก็ จะไม่เกิดอะไรต่อประเทศเลยเป็นการตัดและกีดขวางการเจรจาต่อรองและการปกป้องผลประโยชน์ของ ชาวนาและวงการค้าข้าวของไทย ขนาดคุณคุณณัฐภาส ธานี เมื่อสองปีที่แล้ว ที่เป็นผู้แทนการค้าของอียู พุดออกแถลงการณ์ชัดเจนของอียู ในการสนับสนุนการคุ้มครองชื่อจัสมินไรท์ เช่นเดียวกับหลายประเทศ เพื่อแลกกับการที่เราจะได้รับการคุ้มครองชื่อไวน์และเหล้าของยุโรปในกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ประเด็นที่สอง รัฐบาลไทยต้องเสนอบทบาทในเชิงรุกด้วยไม่ นอกจากอริบว่าอเมริกาจะเสนอ อะไรอยู่ที่ว่าเราจะเสนออะไรด้วย และทั่วโลกยอมรับว่านี่คือภูมิปัญญาของประเทศเราต้องเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหานี้ ก่อนหน้าว่าการเจรจาจะจบสิ้น อเมริกาเรียกร้องให้ไทยจับเทปผี ซีดีเถื่อน ต้อง ปรับปรุงศุลกากรเป็นต้น บริษัทมอนซานโต้ยื่นจดหมายว่าจะต้องให้ประเทศไทยต้องมีการทดลองเรื่อง จีเอ็มโอ ก่อนที่การเจรจาจะเสร็จสิ้น หรือให้ทำให้แล้วเสร็จก่อนการเจรจาจะเสร็จสิ้น นั่นคือการทำใน เชิงรุก รัฐบาลไทยต้องทำเรื่องนี้เราต่อสู้มาแล้วแต่ปัจจุบันไม่ทราบว่ายู่ในประเด็นการเจรจาหรือเปล่า

ประเด็นต่อมาก็คือเรียกร้องให้อเมริกายอมรับอริปไตยของประเทศเหนือทรัพยากร อาจจะเป็น การยากที่อเมริกาจะต้องไปลงนามในภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ประเด็นใด ก็ตามที่เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดอริปไตยของประเทศการเจรจาทวิภาคีเพื่อรับรองกันใน เรื่องนี้เป็นสิ่งที่เป็นไปได้

ประเด็นสุดท้าย เรื่องจีเอ็มโอ เราต้องยืนยันว่าเป็นเรื่องข้อตกลงระหว่างประเทศเป็นเรื่องที่เรามีอำนาจในเรื่องที่จะปกป้องทรัพยากรของประเทศ การดำเนินการทดลองต้องป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหาย และความเสียหายที่เกิดขึ้นกรณีการทดลองจีเอ็มโอเมื่อหลายปีก่อน ฝ่าย บีพี ที่บริษัทมอนซานโต้ที่ยื่นหนังสือไปยังตัวแทนการค้าของสหรัฐและรัฐบาลสหรัฐที่จะให้ไทยเปิดเป็นความบกพร่องของมอนซานโต้เอง เป็นการทดลองร่วมกับรัฐบาลไทยและมันก็กระจายออกมาและเป็นที่มาของนโยบายให้มีมอร์ธาอเลียมในเรื่องของการทดลองเมื่อ 3 เมษายน ปี 2544

ทั้ง 2 ท่านก็ได้ฉายภาพให้เราเห็นว่าเราต้องระวังในเรื่องอะไรบางอย่างในการที่จะเจรจาว่าควรจะทำอย่างไรที่จะเกิดผลกระทบที่น้อยที่สุดของสังคมไทย อย่างที่คุณสงกรานต์เล่าให้เราฟังแล้วว่าข้าวเป็นส่วนหนึ่งของวิถีวัฒนธรรมไทย เศรษฐกิจไทย

คุณวัลลภ มานะธัญญา กลุ่มบริษัทเจียแม็ง

ผมว่าข้าวหอมมะลิมันเป็นข้าวไทย ซึ่งเราควรให้ความสำคัญคุ้มครองและปกป้องอย่างมาก ผมอยากจะย้อนภาพหนึ่งอะไรมันเกิดขึ้น และเราส่งออกเราเริ่มทำอย่างไรกัน แล้วก็รวมถึงสถิติต่างๆ ข้าวหอมมะลิปลูกมากแค่ไหนในประเทศไทย เราส่งไปที่ไหนบ้าง ปัญหาของข้าวหอมมะลินอกเหนือจากทางด้านกฎหมายสิทธิปัญญา มีปัญหาอะไรบ้าง มีอะไรบางอย่างที่เราคิดว่าประเทศไทยต้องทำเกี่ยวกับข้าวหอมมะลิ ผมถามพ่อว่าทำไมมาทำข้าวหอมมะลิส่งออก เริ่มทำประมาณอายุ 28 - 30 เริ่มส่งออกข้าวหอมมะลิ ท่าน 85 ก็ประมาณ 55 ปี ก็จากที่ประเทศไทยค้นพบ เดิมเราทำข้าวขาวส่งออกที่สิงคโปร์รวมประมาณ 60 ปีมาแล้ว เราทำข้าวหอมมะลิส่งออกเกือบๆ 50 ปีแล้ว เราส่งไปฮ่องกงเป็นประเทศแรกในปี 1950 ข้าวหอมมะลิเป็นที่ชื่นชอบของคนเอเชียมาก ฮ่องกงถือเป็นตลาดใหญ่อันดับสามของประเทศไทย เราส่งออกข้าวหอมล่าสุดเกือบ 2 ล้านตันต่อปีเราส่งออกหลายปีแล้ว แต่ประเทศไทยไม่ได้ให้ความสำคัญของข้าวหอมมะลิ จัดข้าวหอมมะลียูในประเภทข้าวขาว เพราะฉะนั้นสถิติอันนี้มีตอนปี 2530 - 40 แต่การเจริญเติบโตของการขายข้าวหอมเพิ่มขึ้นทุกปี 10 - 20 - 30 % จนถึงปี 2548 เราน่าจะส่งออกไม่ต่ำกว่า 180,000 ตัน รวมทั้งต้นข้าวปลายข้าวด้วย ตลาดที่ใหญ่ที่สุดคือสหรัฐอเมริกา อันดับสองคือ จีน สามคือฮ่องกง ถ้าเราไปดูว่าตลาดพวกนี้มีการเติบโตทุกตลาด ใครก็แล้วแต่ที่ได้ทานข้าวหอมเขาจะเปลี่ยนจากข้าวเดิมที่เขาทานเป็นทานข้าวหอม เพราะหอมอร่อยน่าทานมาก ไปดูตลาดทานข้าวหนึ่งอย่างแอฟริกา ตลาดทานข้าวขาว ประมาณการทานข้าวหอมจะเพิ่มขึ้นทุกปี เพราะฉะนั้นอนาคตถ้าเราไม่เสียสิทธิเรื่องสิทธิประโยชน์ อนาคตของไทยเรื่องข้าวหอมมีมากแน่นอน บ้านเราปลูกข้าวหอมประมาณ 18 ล้านไร่ต่อปี ข้อมูลจากระทรวงเกษตร มันก็เพิ่มมาเรื่อย เพราะว่ามีความต้องการและก็ขายได้ราคาดีขบวนการปลูกเรื่อย แหล่งที่ปลูกใหญ่ที่สุดคือภาคอีสาน ทุกจังหวัดต้องปลูกข้าวหอมเพราะเป็นข้าวที่ขายได้ราคา ภาคที่ปลูกข้าวหอมอีกคือภาคเหนือ ประมาณ 15 % ของเนื้อที่การปลูก 18 ล้านไร่อยู่ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ น้อยมาก

เพราะว่าข้าวหอมกิ่นที่ไหนดร่อยที่สุดก็ต้องบอกว่าภาคอีสาน รองลงมาภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ นักวิชาการบอกว่าคงเป็นเพราะดินที่ปลูกมันเป็นดินร่วนปนทรายอีสานจะมีความเป็นเกลือมาก่อน มันเหมาะสำหรับข้าวหอม บ้านเราข้าวหอมการปลูกมันพัฒนาไปได้เรื่อยๆ ปัญหาของการขายการผลิตมันมีปัญหาในตัวของมันอยู่ คือการปลอมปน มันเป็นปัญหาที่น่าจะนำมาแก้ไข

ปัญหาต่อมาก็คือเราดูแลเรื่องข้าวหอมดีแค่ไหน เพราะว่าอนาคตข้าวหอมจะดีแต่ถ้าเราไม่ดูแลภาพของข้าวหอม อนาคตอาจเสื่อมถอยลงได้ ข้าวหอมเดี๋ยวนี้ไม่ร่อยเหมือนก่อนไม่เหมือนโบราณ เราในฐานะที่เป็นชาวนาต้องเริ่มต้นคัดเลือกพันธุ์และต้องปรับปรุงพันธุ์แต่ต้น เป็นจุดสำคัญ มันเป็นหัวใจสำคัญ ต่อมาผู้ที่อยู่ในวงการข้าว โรงสี ผู้ส่งออก ต้องมีกฎหมายสร้างจรรยาบรรณ อย่าให้ปลอมปน ลดการปลอมปน คนที่อยู่ในวงการเข้าใจดี ข้าวราคาขึ้นลงทุกวัน การขายขาดทุนบางทีมันก็มันค่อยอยากทำก็ไปผสมปนเป มันเป็นการที่ต้องแก้ บางทีก็เป็นลูกค้าปลายทาง ถ้าตราของเรา เราปลอมปนไม่ได้ ถ้าเราอยากให้ข้าวเป็นเอกลักษณ์ของประเทศจริงๆ ผมว่ารัฐบาลต้องทำมากกว่านี้ เราก็ได้รับโล่ห์ในฐานะที่เป็นผู้สร้างข้าวหอมในต่างประเทศจนเป็นเอกลักษณ์ของประเทศ ถ้าจะให้ดีข้าวหอมมะลิพันธุ์ที่เราใช้กันอยู่น่าจะรื้อให้หมด รัฐบาลจะไปทำพันธุ์ข้าวหอมมะลิแท้ 105 ขึ้นมาใหม่ ขอทำละ 3 ปีๆ ละ แล่นต้นไปแลกเปลี่ยนเกษตรกรต้องใช้ให้ครบ แล้วต้องสอนวิธีที่จะทำให้ปรับปรุงพันธุ์ขึ้นเรื่อยๆ สอนเกษตรกรให้รู้ว่าคุณเอาพันธุ์ไปปลูกๆ แล้วไปเลือกแล้วค่อยเอามาทำเป็นพันธุ์ขยาย อย่างนี้ปัจจุบันไปซื้อข้าวในท้องตลาดมาทำพันธุ์มันก็แย่ ต้องเอาวิชาการไปให้ด้วย ข้าวหอมต้องการน้ำ ต้องทำชลประทานเขาทำให้เต็มที่ มันขายได้แน่ๆ อยู่แล้ว ปัจจุบันข้าวหอมเราได้ผลผลิต 300 กิโลต่อไร่ ต่ำที่สุดในโลกแล้วแต่ก็ขายได้ ประเทศไทยปลูกข้าว 25 ล้านเกวียนทั่วโลก ปลูก 600 ล้านเกวียน แต่ไทยส่งออกข้าวอันดับหนึ่งของโลกมากกว่า 30 ปีติดต่อกันไม่มีประเทศไหนชนะเลย แล้วมีแต่เหลือแต่ข้าวหอมมะลิข้าวขาวคุณเอาประเทศไหนก็มี ทดแทนกันได้หมด แต่ข้าวหอมใครทดแทนได้ค่อนข้างจะยาก มันเป็นข้าวเอกลักษณ์ของไทยจริงๆ รัฐบาลต้องส่งเสริมหนักกว่านี้ ต้องลงทุนกับมันจริงๆ มันถึงจะให้ผลกว่านี้”

ผู้เข้าสัมมนาพร้อมอภิปราย

คุณศักดา จากกรมส่งเสริมการเกษตร

“เห็นด้วยกับคุณวัลลภอย่างยิ่ง ผมเคยเขียนลงในเทคโนโลยีชาวบ้านเรื่องพ่อค้าเราส่งของไม่มีคุณภาพออก ปัญหาเราเจอจริงๆ เรื่อง เอฟทีเอ มันยังเป็นเรื่องที่พอสู้กันได้ แต่เรื่องสู้กับคนไทยสู้ยาก ผมเคยซื้อข้าวหอมมะลิมากิน มันเป็นจัสมินจริงๆ แต่เป็นกลิ่นน้ำหอม ทำอย่างนี้ได้อย่างไร หลังจากนั้นข้าวไร่ขายถึงละ 240 ผมซื้อที่ตลาด 350 มันต่างกันตั้งเยอะ ถ้าเราทำไม่ได้มันก็แพภัยตนเอง ผมเคยเสนอรัฐบาลให้ขึ้นแบลคลิสต์เลย เพราะถ้าไม่ทำตรงนี้อเมริกาเรื่องทีหลัง”

คุณดำรงศักดิ์ อนุกรรมการวุฒิสภาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

“ในเรื่องเอฟทีเอ ที่สหรัฐจะทำกับไทยหลายเรื่องผมก็ทราบหลาย ๆ ท่านก็เป็นห่วงว่าเรื่องข้าวจะไปรอดหรือเปล่า อยากฝากประเด็นไว้ท่านวัลลภออกไปแล้วได้ข้อมูลทุกอย่างสหรัฐอเมริกาบางที่บริโภคข้าวเราแต่ว่าบางที่วิธีการบริโภค ปัญหาคือเขาไม่ทราบว่าจะหุงอย่างไร คือถ้าเราสอนเขาด้วยว่า จะต้องบริโภคอย่างไร ด้านการขาย ด้านกฎหมายอยากให้ไปกระตุ้นให้มันเกิดขึ้นจริงๆ ไม่ใช่เราพูดกันว่าเราจะหาหนทางอย่างไร เราจะต้องบอกก่อนว่าที่เราจะทำเรื่องข้าวหอมที่เป็นรายได้เข้าสู่ประเทศเข้าสู่ประเทศเราเป็นจำนวนมากถ้าเราปล่อยให้ประเทศสหรัฐอเมริกาจดก่อนอย่างที่เขาทำจับขาดก็ เราก็ทำคำว่าข้าวหอมมะลิขึ้นมา ต่อไปสินค้าที่ออกจากประเทศไทยแล้วขอให้เป็นชื่อไทยแล้วทับตัวนี้ไป เขาก็รู้ว่าถ้าเป็นของไทยนี่ห้องเป็นชื่อนี้ การประชาสัมพันธ์ก็ควรไปให้มากที่สุด”

คุณลุงสุนทร

“ผมรู้สึกเป็นห่วงแม่มะลิ เพราะเดิมท่านตั้งบ้านเรือนอยู่ บางคล้า ตำบลท่าทองกลาง วันนี้ปรากฏว่าไปตั้งครอบครัวที่ภาคอีสาน ถ้ามีผลกระทบอยู่ภาคอีสานไม่ได้ ท่านจะแต่งงานกับฝรั่งเราจะเหงามผมขอฝากไว้”

คุณวรพงศ์ รูปเลิศ ตัวแทนจากท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี

“ทุกท่านได้แสดงวิสัยทัศน์ กระผมจะทำงานร่วมกับรากหญ้า ผมอยากจะเสนอคือยุทธศาสตร์ในการเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานที่ทำงานร่วมกัน เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานต่างๆ ร่วมกันคิด ร่วมกัน ที่ผ่านกลุ่มเกษตรกรจะไม่ค่อยได้มีการเรียนรู้ส่วนนี้ จะเพียงอย่างเดียวก็คือเจ้าหน้าที่เกษตรกรไปบอกอย่างนี้ละ อันนี้พันธุ์ข้าว อันนี้ปุ๋ยแล้วทำตาม การเรียนรู้และวิธีคิดไม่เกิดขึ้นผมอยากจะนำเสนอให้ร่วมกันถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรต่อไป”

คุณสุกัญญา สังวะณะจากสุพรรณบุรี

“เป็นชานา ผมเข้ามาแล้วรู้สึกสับสนเพราะว่าข้าวมีทั้งเป็นชีวิตของคนไทย เรากำลังเอาชีวิตไปขายเป็นการค้า และก็มาร้องแร่แก่กระเชิงหรือเปล่า รู้สึกว่าว่ารุ่น ในเรื่องของข้าวหอมดอกมะลิ 105 เป็นพันธุ์กลับกลายเป็นมะลิ 105 มันใหญ่กว่าข้าวหอม แต่คำว่าข้าวหอมมันไม่ใช่แค่ 105 อย่างเดียวมีทั้ง กข 15 มีอีกเป็นร้อยๆ สายพันธุ์ที่เอามารวมอยู่ แล้วรัฐบาลก็มาออกมาตรการว่าข้าวหอมต้องมีอะ มีโรคเท่านั้น ความยาวของเมล็ดเท่านั้น ผู้ค้าก็อยากได้ผลิตภัณฑ์ที่มากมาย เพื่อค้าแข่งกับเขาได้ แต่ปัญหา ก็คือเกษตรกรก็จนเหมือนเดิมการเพิ่มผลต่อไร่ไม่ได้คิดเลยว่าจะเพิ่มอย่างไร กับกลายเป็นว่าจาก 17 ล้านไร่เป็น 18 ล้านไร่แล้วทำไงมันจะทดแทนได้เท่าไร สุดท้ายก็เปลี่ยนไปเป็นบุกรุกทำลายป่า เพราะหอมมะลิสามารถอยู่ในที่น้ำน้อยได้ ปัจจุบันเทคโนโลยีสูงมากแค่เขี่ยทำได้แล้ว ตรงนี้ผมห่วงในเรื่องของมันเป็นชีวิตจริงหรือเปล่าในเรื่องข้าวเราขายได้เป็นอันดับหนึ่ง ปีนี้ 10 ล้านตันขาดทุนอีกก็ร้อยล้านยัง

จะต้องขายเพื่อขาดทุนอีกหรือเปล่า ตรงนี้เกษตรกรขาดทุนๆ ตั้งแต่แรก แต่พอผู้ส่งออกขาดทุนรัฐบาลชัพชิตให้ ผู้ค้าในห่วงโซ่ของข้าวจนถึงผู้ส่งออกมีกำไรหมด ยกเว้นชาวนาอย่างเดี๋ยวนี่ที่ต้องขาดทุนแรงงานกันเอง ผมหวังอีกอย่างก็คือว่าถ้าอีสานมีชลประทานท่านจะไม่ได้ข้าวหอมมะลิ สภาพแวดล้อมเปลี่ยนเมื่อไหร่จิตใจคนเปลี่ยนความยากจะเกิดเอาข้าวมาเป็นธุรกิจทันทีไม่ต้องไปที่โน่นหรือที่ที่สุพรรณบุรีฝั่งตะวันตกพอเริ่มมีบ่อบาดาล เปลี่ยนจากหอมมะลิเป็นข้าวนาปีทันที เพราะต้องการเงินข้าวคือการค้า อีสานขอให้คงอยู่อย่างนั้น แต่จะอย่างไรที่จะไปช่วยยกระดับผลผลิตให้ได้ ข้าวดอกมะลิ 105 เป็นตัวที่เยี่ยมมาก ผมเคยทำเมื่อประมาณ 20 ปีที่แล้วประมาณ 30 - 35 ต่อไร่ ให้ดีขนาดไหนก็ได้เท่านี้ผมเอา 105 ไปจัดการแค่รอบแรกให้ดีอยู่ที่ 68 ถึงต่อไร่ เริ่มรอบที่สองด้วยการบำรุงดินใช้ปุ๋ยอินทรีย์ได้ 74 ถึงต่อไร่ แต่สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถที่จะถ่ายทอดไปให้เกษตรกรได้ก็ต้องโทษไปทางข้าราชการ ผมเคยไปร่วมงานราชการบ่อยมาก เขียนแผนพัฒนาอบรมกันจ้งผมไม่รู้ว่าจะเสียภาษีไปให้จัดอบรมทำไม ในเรื่องของวิชาการหอมมะลิมันมีข้อจำกัดมีวิธีการให้เพิ่มผลผลิตได้ อย่าเอาชลประทานเข้ามาจะเกิดการล้างเกลือ แต่ถ้าไม่เอาชลประทานใช้การบำรุงดินเข้าไป และให้ความรู้การจัดการเข้าไป”

(ช) ผู้ดำเนินรายการ

สวัสดิ์ครับเช้าวันนี้เราจะมาร่วมกันอภิปรายเรื่องอดีตและอนาคตข้าวหอมมะลิไทยภายใต้ เอฟทีเอ วิทยากรท่านแรก คุณสงกรานต์ จิตตราภรณ์ จะให้ความรู้ในเรื่องความสำคัญของข้าวหอมมะลิต่อสังคมไทย

คุณสงกรานต์

“ผมข้าราชการบำนาญครบปีแล้วความรู้อาจจะไม่ทันสมัย แต่อยากมาแลกเปลี่ยนความรู้ความสำคัญของความหอมมะลิ ขอท้าวความสักนิด ข้าวที่เรารับประทานอยู่ทั่วโลกมีอยู่ 2 ชนิด คือข้าวเอเชีย กับ ข้าวแอฟริกา แล้วก็ข้าวมีถิ่นกำเนิด เอเชียมีถิ่นกำเนิดในเอเชียโดยเฉพาะประเทศไทยที่ผมพูดอย่างนี้เนื่องจากเรามีบรรพบุรุษของข้าวที่เราปลูกปัจจุบัน คือ ข้าวป่า คือทั่วโลก 22 ชนิด อยู่ในบ้านเรา 5 ชนิด 2 ชนิดเป็นบรรพบุรุษของข้าวที่เราปลูก ข้าวมีความสำคัญต่อคนไทยมาช้านานเรียกว่าเป็นวัฒนธรรมเลยก็ได้ การปลูกข้าวในบ้านเราจากหลักฐานมีการปลูกมามากกว่า 5500 ปี มีประวัติมายาวนาน ข้าวมีผลกระทบทต่อสังคมไทยอย่างไร จากผลผลิตข้าวทั่วโลกประมาณ 550 ล้านตันประเทศไทยเราผลิตได้ปีหนึ่งประมาณ 22- 23 ล้านตัน ก็ว่าครึ่งประมาณ 13 ล้านตันเราใช้บริโภค เหลือประมาณ 13 ล้านตันเราใช้ส่งออก จะเห็นว่าข้าวมีความสำคัญต่อชีวิตของคนไทยอย่างมาก และมีความสำคัญเป็นแหล่งเกิดของวัฒนธรรม ทางคุณพีสุนทรก็ได้กล่าวว่า มีการปลูกข้าวขาวดอกมะลิผลผลิตประมาณ 1 ล้านตัน ปัจจุบันมีการปลูกข้าวขาวดอกมะลิประมาณ 13 ล้านไร่ อยากจะกล่าวว่า เป็นข้าวขาวดอกมะลิ ประเทศไทยเป็นแหล่งของพันธุ์ข้าว เนื่องจากเรามีบรรพบุรุษของข้าวอยู่ มีการผันแปรจากการคัดเลือกของมนุษย์ของสภาพแวดล้อม ทำให้เรามีพันธุ์ข้าวหลากหลาย พันธุ์ข้าวปัจจุบันมีประมาณ 5,000 ชื่อ ข้าวดอกมะลิเป็นหนึ่งใน 5,00 การคัดเลือกของบรรพบุรุษของไทยได้คัดเลือกตาม

ความต้องการ พวกที่ฝนตกเร็ว ฝนไปมาเร็วก็คัดเลือกพันธุ์ที่อายุเบา แหล่งที่มีน้ำขังก็คัดเลือกพันธุ์ที่อายุหนักๆ เช่นข้าวขึ้นน้ำ การเก็บเกี่ยวก็เริ่มตั้งแต่พฤศจิกายนไปจนถึงมกราคมก็มี จะเห็นได้ว่าความหลากหลายทางชีวภาพมีสูงจึงมีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยอย่างมาก

หลังมีพันธุ์ข้าวที่คัดเลือกตามมนุษย์และสิ่งแวดล้อมแล้วก็ยังมีพันธุ์ข้าวหอมดอกมะลิ ปลูกตั้งแต่ปี 2488 ที่ชลบุรีจากชลบุรีก็มีนำมาปลูกที่ฉะเชิงเทรา 150 ถึง จาก 100 ถึงเอาไปสีกินเนื่องจากมีคุณภาพดี อีก 50 ถึงก็แจกจ่ายกันปลูกหลังจากปลูกปี 2493 มีการรวบรวมพันธุ์ข้าวคุณลุงสุนทรก็ได้ไปรวบรวมที่โนนคุณสุนทรอาจจะเพิ่มเติมว่าทำไมที่ชลบุรีไม่มีพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิซึ่งได้มีการปลูกมาตั้งแต่ปี 2488 แล้วปลูกก่อนที่ฉะเชิงเทรา หลังจากทีรวบรวมมาได้ 199 รวงก็ไปปลูกที่สถานีทดลองข้าวโคกสำโรง นักวิชาการก็ได้คัดเลือกรวงที่ 105 สำหรับข้าวพันธุ์นี้ ข้อดีคือว่าเมล็ดยาวเรียวยาว เวลาหุงต้มแล้วอ่อนนุ่ม ปลูกได้ปีละ 1 ครั้ง คือปลูกได้ปีละหนึ่งครั้งมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือปีหนึ่งปลูกได้หนึ่งครั้งการสุกของเมล็ดก็จะเป็นไปตามธรรมชาติไม่มีการเร่ง แต่ถ้าปลูกมากกว่าอาจจะมีการเร่งเอาไปเก็บเกี่ยวแล้วเอามาอบจะเห็นว่าคุณภาพไม่ดี ข้าวปทุมธานี 1 ซึ่งเป็นข้าวหอมซึ่งมีเลือดของข้าวขาวดอกมะลิซึ่งปลูกได้ตลอดปีคุณภาพสู้ข้าวดอกมะลิไม่ได้ เนื่องจากว่าข้าวดอกมะลิหลังจากออกดอกแล้ว ข้าวดอกมะลิจะออกดอกประมาณ 21 ตุลาคมประมาณนี้ ถ้าไปทางแถวอีสานช่วงวันที่ 20,21,22 จะได้กลิ่นหอมหลังจากออกดอกแล้วอากาศจะแห้งเมล็ดข้าวก็จะได้พัฒนาไปตามธรรมชาติไม่ถูกความร้อนไม่ถูกฝน ไม่เหมือนข้าวที่ปลูกทั้งปีก็จะถูกความร้อนหรือถูกฝนคุณภาพของข้าวนาปีก็จะดีกว่าข้าวนาปีง ข้าวนาปีงอาจจะนำไปเข้าเครื่องอบอันนี้ถือว่าไม่เป็นไปตามธรรมชาติ ข้าวนาปีงด้อยกว่า ข้าวดอกมะลิและข้าว โดยรวมว่ามีผลต่อสังคมไทยอย่างไร

อันแรกก็คือในเรื่องของเศรษฐกิจก็คือปลูกข้าวเศรษฐกิจจะดีขึ้น แต่ลุงสุนทรพูดว่าแต่ก่อนต้องดำน้ำกิน และเป็นความมั่นคงของประเทศ ถ้าเกษตรกรมีข้าวกินก็คงไม่เดือดร้อน ข้าวเป็นบ่อเกิดของวัฒนธรรมในพิธีกรรมต่างจะเห็นว่ามีพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ พิธีแห่นางแมว เพื่อขอฝน อันนี้ก็ป็นวัฒนธรรมของข้าว ข้าวหอมมะลิก็เป็นส่วนหนึ่ง เป็นบ่อเกิดของภาษา เช่นเป็นคำพูดทางวัฒนธรรม เช่น กินข้าวแล้วหรือยัง อาจจะไม่ใช่ข้าวก็ได้แต่ใช้คำว่าข้าว เป็นแหล่งใช้ในมาตราดวง วัด เช่นข้าว 18 ข้าวใช้ในเป็นคำเปรียบเทียบ เช่น ข้าวนอกนา บอกระยะเวลานานไหม เช่น ข้าวเดือด ประมาณ 10-15 นาที สมัยก่อนยังไม่มีนาฬิกา นี่เป็นบ่อเกิดของการใช้กันในพื้นเมือง ข้าวดอกมะลิซึ่งเป็นพันธุ์ดั้งเดิมปัจจุบันก็นำมาใช้ประโยชน์โดยตรงมาให้เกษตรกรปลูกคือสุกแล้วจะขาวเหมือนดอกมะลิ แต่ว่ากลิ่นหอมจะหอมเหมือนใบเตย ถึงมีชื่อเรียกว่าข้าวขาวดอกมะลิ พอเรียกๆ ไปก็เป็นข้าวหอมมะลิ จริงข้าวของเมืองไทยมีเยอะอย่างน้อยก็ 100 กว่าพันธุ์ เคยได้ยินไหม หอมสะตู่ , หอมท้ายครัว ข้าวหอมมะลิเป็นหนึ่งในร้อยกว่า ใช้ในทางอ้อมสังคมมาใช้ในพ่อแม่ในการปรับปรุงพันธุ์ จะเห็นได้ว่าพันธุ์ข้าวที่สร้างขึ้นใหม่ๆ อย่างน้อย 4-5 พันธุ์มีเลือดของข้าวดอกมะลิเป็นฐานพันธุกรรม

สรุปก็คือว่าข้าวมีถิ่นกำเนิดในบ้านเราที่ได้รับการคัดเลือกวิวัฒนาการจากตัวเองเพื่อปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อมการคัดเลือกของเกษตรกรก็ได้มาเป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ จากนั้นก็ได้คัดเลือกกรมปศุสัตว์ก็ได้ทรงที่ 105 เป็นทรงที่ได้รับความนิยมจนกระทั่งปัจจุบัน

ผู้ดำเนินรายการ (ช)

“ขอบคุณที่สงกรานต์ที่ได้มาเล่าให้เราฟังถึงความสำคัญของข้าวหอมมะลิในสังคมไทย ซึ่งท่านก็ได้สรุปแล้วว่าข้าวเป็นพืชหนึ่งที่ได้อยู่คู่กับแหลมทองสุวรรณภูมิมาช้านาน 5,00 กว่าปี คนไทยก็อยู่ที่นี้มาตั้งนานแล้ว ข้าวก็เลยเป็นส่วนหนึ่งของส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม วิถีชีวิตการดำรงอยู่ของสังคมไทยมาเป็นเวลาช้านาน ซึ่งเมื่อ 40 กว่าปีที่แล้วก็ได้คัดเลือกเอาข้าวขาวดอกมะลิขึ้นมาใช้ประโยชน์แล้วก็เป็นที่พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย สำหรับลำดับต่อไปผมจะเรียนเชิญคุณบัณฑิต เศรษฐศิริโรจน์ ท่านเป็นผู้อำนวยการโครงการนโยบายฐานทรัพยากรและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ..จะมาเล่าให้เราถึงความจำเป็นมาถึงประเด็นความขัดแย้งในการค้าข้าวระหว่างไทย – สหรัฐ ประเด็นการเจรจา ระหว่างไทย-สหรัฐที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากข้าวหอมมะลิ”

คุณบัณฑิต

“ประเด็นที่ผมจะพูด 2 หัวใหญ่ เรื่องแรกเป็นเรื่องของจะชี้ให้เห็นความขัดแย้ง การแข่งขัน พันธุ์กรรมที่เกิดขึ้นจากประเด็นข้าวหอมมะลิ ซึ่งขณะนี้ก็เป็นกรณีที่เกิดขึ้นกับสหรัฐอยู่หลายครั้งหลายครา อีกส่วนหนึ่งคือสิ่งที่จะพูดถึงการเจรจาที่เกิดขึ้นระหว่างเรากับสหรัฐในหัวข้อการเจรจาที่จะโยงถึงผลกระทบเกี่ยวกับข้าวหอมมะลิ ซึ่งในประเด็นที่ 2 จะวางเฉพะขอบเขตประเด็นที่จะโยงมาถึงผลกระทบ ส่วนการวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่มีต่อข้าวหอมมะลินั้น จะส่งต่อให้คุณวิฑูร ผมทำหน้าที่เหมือนกองกลางเป็นแบ็คแฮม ส่วนโรนินโดก็ยิงประตูให้พี่วิฑูรไป

ในเรื่องสงครามทางการค้าในเรื่องการแข่งขันข้าวหอมมะลิในปี 42 ท่านคงจำกันได้มีบริษัทเอกชนของสหรัฐบริษัท ไรท์เทรค ได้มีการจดเครื่องหมายทางการค้าในนามชื่อของ จัสมินไรท์ ได้เกิดให้มีการตื่นตัวในวิดีโอที่ท่านได้ดูเมื่อตอนเช้า ได้เห็นประเด็นในเรื่องนี้ รวมถึงในเรื่องของจัสมาตินด้วย เหมือนกับเอาชื่อของพันธุ์ข้าว บาสมาตินกับพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ในภาษาอังกฤษก็คือ จัสมิน ไปผสมกันทำให้เกิดความสับสนของผู้บริโภคไปซื้อข้าวมาบริโภคโดยคิดว่าเป็นผลผลิตจากการนำข้าว 2 พันธุ์มาผสมกันซึ่งไม่ได้มีเหตุผลความถูกต้องเลย ไม่นานอีก 2 ปีถัดมาก็ได้มีการปรับปรุงพันธุ์ข้าวหอมมะลิไทยในสหรัฐมีนักวิจัยของสหรัฐที่ทำการปรับปรุงมาวัตถุประสงค์ชัด ซึ่งถ้าท่านไปค้นใน เว็บไซต์ก็จะเห็นโครงการเหล่านี้ปรากฏอยู่เขาต้องการที่จะปรับปรุงให้ได้ข้าวเหมือนกับข้าวหอมมะลิไทย เพื่อจะทดแทนการนำเข้า และอีกวัตถุประสงค์หนึ่งก็คือ เพื่อที่แข่งขันกับข้าวไทยในตลาดโลก ก็เป็นที่มาของการที่นำเอาพันธุ์ข้าวของไทยไป พอเราสืบค้นซึ่งหลายท่านที่นั่งอยู่ที่นี้ก็ช่วยกันสืบค้นประเด็นเรื่องนี้ ก็พบว่าเขาเอาไปจากฮิวรี่ ส ถาบันศูนย์วิจัยข้าวของฟิลิปปินส์ ก็เป็นข้าวที่เราเอาไปฝากไว้

ประเด็นตรงนั้นมันเป็นปัญหาของการเปลี่ยนแปลงในกติกาโลก คือก่อนหน้านั้นเรายอมรับกติกาโดยชื่อภาษาอังกฤษตรงนั้น คือชื่อย่อของการตกลงระหว่างประเทศที่เป็นทางการในปี 1993 ทางเอฟ ที โอ ก็มีการตกลงนานาชาติ ว่า ทรัพยากรพันธุกรรมพืชเป็นสมบัติร่วมกันของมนุษยชาติ เพราะฉะนั้นสิ่งที่สูงสุนทรเล่า มันเกิดขึ้นในช่วงที่เราถือกันว่าพันธุกรรมพืชเป็นสมบัติร่วมกันของมนุษยชาติไม่ถือกันว่าเป็นการขโมย เราก็เอาของเขามา เขาก็เอาของเราไป เมื่อเขาเอาไปพัฒนาให้มีดีขึ้นเราเห็นว่ามันเหมาะสมที่จะเอากลับมา เราก็ไปเอากลับมา เป็นการแลกเปลี่ยนกัน แต่ว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นที่สำคัญก็คือในปี 1992 ตั้งแต่มีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพที่ถือว่าได้ว่ารับรองสิทธิอธิปไตยของทรัพยากรชีวภาพ เป้าหมายก็คือว่า ทรัพยากรอยู่ในประเทศของไทย ประเทศก็มีสิทธิที่จะกำหนดกติกาให้ใครใช้ หรือไม่ให้ใครใช้ จะให้ใช้โดยมีระบบกฎหมายอย่างไร ความเปลี่ยนแปลงอีกครั้งในปี 1995 เมื่อมีการตกลงทริคทีที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งองค์การการค้าโลก เดิมทีบอกว่าทรัพยากรไม่ได้เป็นของใครเป็นสมบัติร่วมกันของมนุษยชาติมาสู่ให้ประเทศกำหนดขึ้น พอมาในปี 95 ก็บอกว่าบริษัทเอกชน นักวิจัย สามารถ เป็นเจ้าของพันธุกรรมได้ ถ้าท่านสามารถประดิษฐ์คิดค้นจนเข้าหลักเกณฑ์ ตามระบบสิทธิบัตร นั่นคือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นกติกาโลก ซึ่งนำมาสู่ความยุ่งยากที่เรากำลังเผชิญอยู่

ในส่วนที่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องการเจรจา ผมขอยกมา 4 ประเด็น ในเรื่องของเจรจาเปิดตลาดสินค้าเกษตร ซึ่งในส่วนนี้ทั้งคุณวิฑูรและคุณวัลลภจะขยายความผมจะข้ามประเด็นนี้ไป ผมจะขยายความในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของ จี เอ็ม โอ การเจรจาที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา และในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เราเจรจากับสหรัฐเรื่อง เอฟ ที เอ รวมทั้งหมด 23 หัวข้อท่านคงทราบดี ส่วนที่ยิบมาตรงนี้ 4 หัวข้อ ที่จะกระทบเรื่องของข้าวหอมมะลิของไทย ประเด็นเรื่อง จี เอ็ม โอ เราจะได้ยินท่านคณะเจรจาจะบอกว่า สหรัฐไม่ได้รวมเรื่องนี้อยู่ใน 23 หัวข้อตรงนั้นคือความถูกต้อง แต่ว่าเมื่อดูในสาระ ข้อเรียกร้องในประเด็นเรื่องการเกษตรจะมีข้อเรียกร้องอยู่อย่างน้อย 2 หัวข้อที่คิดว่าตรงนี้ที่นำไปสู่การเปิดเสรีของสินค้า จี เอ็ม โอ ในประเทศไทย ข้อเรียกร้องของเราก็คือ

1 ให้ประเทศผู้เจรจาในความหมายก็คือประเทศไทยยึดหลักปฏิบัติความตกลงที่อยู่ในองค์การการค้าโลกฉบับหนึ่งคือความตกลงด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช อย่างเคร่งครัด ความหมายเป็นอย่างไรผมจะนำเสนอต่อไป ส่วนหนึ่งก็คือต้องการให้ประเทศไทยขจัดมาตรฐานที่มีผลกระทบต่อเทคโนโลยีชีวภาพ ตรงนี้เขียนไว้ชัด ในกฎหมายให้อำนาจการเจรจาก็กำหนดตรงนี้ไว้อยู่ในกฎหมายของสหรัฐเลย เช่นเรื่องของการติดฉลากสินค้า ซึ่งก็หมายรวมถึงฉลากสินค้า จี เอ็ม โอ ด้วยสิ่งที่กำหนดไว้ในการตกลงในองค์การการค้าโลก ตรงนั้นให้สิทธิประเทศสมาชิกกำหนดมาตรการด้านสุขอนามัยพืชที่จำเป็นเอาไปเรื่องการจำกัดในด้านการค้าเพื่อคุ้มครองในเรื่องของชีวิต หรือสุขภาพของสัตว์ พืช ซึ่งตรงนี้เราจะเห็นปัญหาเรื่องเรื่องการนำเข้า ส่งออก ซึ่งเป็นปัญหาในเรื่องนี้อยู่เยอะหลักการสำคัญในเรื่องนี้ที่เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องก็คือว่า การที่จะใช้มาตรการดังกล่าวจะต้องมีเหตุผลทางวิทยาศาสตร์อ้างอิง มาตรการนั้นโดยที่ไม่เกิดให้มีการบิดเบือนทางการค้า

ประเด็นตรงที่ที่จำเป็นไปสู่ผลกระทบก็คือว่าในกรณีเรื่องของสินค้าเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ สินค้า จี เอ็ม โอ นั้น เรายังเป็นที่ถกเถียงกันครับว่าผลกระทบระยะยาว ในกรณีที่เกิดผลกระทบต่อมนุษย์ต่อ สิ่งแวดล้อมจะเป็นอย่างไร ยังไม่มีการทดลองในระยะยาว ไปกว่า 10 ปี ที่จะเป็นข้อสรุปตรงนี้ เพราะฉะนั้นถ้าเราต้องยินยอมตามสหรัฐคือการใช้มาตรฐานสุขอนามัยอย่างเคร่งครัด หมายความว่าถ้า เราจะต้องจะต้องจำกัด จี เอ็ม โอ หรือสินค้าเทคโนโลยี ทางด้านอื่น ประเทศต้องเอาหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มายืนยันให้ได้เสียก่อน ซึ่งแม้ว่าในการตกลง เอฟ ที เอฟ จะยอมให้ใช้ได้ แม้ว่าจะไม่มีหลักฐานแต่ก็ต้องใช้ในระยะเวลาจำกัด ซึ่งในขณะนี้สหภาพยุโรปก็ถูกฟ้องจากการใช้หลักดังกล่าวเพราะว่าใช้ระยะ หนึ่ง ซึ่งสหรัฐเห็นว่าเกินระยะเวลาที่สมควร ตรงนี้เป็นปัญหาผลกระทบต่อหลักที่สามารถใช้ได้ เนื่องจากเราเป็นภาคีมีการตกลงกันระหว่างประเทศ โดยเฉพาะหลักในการเรื่องของการระมัดระวังที่ เรียกว่าพรีโพรโพลท ซึ่งในความหมายนี้ก็คือถ้าเราเห็น ความเป็นห่วงใยในเรื่องที่มีผลกระทบต่อ สุขภาพของมนุษย์ แม้ว่าเราไม่มีหลักฐานเพียงพอก็สามารถใช้หลักการอันนี้ได้ ถ้าเรายึดหลัก เอฟ ที เอฟ เราก็เจอผลกระทบข้อนี้

ประเด็นที่สอง ประเทศไทยก็ต้องแบบรับความเสี่ยงจากผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการนำ สินค้า จี เอ็ม โอ เข้ามา ที่นี้เรื่องของข่าวที่มันจะโยงกับเรื่องนี้ เรามีข่าว จี เอ็ม โอ เกิดขึ้นแล้ว มีการใช้ แล้วในประเทศจีน ออกจำหน่ายแล้วผลกระทบเป็นอย่างไรให้คุณวิฑูรย์รับไป ในเรื่องของทรัพย์สินทาง ปัญญาผมคิดว่ามีอยู่ 3 ประเด็นที่จะโยงเกี่ยวกับเรื่องข้าวหอมมะลิไทย

ประการแรก สหรัฐต้องการให้คู่เจรจาขยายความคุ้มครองสิทธิบัตรให้คุ้มครองสิ่งมีชีวิตทุก ประเภท ความหมายก็คือทั้งเรื่องสิทธิบัตรพืช สัตว์ และจุลินทรีย์

ประการที่สอง ต้องการให้ประเทศไทย เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาในกาคุ้มครองพืชใหม่ ใน ความหมายเป็นอย่างไรผมจะนำเสนอ ในอีกส่วนหนึ่งก็คือให้นำเรื่องของกฎหมายในเรื่องของ เทรด มาร์คมาใช้ในเรื่องของความคุ้มครองสิทธิทางภูมิศาสตร์ผมจะลงรายละเอียดแต่ละประเด็น

จนถึงขณะนี้เจรจาผ่านมา 3 รอบสหรัฐก็ไม่ได้ยื่นข้อเสนอให้ประเทศไทยขยายความคุ้มครอง สิ่งมีชีวิตแต่เมื่อเราดูสิ่งที่สหรัฐเจรจาตกลงไปแล้วกับเวียดนาม จอร์แดน สิงคโปร์ ซิลิ มอร์ริอคโค ออสเตรเลีย ซึ่งลงนามไปแล้วมีผลใช้บังคับแล้ว และซึ่งทางกลุ่มอาฟตากลุ่มบาเรนท เจรจาปิดไปแล้ว ก็เหลือรออยู่ว่ารัฐสภาของสหรัฐจะอนุมัติหรือไม่ สหรัฐต้องการคุ้มครองสิ่งมีชีวิตทุกประเภท ผมไม่คิดว่า เขาจะยกเว้นประเทศไทย การเจรจาในรอบ 4 ที่จะเกิดขึ้นที่รัฐมอนทานา เรื่องทรัพย์สินทางปัญญาถูก กำหนดไว้ 4 วัน จากการเจรจาถ้าจำไม่ผิด 6 วันสำหรับการเจรจาเที่ยวนี้ เรื่องสิทธิบัตรสิ่งมีชีวิตจะอยู่ บนโต๊ะการเจรจาแน่นอน สิ่งที่สหรัฐเรียกนั้นทำไมเราถึงเรียกว่าเป็นการเรียกร้องที่เกินกว่าความผูกพันที่

อยู่ในองค์การการค้าโลก มากไปกว่าที่ตกลง ตรงนี้จะชี้แจงให้ว่าความตกลง WTO เราดีกว่ากันอย่างไร

คุณวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ ผู้อำนวยการความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาไทย ก็คือว่าถ้าเกษตรกรไทยปลูกกินเองก็ไม่เก็บ แต่ถ้าขายแล้วมีมูลค่า เช่น 25,000 เหรียญ เป็นต้นคอร์เนลจะคิด 10 % แต่ถ้ามากกว่า 1 ล้านเหรียญจะคิด 35 % ลองนึกดูว่าถ้ามะละกอกระจายไปทั่วไปประเทศถ้าข้าว จีเอ็มโอ ซึ่งเราเก็บเอาไว้ยังไม่เริ่มโครงการวิจัยยังไม่เริ่มโครงการ แต่ถ้าเริ่มโครงการวิจัย แต่ถ้าเริ่มวันใดสิ่งเหล่านี้จะมีผลมากก็คือบริษัทเมล็ดพันธุ์ไม่จำเป็นจะต้องขายเมล็ดพันธุ์เลยเขาสามารถเก็บค่าตั้งจากการส่งออกเมล็ดข้าวในเมืองไทย 35 % ถ้าเขาคิดไว้ที่ล้านเหรียญสหรัฐก็ 40 ล้านบาทเท่านั้นเอง เรื่องนี้เป็นมากกว่าเรื่องปนเปื้อนทางพันธุกรรมหรือเรื่องนิเวศวิทยา แต่เป็นเรื่องของการครอบงำ คำพูดของคอนเซาเวสยืนยันเรื่องนี้ดี ผมไม่แน่ใจว่า MOU ที่เสนอทางกรมวิชาการเสนอไปเมื่อตุลาคม 47 เซนต์หรือยัง ถ้ายังไม่เซ็นต์มะละกอ จีเอ็มโอทั้งหมดที่แพร่ออกไปนั้น ก็เป็นสิทธิบัตรของคอร์เนล ถ้าคุณส่งออกมากกว่า 1 ล้านโดยไม่ต้องไปตั้งบริษัทขายเมล็ดพันธุ์คุณก็เก็บค่าตั้งจากการส่งออกได้เลย นี่เป็นเรื่องน่ากลัวมากการผลักดันของอเมริกันในเรื่อง เอฟ ที เอ ผ่านเรื่องจีเอ็มโอ มีการค้าอยู่เบื้องหลังชัดเจน

ผลกระทบต่อการยอมรับในระบบกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อ 2 ปีที่แล้วหลังจากท่านนายกไปพบกับประธานาธิบดีบุช โดยผมคิดว่าเป็นแรงกดดันทางการเมืองมากกว่าทางด้านกฎหมาย เพราะกฎหมายอเมริกาสามารถให้สิทธิบัตรแม้ที่มานานี้ จะไม่ถูกต้องเหมาะสมก็ตามอย่างกรณีของจอห์น มาร์ตีที่เราเห็น เขาให้สิทธิบัตรได้ ถ้าเมื่อไหร่ที่เรายอมรับสิทธิบัตรกฎหมายสหรัฐ นั้นหมายความว่าโครงการเสต็ปไวต์โปรแกรมที่อเมริกาเริ่มต้นอยู่ตอนนี้ที่อเมริกาเขาก็สามารถจดสิทธิบัตรได้ทันที นอกเหนือจากนั้นกฎหมายสิทธิบัตรสิ่งมีชีวิตไม่ได้ชัดเจนเฉพาะสายพันธุ์เท่านั้น สามารถจดสิทธิบัตรในชั้นหน่วยพันธุกรรมหรือยีนส์ได้ ขณะนี้บริษัทในอเมริกานักวิจัยก็จดสิทธิบัตรไปแล้วทั่วโลก เร็วๆนี้บริษัทซินแซนต้าขอรับคำขอสิทธิบัตรจดในประเทศที่เป็นสมาชิก พีซีที ร้อยกว่าประเทศให้ครอบคลุมเกี่ยวกับเรื่องออกดอกเป็นต้น ถ้ารวมไปถึงบริษัทซีร่าของอเมริกาที่ศึกษาเรื่องจีเอ็มโอ มีสิทธิบัตรที่ได้รับการ Approve กว่าหมื่นสิทธิบัตรก็คือจะกระจายไปทั่วโลกตรงนี้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก ที่สำคัญก็คือเมื่อเรายอมให้อเมริกาสามารถจดสิทธิบัตรได้ภายใต้ข้อตกลงของการค้าโลกก็เท่ากับเราให้ประเทศอื่นทั้งหมดถ้ายอมอเมริกา เมื่อเราเจรจากับญี่ปุ่น ญี่ปุ่นผลักดันให้เรายอมรับเรื่อง ยูบีโอพี แต่เมื่อรู้ว่าเรากำลังเจรจากับอเมริกาก็ไม่จำเป็น เมื่อไหร่ก็ตามที่อเมริกาได้สิทธิบัตรสิ่งมีชีวิตในการผลิตให้ไทยเป็น ยูบีโอพี ไทยก็ต้องรับพันธะที่เราให้กับอเมริกา เราก็ให้ญี่ปุ่นไปในตัว ยกตัวอย่าง ดร.จักรกฤษ พุดไว้ชัดเจนว่า เมื่ออเมริกาจดสิทธิบัตรผลกระทบก็เกิดขึ้นทันที เรื่องนี้เกิดขึ้นแล้วมีกรณีของบริษัทของอเมริกาโดย ลาร์พอทเตอร์ ไปในแม็กซิโก แล้วก็ได้ถ้วยหนึ่ง ถ้วยเมล็ดสีเหลืองแล้วถ้วยที่เขาก็อ้างว่าได้เอาไปปรับปรุงพันธุ์แล้วก็จดสิทธิบัตรไว้ บนจดด้านซ้ายมือก็คือถ้วยของพอทเตอร์ ขวามือก็คือถ้วยของชานาแม็กซิโกชื่อมายาโคปาซ้ายมือก็คืออีโนล่าที่เขาจดสิทธิบัตรเมื่อปี 1999 ปัจจุบันนี้ปรากฏว่า

พอเตอร์ได้ยื่นฟ้องเกษตรประมาณ 16 รายที่ปลูกถั่วชนิดนี้ทั้งในอเมริกาและเม็กซิโกแล้วก็ยื่นหนังสือไปถึงร้านค้าที่รับซื้อถั่วนี้ โดยอ้างว่าจะเมล็ดสิทธิบัตรของเรา เรื่องนี้ยังไม่ชัดเจนเลยว่าได้เมล็ดพันธุ์นี้ไปอย่างไรแต่ผลความเสียหายก็คือถั่วมายาโคบาส่งออกลดลง 90 % เมื่อปี 2001 เขียส ก็เหมือนกับสถาบันวิจัยการเกษตรเขตร้อนก็ยืนยันชัดเจนว่าถั่ว อีโนลากับมายาโคบา เป็นชนิดเดียวกัน นี่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใกล้เคียงกับข้าวหอมมะลิของไทย ผลกระทบก็เกิดขึ้นแล้ว ที่สำคัญคือการให้สิทธิบัตรในพันธุ์พืช นั้นมันจะมีผลต่อเกษตร วัฒนธรรมเกษตรที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบันที่ทำให้เราเห็นว่าเกิดข้าวหอมมะลิเกิดจากเกษตรได้อนุรักษ์พันธุ์พืชได้แลกเปลี่ยนกับเพื่อนบ้านแล้วก็คัดเลือกพันธุ์ดี แต่สิ่งเหล่านี้จะเป็นไปไม่ได้ทันทีเมื่อเราอมรับสิทธิบัตรสิ่งมีชีวิต ชาวบ้านจะไม่สามารถเก็บพันธุ์ไว้ปลูกต่อได้ ไม่สามารถแลกเปลี่ยนกันเองได้ และที่สำคัญก็คือว่าสิทธิบัตรผูกโยงเชื่อมไปถึงผลการผลิตที่เกิดขึ้นจากการเก็บเกี่ยวด้วย ยกตัวว่าสิทธิบัตรในมะละกอของคอร์เนลไม่ใช่เป็นสิทธิบัตรเฉพาะขยายพันธุ์ก็คือเมล็ดเท่านั้น แต่หมายความว่ามะละกอทั้งผลรวมทั้งต้นที่ปลูกเป็นสิทธิบัตรของคอร์เนลด้วย แต่อยู่ที่ว่าเขาจะเรียกร้องหรือเปล่า ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิบัตรจะยืนยันเรื่องพวกนี้ดี นี่คือนี่ที่สหรัฐอเมริกาบังคับให้ไทยต้องลงนาม และก็ได้ลงนามมาแล้วกับในหลายประเทศประสบความสำเร็จมาแล้ว เรื่องยูบีโอคุณ บัณฑูรพูดไว้ชัดเจนแล้วว่าเป็นการให้การคุ้มครองนักปรับปรุงพันธุ์อเมริกาสามารถเลือกมาใช้โดยใช้การคุ้มครองสายพันธุ์ก็ได้ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับไทยก็คือ กฎหมายของไทยไม่ได้สร้างขึ้นตามแบบกฎหมายของยูบีโอ อาจารย์ ดร.สุวิทย์ทราบดี เพราะเราหลักการที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกคือว่า ยอมรับสิทธิเกษตรกรและชุมชนที่ได้รับพันธุ์กรรมวิธีโดยของประเทศ ใครก็ตามใช้ประโยชน์จะต้องขออนุญาต ต้องมีส่วนแบ่งผลประโยชน์ ถ้าเข้าไปเป็นภาคียูบีโอกฎหมายพันธุ์พืชปี 42 ก็ต้องแก้ไขเป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญของประเทศด้วยซ้ำ

ประเด็นที่สาม เรื่องแรกสิทธิบัตร เรื่องที่สองการเข้าไปเป็นภาคีของยูบีโอ เรื่องที่สามก็คือกรณีของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ คือกล่องจัสมาติน เขาจะอ้างว่าลองเกรนอเมริกันจัสมิน คำอธิบายข้างหลังพูดชัดเจนก็คือข้าวหอมมะลิของอเมริกา ถือว่าจัสมินถือว่าจัสมินไรท์คือชื่อทั่วไป สิ่งชื่ออเมริกัน ผลักดันในเรื่องกรณี ตรงนี้เรายังไม่เห็น แท้ก็ชัดเจนถ้ากรมทรัพย์สินทางปัญญาได้รับแล้วช่วยมาบอกด้วย เราเห็นในสิงคโปร์ที่ลงนามไปแล้ว อเมริกาเรียกร้องให้มีการใช้การคุ้มครองเรื่องเครื่องหมายทางการค้ามาแทนการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั่นก็คือว่าคุ้มครองโดยใช้เครื่องหมายทางการค้าคือการคุ้มครองโดยปัจเจกชน คือการคุ้มครองทั่วไป หรือบริษัทใดบริษัทหนึ่งการคุ้มครองให้ถือหลัก ใครไปจดก่อนได้ก่อน ถ้าไม่ตรงกับชื่อสามัญตรงข้ามสิ้นเชิงกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ซึ่งให้การคุ้มครองชุมชน ทั้งชุมชนที่มีการผลิตสินค้าร่วมกัน ใครก็ตามที่ผลิตอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวก็ได้สิทธิ์เหล่านั้นไป อเมริกาเรียกร้องให้ไทยใช้เครื่องหมายการค้า นี่เป็นการผลักดันที่จะให้ยอมรับเรื่องจัสมินไรท์เป็นเพียงชื่อสามัญ ไม่เข้าบังคับตามกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ซึ่งฟังผ่านสภาไป ตรงนี้จะมีผลมากเมื่อไหร่ก็ตามที่เราไม่คุ้มครองชื่อข้าวหอมมะลิประเทศอื่นๆ ที่เป็นภาคีองค์การการค้าโลกกว่า 100 ประเทศก็ไม่จำเป็นต้องให้การคุ้มครองซึ่งเป็นไปตาม มาตรา 24 (9) ในทริป นี่เป็นเรื่องที่ซ่อนอยู่ในการเจรจาที่เราเห็นอยู่ ซึ่งขนาดเรามีกฎหมายอยู่ก็ต้องถูกแก้หรือไม่ถูกบังคับให้ใช้ถ้าลงนาม ในรูปธรรมผลกระทบจะเสียหายขนาดไหนผมได้ลองประเมินตลาดของข้าวหอมมะลิจริงๆ แล้วประมาณ 4-5 แสน

ต้นในแต่ละปีมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้น แต่ปรากฏว่ามีข้าวพันธุ์อื่นที่ขายในนามข้าวหอมมะลิอีก 2 กลุ่ม ๆ แรกก็คือ

ข้าวจัสมิน 85 ซึ่ง ดร.เบน เจคสันซึ่งมาช่วยกระทรวงเกษตรมาเอาข้าวหอมมะลิของไทย ไปผสมกับ อีรี 421 ในปีประมาณ 2510 และข้าวนี้ปลูกในอเมริกาและก็เป็นคู่แข่งของข้าวหอมมะลิขายในนามจัสมินไรท์ แต่จริงๆ แล้วคือจัสมิน 85 และที่ไม่ใช่ข้าวหอมมะลิเลยก็คือจัสมาติกของไรเทค และข้าวอื่นๆ ที่เป็นลองเกรน ตรงนี้ประมาณ 22 เปอร์เซนต์นี่คือความเสียหายที่เราสูญเสียโอกาสทางการตลาด ข้อตกลงเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอเมริกาเรียกร้องว่าจะคุ้มครองเฉพาะสิ่งที่แวดล้อมที่ไทยอเมริกากลางนาม ร่วมกันเท่านั้น เพราะฉะนั้นข้อตกลงว่าด้วยเรื่องอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพหลักๆ ก็คือการคุ้มครองอธิปไตยเหนือทรัพยากร คุ้มครองสิทธิเกษตรกรใครก็ตามที่ใช้ประโยชน์จะต้องแจ้งที่มา ทำสัญญาส่วนแบ่งประโยชน์ที่เป็นธรรม ก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายนี้ ซึ่งเราคิดว่าจุดยืนของประเทศในการเจรจาเรื่อง FTA ในช่วงปลายก็คือประเทศไทยต้องจุดยืนอย่างมั่นคง ที่จะไม่ยอมรับกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาที่อเมริกากำลังผลักดันสิ่งที่เรายอมรับได้ก็คือต้องยืนยันภายใต้กรอบของการเจรจาภายใต้เรื่องทริป เท่านั้นการเจรจาในทริปหลายเรื่องเป็นเรื่องดี ผมยกตัวอย่างกรณีชื่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่ง Do 5 เป็นต้นมาได้ครอบคลุมถึงสินค้าเกษตรและปัจจุบันในการเจรจาภายใต้ต้องการการค้าโลกจะมีระบบสิทธิบัตรนานาชาติ ถ้าจัสมินไรท์ถูกบรรจุชื่อเช่นเดียวกับชื่อของวิสกีไรท์และไวส์ และชื่ออื่นๆ สิ่งเหล่านี้จะได้รับการคุ้มครองโดยอัตโนมัติ ถ้าเรายอมตามประเทศอเมริกาสิ่งเหล่านี้ก็จะไม่เกิดอะไรต่อประเทศเลยเป็นการตัดและกีดขวางการเจรจาต่อรองและการปกป้องผลประโยชน์ของชาวนาและวงการค้าข้าวของไทย ขนาดคุณคุณนัสสการ ธานี เมื่อสองปีที่แล้ว ที่เป็นผู้แทนการค้าของอียู พูดอกแถลงการณ์ชัดเจนของอียู ในการสนับสนุนการคุ้มครองชื่อจัสมินไรท์ เช่นเดียวกับหลายประเทศ เพื่อแลกกับการที่เราจะได้รับการคุ้มครองชื่อไวน์และเหล้าของยุโรปในกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ประเด็นที่สอง รัฐบาลไทยต้องเสนอบทบาทในเชิงรุกด้วยไม่ นอกจากรอรับว่าอเมริกาจะเสนออะไรอยู่ที่ว่าเราจะเสนออะไรด้วย และทั่วโลกยอมรับว่าเป็นกฎหมายของประเทศเราต้องเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหานี้ ก่อนหน้าทีการเจรจาจะจบสิ้น อเมริกาเรียกร้องให้ไทยจับเทปผี ซีดีเถื่อน ต้องปรับปรุงศุลกากรเป็นต้น บริษัทมอนซานโต้ยื่นจดหมายว่าจะต้องให้ประเทศไทยต้องมีการทดลองเรื่องจีเอ็มโอ ก่อนทีการเจรจาจะเสร็จสิ้น หรือให้ทำให้แล้วเสร็จก่อนการเจรจาจะเสร็จสิ้น นั่นคือการทำในเชิงรุก รัฐบาลไทยต้องทำเรื่องนี้เราต่อสู้มาแล้วแต่ปัจจุบันไม่ทราบว่ายู่ในประเด็นการเจรจาหรือเปล่า

ประเด็นต่อมาก็คือเรียกร้องให้อเมริกายอมรับอธิปไตยของประเทศเหนือทรัพยากร อาจจะเป็นการยากที่อเมริกาว่าจะต้องไปลงนามในภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ประเด็นใดก็ตามที่เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดอธิปไตยของประเทศการเจรจาวิภาคีเพื่อรับรองกันในเรื่องนี้เป็นสิ่งที่เป็นไปได้

ประเด็นสุดท้าย เรื่องจีเอ็มโอ เราต้องยืนยันว่าเป็นเรื่องข้อตกลงระหว่างประเทศเป็นเรื่องที่เรามีอำนาจในเรื่องที่จะปกป้องทรัพยากรของประเทศ การดำเนินการทดลองต้องป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหาย และความเสียหายที่เกิดขึ้นกรณีการทดลองจีเอ็มโอเมื่อหลายปีก่อน ฝ่าย บีพี ที่บริษัทมอนซานโต้ที่ยื่นหนังสือไปยังตัวแทนการค้าของสหรัฐและรัฐบาลสหรัฐที่จะให้ไทยเปิดเป็นความบกพร่องของมอนซานโต้เอง เป็นการทดลองร่วมกับรัฐบาลไทยและมันก็กระจายออกมาและเป็นที่มาของนโยบายให้มีออร์ธาออลีเยมในเรื่องของการทดลองเมื่อ 3 เมษายน ปี 2544

ทั้ง 2 ท่านก็ได้ฉายภาพให้เราเห็นว่าเราต้องระวังในเรื่องอะไรบางอย่างในการที่จะเจรจาว่าควรจะทำอย่างไรที่จะเกิดผลกระทบที่น้อยที่สุดของสังคมไทย อย่างที่คุณสงกรานต์เล่าให้เราฟังแล้วว่าข้าวเป็นส่วนหนึ่งของวิถีวัฒนธรรมไทย เศรษฐกิจไทย

คุณวัลลภ มานะชญญา กลุ่มบริษัทเจียเม็ง

ผมว่าข้าวหอมมะลิมันเป็นข้าวไทย ซึ่งเราควรให้ความคุ้มครองและปกป้องอย่างมาก ผมอยากจะย้อนภาพนิดหนึ่งอะไรมันเกิดขึ้น และเราส่งออกเราเริ่มทำอย่างไรกัน แล้วก็รวมถึงสถิติต่างๆ ข้าวหอมมะลิปลูกมากแค่ไหนในประเทศไทย เราส่งไปที่ไหนบ้าง ปัญหาของข้าวหอมมะลินอกเหนือจากทางด้านกฎหมายสิทธิปัญญา มีปัญหาอะไรบ้าง มีอะไรบางอย่างที่เราคิดว่าประเทศไทยต้องทำเกี่ยวกับข้าวหอมมะลิ ผมถามพ่อว่าทำไมมาทำข้าวหอมมะลิส่งออก เริ่มทำประมาณอายุ 28 - 30 เริ่มส่งออกข้าวหอมมะลิ ท่าน 85 ก็ประมาณ 55 ปี ก็จากที่ประเทศไทยค้นพบ เดิมเราทำข้าวขาวส่งออกที่สิงคโปร์รวมประมาณ 60 ปีมาแล้ว เราทำข้าวหอมมะลิส่งออกเกือบๆ 50 ปีแล้ว เราส่งไปฮ่องกงเป็นประเทศแรกในปี 1950 ข้าวหอมมะลิเป็นที่ชื่นชอบของคนเอเชียมาก ฮ่องกงถือเป็นตลาดใหญ่อันดับสามของประเทศไทย เราส่งออกข้าวหอมล่าสุดเกือบ 2 ล้านตันต่อปีเราส่งออกหลายปีแล้ว แต่ประเทศไทยไม่ได้ให้ความสำคัญของข้าวหอมมะลิ จัดข้าวหอมมะลิอยู่ในประเภทข้าวขาว เพราะฉะนั้นสถิติอันนี้มีตอนปี 2530 - 40 แต่การเจริญเติบโตของการขายข้าวหอมเพิ่มขึ้นทุกปี 10 - 20 - 30 % จนถึงปี 2548 เราน่าจะส่งออกไม่ต่ำกว่า 180,000 ตัน รวมทั้งต้นข้าวปลายข้าวด้วย ตลาดที่ใหญ่ที่สุดคือสหรัฐอเมริกา อันดับสองคือ จีน สามคือฮ่องกง ถ้าเราไปดูว่าตลาดพวกนี้มีการเติบโตทุกตลาด ไครก็แล้วแต่ที่ได้ทานข้าวหอมเขาจะเปลี่ยนจากข้าวเดิมที่เขาทานเป็นทานข้าวหอม เพราะหอมอร่อยน่าทานมาก ไปดูตลาดทานข้าวหนึ่งอย่างแอฟริกา ตลาดทานข้าวขาว ประมาณการทานข้าวหอมจะเพิ่มขึ้นทุกปี เพราะฉะนั้นอนาคตถ้าเราไม่เสียสิทธิเรื่องสิทธิประโยชน์ อนาคตของไทยเรื่องข้าวหอมมีมากแน่นอน บ้านเราปลูกข้าวหอมประมาณ 18 ล้านไร่ต่อปี ข้อมูลจากกระทรวงเกษตร มันก็เพิ่มมาเรื่อย เพราะว่ามีความต้องการและก็ขายได้ราคาดีชวานาขยายการปลูกเรื่อย แหล่งที่ปลูกใหญ่สุดคือภาคอีสาน ทุกจังหวัดต้องปลูกข้าวหอมเพราะเป็นข้าวที่ขายได้ราคา ภาคที่ปลูกข้าวหอมอีกคือภาคเหนือ ประมาณ 15 % ของเนื้อที่การปลูก 18 ล้านไร่อยู่ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ น้อยมาก เพราะว่าข้าวหอมกินที่ไหนอร่อยที่สุดก็ต้องบอกว่าภาคอีสาน รองลงมาภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้

นักวิชาการบอกว่าคงเป็นเพราะดินที่ปลูกมันเป็นดินร่วนปนทรายอีสานจะมีความเป็นเกลือมาก่อน มันเหมาะสำหรับข้าวหอม บ้านเราข้าวหอมการปลูกมันพัฒนาไปได้เรื่อยๆ ปัญหาของการขายการผลิตมันมีปัญหาในตัวของมันอยู่ คือการปลอมปน มันเป็นปัญหาที่น่าจะนำมาแก้ไข

ปัญหาต่อมาก็คือเราดูแลเรื่องข้าวหอมดีแค่ไหน เพราะว่าอนาคตข้าวหอมจะดีแต่ถ้าเราไม่ดูแลภาพของข้าวหอม อนาคตอาจเสื่อมถอยลงได้ ข้าวหอมเดี๋ยวนี้อาจไม่อร่อยเหมือนก่อนไม่เหมือนโบราณ เราในฐานะที่เป็นชาวนาต้องเริ่มต้นคัดเลือกพันธุ์และต้องปรับปรุงพันธุ์แต่ต้น เป็นจุดสำคัญมันเป็นหัวใจสำคัญ ต่อมาผู้ที่อยู่ในวงการข้าว โรงสี ผู้ส่งออก ต้องมีกฎหมายสร้างจรรยาบรรณ อย่าให้ปลอมปน ลดการปลอมปน คนที่อยู่ในวงการเข้าใจดี ข้าวราคาขึ้นลงทุกวัน การขายขาดทุนบางทีมันก็มันค่อยอยากทำก็ไปผสมปนเป มันเป็นการที่ต้องแก้ บางทีก็เป็นลูกค้าปลายทาง ถ้าตราของเรา เราปลอมปนไม่ได้ ถ้าเราอยากให้ข้าวเป็นเอกลักษณ์ของประเทศจริงๆ ผมว่ารัฐบาลต้องทำมากกว่านี้ เราได้รับโล่ห์ในฐานะที่เป็นผู้สร้างข้าวหอมในต่างประเทศจนเป็นเอกลักษณ์ของประเทศ ถ้าจะให้ดีข้าวหอมมะลิพันธุ์ที่เราใช้กันอยู่น่าจะรื้อให้หมด รัฐบาลจะไปทำพันธุ์ข้าวหอมมะลิแท้ 105 ขึ้นมาใหม่ ขอทำซะ 3 ปีๆ ละ แส้นต้นไปแลกกับเกษตรกรต้องใช้ให้ครบ แล้วต้องสอนวิธีที่จะทำให้ปรับปรุงพันธุ์ขึ้นเรื่อยๆ สอนเกษตรกรให้รู้ว่าคุณเอาพันธุ์ไปปลูกๆ แล้วไปเลือกแล้วค่อยเอามาทำเป็นพันธุ์ขยาย อย่างนี้ปัจจุบันไปซื้อข้าวในท้องตลาดมาทำพันธุ์มันก็แย่ ต้องเอาวิชาการไปให้ด้วย ข้าวหอมต้องการน้ำ ต้องทำชลประทานเขาทำให้เต็มๆ มันขายได้แน่ๆ อยู่แล้ว ปัจจุบันข้าวหอมเราได้ผลผลิต 300 กิโลต่อไร่ ต่ำที่สุดในโลกแล้วแต่ก็ขายได้ ประเทศไทยปลูกข้าว 25 ล้านเกวียนทั่วโลกปลูก 600 ล้านเกวียน แต่ไทยส่งออกข้าวอันดับหนึ่งของโลกมากกว่า 30 ปีติดต่อกันไม่มีประเทศไหนชนะเลย แล้วมีแต่เหลือแต่ข้าวหอมมะลิข้าวขาวคุณเอาประเทศไหนก็มี ทดแทนกันได้หมด แต่ข้าวหอมใครทดแทนได้ค่อนข้างจะยาก มันเป็นข้าวเอกลักษณ์ของไทยจริงๆ รัฐบาลต้องส่งเสริมหนักกว่านี้ ต้องลงทุนกับมันจริงๆ มันถึงจะให้ผลกว่านี้”

ผู้เข้าสัมมนาร่วมอภิปราย

คุณศักดิ์ จากกรมส่งเสริมการเกษตร

“เห็นด้วยกับคุณวัลลภอย่างยิ่ง ผมเคยเขียนลงในเทคโนโลยีชาวบ้านเรื่องพ่อค้าเราส่งของไม่มีคุณภาพออก ปัญหาเราเจอจริงๆ เรื่อง เอฟทีเอ มันยังเป็นเรื่องที่พอสู้กันได้ แต่เรื่องสู้กับคนไทยสู้ยาก ผมเคยซื้อข้าวหอมมะลิมากิน มันเป็นจัสมินจริงๆ แต่เป็นกลิ่นน้ำหอม ทำอย่างนี้ได้อย่างไร หลังจากนั้นข้าวที่เราขายถึงละ 240 ผมซื้อที่ตลาด 350 มันต่างกันตั้งเยอะ ถ้าเราทำไม่ได้มันก็แพภัยตนเอง ผมเคยเสนอรัฐบาลให้ขึ้นแบลคลิสต์เลย เพราะถ้าไม่ทำตรงนี้อเมริกาเรื่องทีหลัง”

คุณดำรงศักดิ์ อนุกรรมการวุฒิสภาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

“ในเรื่องเอฟทีเอ ที่สหรัฐจะทำกับไทยหลายเรื่องผมก็ทราบว่าจะหลายๆ ท่านก็เป็นห่วงว่าเรื่องข้าวจะไปรอดหรือเปล่า อยากฝากประเด็นไว้ท่านวัลลภออกไปแล้วได้ข้อมูลทุกอย่างสหรัฐอเมริกาวางที่บริโภคข้าวเราแต่ว่าบางทีวิธีการบริโภค ปัญหาคือเขาไม่ทราบว่าจะหุงอย่างไร คือถ้าเราสอนเขาด้วยว่า จะต้องบริโภคอย่างไร ด้านการขาย ด้านกฎหมายอยากให้ไปกระตุ้นให้มันเกิดขึ้นจริงๆ ไม่ใช่เราพูดกันว่าเราจะหาหนทางอย่างไร เราจะต้องบุกก่อนว่าที่เราจะทำเรื่องข้าวหอมที่เป็นรายได้เข้าสู่ประเทศเข้าสู่ประเทศเราเป็นจำนวนมากถ้าเราปล่อยให้ประเทศสหรัฐอเมริกาจกก่อนอย่างที่เขาคำจัสบาติก เราก็คำว่าข้าวหอมมะลิขึ้นมา ต่อไปสินค้าที่ออกจากประเทศไทยแล้วขอให้เป็นชื่อไทยแล้วทับตัวนี้ไป เขาก็จะรู้ว่าถ้าเป็นของไทยนี่ห้องเป็นชื่อนี้ การประชาสัมพันธ์ก็ควรไปให้มากที่สุด”

คุณลุงสุนทร

“ผมรู้สึกเป็นห่วงแม่มะลิ เพราะเดิมท่านตั้งบ้านเรือนอยู่ บางคล้า ตำบลท่าทองกลาง วันนี้ปรากฏว่าไปตั้งครอบครัวที่ภาคอีสาน ถ้ามีผลกระทบอยู่ภาคอีสานไม่ได้ ท่านจะแต่งงานกับฝรั่งเราจะเหงามขอฝากไว้”

คุณวรพงศ์ รูปเลิศ ตัวแทนจากท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี

“ทุกท่านได้แสดงวิสัยทัศน์ กระผมจะทำงานร่วมกับรากหญ้า ผมอยากจะเสนอคือยุทธศาสตร์ในการเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานที่ทำงานร่วมกัน เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานต่างๆ ร่วมกันคิด ร่วมกัน ที่ผ่านกลุ่มเกษตรกรจะไม่ค่อยได้มีการเรียนรู้ส่วนนี้ จะเพียงอย่างเดียวก็คือเจ้าหน้าที่เกษตรไปบอกอย่างนี้นะ อันนี้พันธุ์ข้าว อันนี้ปุ๋ยแล้วทำตาม การเรียนรู้และวิธีคิดไม่เกิดขึ้นผมอยากจะทำเสนอให้ร่วมกันถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรต่อไป”

คุณสุกัญญา สังวะณะจากสุพรรณบุรี

“เป็นชาวนา ผมเข้ามาแล้วรู้สึกสับสนเพราะว่าข้าวมีทั้งเป็นชีวิตของคนไทย เรากำลังเอาชีวิตไปขายเป็นการค้า และก็มาร้องแร้แก่กระเชิงหรือเปล่า รู้สึกว่าว่ารุ่น ในเรื่องของข้าวหอมดอกมะลิ 105 เป็นพันธุ์กลีบกลายเป็นมะลิ 105 มันใหญ่กว่าข้าวหอม แต่คำว่าข้าวหอมมันไม่ใช่แค่ 105 อย่างเดียวมีทั้ง กข 15 มีอีกเป็นร้อยๆ สายพันธุ์ที่เอามารวมอยู่ แล้วรัฐบาลก็มาออกมาตรการว่าข้าวหอมต้องมีอะ มีไรต์เท่านี้ ความยาวของเมล็ดเท่านี้ ผู้ค้าก็อยากได้ผลิตภัณฑ์ที่หลายๆ เพื่อค้าแข่งกับเขาได้ แต่ปัญหาก็คือเกษตรกรก็จนเหมือนเดิมการเพิ่มผลต่อไร่ไม่ได้คิดเลยว่า จะเพิ่มอย่างไร ก็กลายเป็นว่าจาก 17 ล้านไร่เป็น 18 ล้านไร่แล้วทำไงมันจะทดแทนได้เท่าไร สุดท้ายก็เปลี่ยนไปเป็นบุกรุกทำลายป่า เพราะหอมมะลิสามารถอยู่ในที่น้ำน้อยได้ ปัจจุบันเทคโนโลยีสูงมากแค่เขี่ยทำได้แล้ว ตรงนี้ผมห่วงในเรื่องของมันมีชีวิตจริงหรือเปล่าในเรื่องข้าวเราขายได้เป็นอันดับหนึ่ง ปีนี้ 10 ล้านตันขาดทุนอีกก็ร้อยล้านยังจะต้องขายเพื่อขาดทุนอีกหรือเปล่า ตรงนี้เกษตรกรขาดทุนๆ ตั้งแต่แรก แต่พอผู้ส่งออกขาดทุนรัฐบาล

ชีพที่ดีให้ ผู้ค้าในห่วงโซ่ของข้าวจนถึงผู้ส่งออกมีกำไรหมด ยกเว้นชาวนาอย่างเดี่ยวที่ต้องขาดทุน
แรงงานกันเอง ผมหวังอีกอย่างก็คือว่าถ้าอีสานมีชลประทานท่านจะไม่ได้ข้าวหอมมะลิ สภาพแวดล้อม
เปลี่ยนเมื่อไหร่จิตใจคนเปลี่ยนความยากจะเกิดเอาข้าวมาเป็นธุรกิจทันทีไม่ต้องไปที่โน่นหรือ
ที่
สุพรรณบุรีฝั่งตะวันตกพอเริ่มมีบ่อบาดาล เปลี่ยนจากหอมมะลิเป็นข้าวนาปีทันที เพราะต้องการเงิน
ข้าวคือการค้า อีสานขอให้คงอยู่อย่างนั้น แต่จะอย่างไรที่จะไปช่วยยกระดับผลผลิตให้ได้ ชาวดอก
มะลิ 105 เป็นตัวที่เยี่ยมมาก ผมเคยทำเมื่อประมาณ 20 ปีที่แล้วประมาณ 30 - 35 ต่อไร่ ให้ดีขนาดไหน
ก็ได้เท่านี้ผมเอา 105 ไปจัดการแค่รอบแรกให้ได้อยู่ที่ 68 ถึงต่อไร่ เริ่มรอบที่สองด้วยการบำรุงดินใช้
ปุ๋ยอินทรีย์ได้ 74 ถึงต่อไร่ แต่สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถที่จะถ่ายทอดไปให้เกษตรกรได้ก็ต้องโทษไปทาง
ข้าราชการ ผมเคยไปร่วมงานราชการบ่อยมาก เขียนแผนพัฒนาอบรมกันจึงผมไม่รู้ว่าจะเสียภาษีไปให้
จัดอบรมทำไม ในเรื่องของวิชาการหอมมะลิมันมีข้อจำกัดมีวิธีการให้เพิ่มผลผลิตได้ อย่าเอา
ชลประทานเข้ามามันจะเกิดการล้างเกลือ แต่ถ้าไม่เอาชลประทานใช้การบำรุงดินเข้าไป และให้ความรู้การ
จัดการเข้าไป”

(ช) คุณวัลลภ จากเจียเม้ง

“ที่ผมมีเรื่องน้ำก็เพราะว่าเราก็เป็นเกษตรกรเหมือน ก็ถามเขาว่าทำไมไม่ทำอะไรเลยในฤดูนอก
ทำนา เขาบอกไม่มีน้ำจะให้ทำอะไร การมีน้ำการที่เขาแล้งผลผลิตก็จะดีขึ้น มันนอกฤดูนาปีนาก็ดีขึ้น
เราเองก็คือปลูกข้าวอย่างที่ท่านพูด ข้าวหอมทำให้ถูกทำให้ดี 60-70 ถึงได้แน่นอน น้ำต้องมาน้ำเป็น
หัวใจเกษตรกรมันต้องมี อยากฝากกระทรวงเกษตรไว้มันต้องมี”

คุณคำพัน วงศ์ศรี เกษตรกรเครือข่ายทางเลือกจังหวัดมหาสารคาม

“ตามที่ได้ฟังเห็นด้วยคุณวัลลภที่ข้อเสนอเกี่ยวกับกระทรวงเกษตร การทำการเกษตรเรื่องข้าวหอม
มะลิ 105 ทุกจังหวัดของภาคอีสานมีปัญหาเหมือนกัน ผู้ผลิตก็อยากจะได้ราคาเวลาทำไปแล้ว ท่าน
วัลลภก็พูดไปแล้ว อาจจะมีปลอมเบื่อน มีเกษตรกรบางท่านเหมือนกันจะเอาเมล็ด 105 ปนกับ 115
มันเหมือนกันทุกอย่าง แต่จะมีวิธีไหนที่จะแก้ปัญหาได้ ส่วนมากปัจจุบันรัฐก็บอกว่าเป็นข้าวอินทรีย์จะ
ได้ส่งออกได้ดี แต่บางท่านก็ปลอมปนเอาปุ๋ยเคมีไปใส่ อยากจะให้ทางรัฐออกกฎระเบียบให้ได้
มาตรฐานสำหรับเกษตรกรผู้ทำเกษตรอินทรีย์ก็มีการรับรองเหมือนกับทางสุรินทร์ การสนับสนุนผมเห็น
ด้วยให้มีชลประทานอีสานมีปัญหาภัยแล้งมากที่สุด ขาดทุนเพราะน้ำ ถ้ามีน้ำเพียงพอเกษตรกรก็ขาดทุน
น้อย การที่ว่าจะหมดไม่ทำข้าวหอมมะลิ ไม่จริง ถึงทำได้หลายครั้งต่อไปนาปีต้องทำข้าวมะลิ เพราะ
ราคาดีกว่า นอกฤดูที่ทำนาปีก็ทำนาปีไปก็เป็นรายได้ แต่การสนับสนุนของรัฐที่จะมีการส่งเสริมในการ
ทำแหล่งน้ำ จริงจังแค่ไหน ก็รออยู่ ที่ทางท่านสุพรรณบอกว่าเกษตรกรที่ไปอบรมชาวบ้านผมเห็นด้วยเป็น
จริง แต่อยากให้ทางกระทรวงติดตามผลด้วยและ แนะนำข้าราชการ เกษตรตำบล,อำเภอ ติดตามผล
ด้วยสมาชิกทำได้แค่ไหน

ยกตัวอย่างปีที่แล้วที่ผมอยู่เขตผู้ว่า ซีอีโอ แจกเมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ยเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรบางท่านไม่ทำ ทำไปแล้วก็ใส่ปุ๋ยบ้าง เวลาไปขายก็ขายได้เหมือนกัน อยากเสนอไปทางรัฐทำอะไรขอให้จริงจัง เป็นจริง ให้ได้ผลอย่างเต็มที่ เห็นด้วยที่จะให้เกษตรกรที่เป็นต้นแบบเป็นแบบอย่างไปอบรม”

คุณสุรเดช จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา

“เรื่องข้าวหอมเรายังไม่มีข้อเรียกร้อง ยังไม่ได้เจรจา เราดูจาก เอฟทีเอ ที่อเมริกาทำกับประเทศอื่น ทีมเจรจาเราได้ประสานงานกับทุกกระทรวงทั้งคุณวิฑูรย์ คุณบัณฑิต ในส่วนไทยจะมีทำที่อย่างไร หลักการที่ออกไปก็คือเราก็ยืนยันทำที่ตามความตกลงทริป แล้วก็ดูสถานการณ์ไปเรื่อยๆ ก่อน เรื่องการคุ้มครองชื่อข้าวมะลิ มันจะมี 2 ส่วนคือส่วนคุ้มครองชื่อกับส่วนคุ้มครองพันธุ์ การคุ้มครองชื่อกระทรวงพาณิชย์ก็ได้ดำเนินการไปแล้ว จัดทะเบียนเครื่องหมายรับรองไทยหอมมะลิไรท์ กรมการต่างประเทศก็ได้ดำเนินการจัดไปแล้วและจัดทำมาตรฐาน ใครจะส่งออกจะใช้ตรานี้ก็จะต้องเป็นไปตามมาตรฐานน่าจะเป็นส่วนช่วย ในอเมริกาเราก็จัดแล้ว ในส่วนพันธุ์ใหม่ๆ ในอเมริกาเราก็จัดแล้ว ในส่วนกรมตอนนี้กำลังพิจารณาคำขอเรื่องข้าวอีสาน เพื่อจะกันว่าคนอื่นจะมาแอบอ้างไม่ได้ ในการเจรจารอบต่อไปของ เอฟทีเอ ก็จะเป็นเดือนกรกฎาคม คาดว่าอาจจะมีการเสนอเรื่องนี้แต่ยังไม่ได้รับการติดต่ออย่างใด”

อ.เสนอห์

“เป็นห่วง 2 เรื่อง ก็คือเราพูดถึงว่าขอร้องให้กระทรวงเกษตรทำโน่นทำนี่ เราคงต้องเปลี่ยนการทำงานถึงเวลาแล้วที่จะต้อง ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตามการส่งเสริมไม่ใช่ทำฝ่ายเดียวแต่ควรกระทำในกระบวนการที่เรียนรู้ร่วมกับชาวบ้าน ถึงเวลาแล้วเราเห็นภูมิปัญญามากมายถึงเวลาแล้วที่ต้องเปลี่ยนระบบ เปลี่ยนกระบวนการทำงานของราชการ โดยเฉพาะกระทรวงเกษตร ไม่ใช่เป็นคนรู้ดีแน่นอน ผมไม่ค่อยสบายใจ นี้ไม่ได้ตำหนิเลย แต่มันเป็นวัฒนธรรมที่เรียกว่ารัฐบาลอย่างนั้น อย่างนี้ ถึงเวลาที่ชุมชนชาวไร่ชาวนาไม่ใช่แค่ประท้วง ลูกขึ้นมามีบทบาทไม่ว่าจะเป็นการวิจัยรวมทั้งการวางแผนเกษตร ชุมชนจะต้องรวมตัวกัน อย่าต่างคนต่างทำ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ให้รับรองสิทธิของชุมชนแต่ที่เราอ่านด้วยความรู้สึกว่ามันได้สิทธิ์ แต่ไม่เรียนรู้ว่าทำอย่างไรสิทธิ์จะเกิดขึ้นอย่างเป็นมรรคเป็นผลก็ต้องตัวเราเอง ไม่มาอะไรที่ไหนที่ไปขอคนแล้วเขาประเคนให้ เรามีชุมชนอยู่แล้วพื้นที่ชีวิตเขาขึ้นมา อย่าไปพื้นที่ชีวิตเฉพาะข้าวหอมมะลิ คิดว่าข้าวหอมมะลิเป็นตัวอย่างไม่ใช่เรื่องของการจะปลูกอย่างไรให้ได้ผลผลิตมาก แต่มันกลมกลืนกับวิถีชีวิตคือถ้าเอาการค้า เอาเรื่องการเงินอย่างเดียวมันทำลายชีวิต ผมเห็นด้วยเรื่องการสร้างชลประทานก็ฟังกันได้ แต่ต้องมองเห็นว่าการค้าขายกับภูมิปัญญาชาวบ้านมันเป็นเรื่องที่จะต้องรักษาวิถีชีวิตมันไปด้วยกัน เรามองแต่การเงินการค้า อันนั้นมันเป็นที่มาของการบั่นทอนทำลายทั้งหมด แล้วมันจะกระทบถึงหอมมะลิด้วย”

จากกรมส่งเสริมการเกษตร (ช)

“ปัจจุบันผมรับผิดชอบโรงเรียนเกษตรกร ซึ่งเป็นรูปแบบการทำงานแบบใหม่ ที่ผ่านมามีเราทำระบบที่เอ็นวี คือตรวจธรรมดา นิเทศงาน ซึ่งเรารู้ว่าวิธีนั้นไม่ได้ผลเราเริ่มโรงเรียนเกษตรกรมาหลายปี ปัจจุบันนี้มูลนิธิข้าวขวัญทำที่สุพรรณบุรีเรียกว่าโรงเรียนชานา อันนี้เราใช้ฟาร์มเมอร์ริเซอร์ส เกษตรกรสามารถทำการทดลองได้ เรียนรู้ร่วมกันตลอดฤดูกาล เราทำอยู่แต่เราใช้หนึ่งฤดูกาล เพราะปลูกเป็นอย่างน้อย เพราะฉะนั้นค่อนข้างจะใช้เวลามาก อันนี้ผู้ใหญ่ค่อนข้างไม่เห็นด้วยถ้าส่งเสริม อันนี้อีกปีถึงจะหมดประเทศเกษตรถึงจะเป็นเองแต่วิธีการอันนี้เป็นวิธีการที่ยั่งยืน เกษตรกรสามารถจะทำการทดลองได้ด้วยตนเอง ผมไม่สามารถบอกได้ว่าหนึ่งบวกหนึ่ง ณ ที่ตำบลนี้จะเท่ากับสองในอีกที่หนึ่งคำตอบไม่มีเยสตลอด ทฤษฎีเยสตลอดแต่มันไม่ใช่ สมัยก่อนเราเรียนบอกว่าต้องขุดหลุม 1 เมตร กว้าง 1 เมตร ปลูกไม้ผล 1 ต้นลงไปทำที่สมุทรสาครเน่าตายหมด แต่การปฏิบัติจริงไม่ใช่โครงการเราเป็นโครงการพระราชดำริ แต่ไม่ค่อยเดินเนื่องจากใช้เวลามาก เกษตรตำบลเป็นลูกน้องผู้ว่าเราไม่มีเวลาทำงานมากเท่าไรไปทำงานให้มหาดไทยเป็นประจำ น้ำท่วมฝนแล้งตาเกษตร โครงการทุกอย่างด่ามาเกษตร แต่ข้อเท็จจริงถ้าทำอยู่ในพื้นที่เกษตรทำทุกอย่างมหาดไทยสิ่งก็ต้องทำ ไม่ทำผู้ว่าให้เงินเดือนกินกับผู้ว่า ทุกวันนี้อธิบตีไม่มีความหมายในระบบราชการใหม่ ขึ้นกับผู้ว่า กรมอย่าได้มีนโยบายอะไรมาถ้าเขาไม่เอาคือเปลี่ยนให้เงินไปผู้ว่าบอกไม่ทำก็เลิก ตอนนี้อาการมีเรื่องด่วน 2 เรื่อง คือด่วนที่สุดกับด่วนฉิบหาย”

(ช)

“ในเรื่องน้ำผมค่อนข้างอยู่กับมัน 20 กว่าปี ยิงท่านบอกว่าหน้าปีท่านทำหอมมะลิ หน้าปีท่านทำข้าว กข เจ่งแน่ เพราะข้าว กข มันพักตัวเพียง 7 - 22 วัน แล้วข้าวหน้าปีหอมมะลิพักตัว 52 วัน เพราะฉะนั้นข้าวหน้าปีมันจะไม่ปนในหน้าปี ถึงจะออกอยู่ก็ไม่ปน แต่ถ้าท่านทำในหน้าปีข้าว กข เสร็จแล้ว มันร่วงอยู่ในนามันพักตัว 7 - 22 วัน ปนยิ่งกว่าโรงสีปนอีก เพราะมันร่วงถ้าใช้รถเกี่ยวมันร่วง 4 - 5 ถังต่อไร่ ถ้าท่านทำเกษตรอินทรีย์ไม่เผาฟางขึ้นทั้งหมด นี่คือการจัดการ ซึ่งเหล่านี้เกษตรต้องลูกทำของตนเองไม่ใช่ไปรอให้หน่วยงานราชการมาช่วยแก้ไข แต่สิ่งเหล่านี้มันก็คือจะหวังยาก เรื่องข้าว กข ขาวดอกมะลิ 105 คือพันธุ์อยู่ในกลุ่มข้าวหอม กข 15 ที่ท่านบอกว่าเอามาปนนั้นก็กลุ่มข้าวหอมแต่พันธุ์ กข 15 ยังมีข้าวพันธุ์พื้นเมืองมารวมอยู่ในกลุ่มข้าวหอมก็ยังมี ถ้ายังอยู่ในอะมิโรค ความยาวที่กำหนด แต่ที่ห่วงก็คือว่าถ้ารวมไปสีขาย กข 15 กับ 105 ผมไม่กลัว จะกลัวที่ว่าเอา กข 15 ไปบวกกับ 105 แล้วไปทำเมล็ดพันธุ์ เพราะ กข 15 จะสุกก่อน 105 ประมาณ 10-15 วันใช้ทำที่ตอนที่ขายเคียน นี่คือการแก้ปัญหาของกรมวิชาการก็แก้ถูกถ้าแก้เรื่องน้ำไม่ได้ก็แก้เรื่องพันธุ์อย่างน้อยก็ยกระดับได้ 15 % คุณภาพได้ 10 % ตามหลักวิชาการ ซึ่งมันก็อาจจะไม่ตรงตามที่บอกคือว่า 1+1 อาจจะเป็น 2 ที่นี่ไป - 5 ที่โน่น

ตอนนี้ก็มีปัญหาคนสุพรรณเอาข้าวไปปลูกที่ได้ตอนนี้ข้าวยังไม่ออก เพราะพรรคพวกโทรมา ผมก็บอกว่ารอนจนถึงเดือนพฤศจิกายนจะได้เกี่ยว สิ่งเหล่านี้กระบวนการของเกษตรต้องเริ่มเสียที่ดูตัวเองให้เห็นว่าเอาข้าวเป็นชีวิตหรือเป็นธุรกิจแยกให้เหมาะสม อย่างที่คุณลุงบอกย้ายจากจะเชิงเขาไปอยู่อีสานธุรกิจล้วนๆ เพราะเมื่อก่อนชีวิตคือข้าวต่อมาเป็น 105 คือธุรกิจแน่นอน เพราะเกิดว่าเราปักธงไม่ถูกไม่ก็เดิน

ไปไม่ใช่เป้าหมายที่แน่นอน ผมยังยืนยันเรื่องระบบเศรษฐศาสตร์พอเพียงของพระองค์ท่าน ถ้าเกิดท่าน
แยกว่าท่านกินข้าวเหนียวท่านปลูกข้าวเหนียว ทำข้าวหอมมะลิก็ทำแบบหอมมะลิ ถ้าท่านบอกว่าอยาก
เอาชลประทานเข้าไป ไปทำข้าวบึง 2 เทียวไปทำหอมมะลิเจ๋งครับ”

คุณศิริพร ยอดการเมือง ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์จุฬาฯ

“เรื่องชีวิตกับการค้า เวลาเราพูดเรื่องเอฟทีเอมันแปลว่าเราเอาการค้านำอยู่ ขณะที่เราพูดเรื่อง
ข้าวคิดว่าคนส่วนใหญ่ในสังคมไทยกำลังคิดถึงชีวิตของผู้คนเป็นหลัก คิดมันเหลือมๆ กันอยู่เพราะเรา
เอา 2 เรื่องพูดพร้อมๆ กันเหมือนกับว่าเรากำลังเถียงกันเหมือนวงหนึ่งกำลังพูดหนึ่ง แต่วงหนึ่งก็ยังซ้อน
กันอยู่อีกเรื่อง ตรงนี้เราต้องแยกให้ชัด ถ้าจะวางยุทธศาสตร์เรื่องข้าวเราจะเอาอะไรนำกันแน่ เพราะ
เท่าที่สังเกตตามข่าวดูเหมือนว่ารัฐบาลกำลังเอาการค้า นำ บทบาทหลังก็จะไปอยู่ที่กระทรวงพาณิชย์
บางคนอยู่ประจำที่กระทรวงเกษตรแต่ต้องไปนั่งประจำที่กระทรวงพาณิชย์ เพราะว่าต้องไปป้อนข้อมูล
ให้เขาตลอด คนขายเป็นพ่อค้าคือเอกชน กระทรวงพาณิชย์ก็ขายเองไม่ได้ จริงๆ แล้วบทบาทหลักมัน
น่าจะไปอยู่ที่ใครกันแน่ถ้ามองในภาครัฐ หรือว่าจริงๆ แล้วมันควรจะออกมาอีกองค์กรหนึ่งซึ่งไม่ใช่รัฐ
และไม่ใช่แม่งานชื่อกระทรวงพาณิชย์ด้วยอย่างที่กำลังมีแนวโน้มว่าจะเป็น ยุทธศาสตร์มันวางอยู่
ตรงไหนเทรนของการเจรจาต่อรองระหว่างประเทศมันก็ต้องนำไปสู่แนวทางตรงนั้นด้วยไม่ใช่ทำกันแบบ
คนทาง ในส่วนที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตดิฉันเคยคุยกับเกษตรกรภาคอีสาน ยืนยันได้ว่าอีสานไม่ใช่วัฒนธรรม
ข้าวเหนียวล้วนๆ บางกลุ่มก็เป็นข้าวเจ้าแล้วข้าวพันธุ์พื้นเมืองก็มีเยอะ เขาบอกว่าการจะปลูกข้าวให้ได้
ผลผลิตมากไม่ใช่ปลูกที่ละเอียดต้องปลูกให้น้อยแล้วดูแลให้ดีมีคุณภาพ บางที ปลูก 10 ไร่ อาจจะได้
ผลผลิตมากกว่า 20 ไร่ด้วยซ้ำ คิดว่ามันถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องถกเถียงกันในรายละเอียดเหล่านี้ แต่ว่า
คงจะเป็นคนละวงกับที่นี่”

(ช)

“ในเมื่อชาวดอกมะลิเป็นที่ยอมรับไม่ใช่เฉพาะคนไทยทั่วโลก แม้กระทั่งประเทศจีนจะมีการปลูก
เพื่อส่งไปขายที่เมืองจีนจำนวนมากเราควรจะนำเอกลักษณ์มาเป็นจุดเด่น ควรจะมีการส่งเสริมสนับสนุน
ความซื่อสัตย์ให้ครบวงจร เราอาจจะชะงักตนเองได้ถ้าเรามีการซื่อสัตย์ตั้งแต่กระบวนการผลิต
ขบวนการแปรสภาพจากข้าวเปลือกมาเป็นข้าวสารและขบวนการนำสู่ตลาด ถ้าเราสามารถส่งเสริมให้มี
ความซื่อสัตย์แล้วคิดว่าเวลาไปซื้อข้าวคงไม่ผิดหวัง ชื่อคำหอมดอกมะลิมันคลุมหมัด มีตั้งแต่ปทุมธานี
ถ้าเผื่อหอมมะลิเป็นตระกูลหอมมะลิ แต่ว่าอันนี้คือพันธุ์ชาวดอกมะลิขอให้เพิ่มชัดๆ ไปเลยชาวดอก
มะลิซึ่งเป็นพันธุ์เดิมของเขาแต่ขอให้ใช้พันธุ์ชาวดอกมะลิแต่ว่าอยู่ในตระกูลหอมดอกมะลิในเมื่อหอมมะลิ
เป็นติดปากกันแล้ว มันใช้พันธุ์ชาวดอกมะลิพันธุ์เดียวที่เอาไปทำพันธุ์มีพันธุ์ข้าวอีกเยอะ เพราะว่าพันธุ์
ข้าวไทยข้าวหอมมีเยอะ ถ้าจะกินชาวมะลิก็แพงหน่อย ถ้ากินหอมมะลิแบบปทุมธานีอาจถูกหน่อย แต่
ในขณะนี้ในตลาดมีหอมมะลิเต็มไม่รู้พันธุ์อะไรชื่อมาอยากจะได้แท้ๆ ไม่ได้เอกลักษณ์ของชาวดอกมะลิ
เป็นการผิดหวัง ข้อสำคัญคือความซื่อสัตย์”

(ข)

“ภายใต้การเจรจาเอฟทีเอ ฝ่ายที่สนับสนุนมักจะยกประเด็นที่ว่าถ้าเราไม่รีบเข้าไปอยู่ในกระบวนการนี้เราก็จะเราก็จะตกขบวน ยกประเด็นต้นทุนของการที่ไม่เข้าร่วม จากการที่เราหยิบยกประเด็นเรื่องข้าวขึ้นมาท่านคงเห็นว่าการที่เข้าไปร่วมมันก็มีต้นทุนของการที่ต้องเข้าไปร่วมขบวนรถไฟเป็นจำนวนไม่น้อย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการค้าคุ้มครองสิทธิบัตรที่มีขยายเพิ่มขึ้นทำให้ต้นทุนของชาวนาต้นทุนของเกษตรกรเพิ่มขึ้น ข้อกำหนดทางสิ่งแวดล้อมก็มีต้นทุนของมันเรายังไม่ได้หยิบยกการเปิดเสรีภาคบริการซึ่งมันอาจจะมันอาจจะนำมาเรื่องต้นทุนค่าน้ำชลประทานที่ท่านต้องเสียเพิ่มขึ้นจากการที่เอกชนเข้ามาจัดส่งตลาดน้ำ ซึ่งมอนซานโตตอนนี้ในตลาดใหญ่ เขาเริ่มไปลงแล้วที่อินเดีย ตรงนี้คือต้นทุนของการเข้าร่วมวันนี้เราอยากให้สังคมร่วมกันคิด หลายท่านพูดขึ้นมาว่าเราเอาเอฟทีเอเป็นโจทย์ตัวนำ แล้วเอาเรื่องเอฟทีเอเป็นปัญหากับทุกชีวิตและเรื่องข้าวก็เป็นปัญหาแบบหนึ่งมันควรจะกลับทางกันเหมือนที่ท่านเสนอมาว่าเรื่องข้าวไทยเราควรจะเดินหน้ากันอย่างไร เรื่องข้าวกับชีวิตมันจะเป็นอย่างไร แล้วค่อยมาดูว่าเรื่อง เอฟทีเอมันจำเป็นไหมกับเรื่องข้าวที่เรากำลังจะทำ ซึ่งอาจจะได้คำตอบว่ามันอาจจะไม่จำเป็นเลยก็ได้ ในเรื่องการค้าข้าวเอฟทีเอไปช่วยท่านได้มากน้อยหรือไม่ ถ้าคิดแบบนี้แล้วเอฟทีเอ มันไม่ใช่โจทย์หลัก แต่วันนี้มันถูกทำให้เป็นโจทย์หลักแล้วมันทำให้เกิดความร้อนที่ทุกคนพยายามจะตอบว่าเอฟทีเอจะเข้ามาแล้วจะเกิดผลกระทบอย่างไรต่อไปก็ฝากเป็นประเด็นด้วย”

(ข)

“ถ้าเราวิเคราะห์จากเอฟทีเอทั้งเรื่องการเปิดตลาดที่เรายกมาพูดวันนี้ กรณีสินค้าเทคโนโลยีชีวภาพ เรื่องของทรัพย์สินทางปัญญาและข้อตกลงสิ่งแวดล้อม 3 เรื่องนี้อยู่ในเอฟทีเอ 3 เรื่องนี้จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตชาวบ้าน ต่อเศรษฐกิจพื้นฐานที่มีข้าวหอมมะลิชาวบ้าน เกี่ยวข้องกับผลทางการเมืองทางสังคมอื่นๆ ด้วย เราจำเป็นต้องวิเคราะห์เรื่องนี้ให้ละเอียดจะเห็นได้ว่าทุกประเด็นที่สหรัฐเสนอทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในทุกมิติ

ในเรื่องแรก เกี่ยวข้องกับการผลักดันที่มีผลต่อวิถีชีวิตชาวบ้าน กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาที่อเมริกาผลักดันจะทำให้เกิดต่อไปนี้ กระบวนการอนุรักษพัฒนาพันธุ์ที่เกิดขึ้น สิ่งที่ทำให้เกิดข้าวหอมมะลิก็คือกระบวนการอนุรักษ การพัฒนาและการแลกเปลี่ยนพันธุ์ เราจะไม่ได้เห็นอีกนอกจากการปรับปรุงที่เขาผลักดันมาอย่างจีเอ็มโอ เป็นต้น เราจะเห็นการเชื่อมโยงตรงนี้ชัดเจน

ผลกระทบเรื่องการตลาดชัดเจน เวลาพูดถึงเรื่องเอฟทีเอในเรื่องอื่นแทบจะมีในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ชาวบ้านน้อยมาก เราจะเห็นว่าคนที่ได้ไม่ใช่ชาวบ้าน กรณีเรื่องของข้าวหอมมะลิตลาดใหญ่เราอยู่สหรัฐถ้าเรามองดูจริงๆ แล้วพบว่าเอฟทีเอไม่ได้ทำให้ขายข้าวหอมมะลิได้มากขึ้น การขายที่ผ่านมาก็เป็นไปตามกลไกทางการค้าทั่วไป แต่การทำเอฟทีเอจะทำให้เกิดปัญหากับระบบการค้าที่เป็นอยู่เพิ่มขึ้น เรื่องของการจัดสิทธิบัตรซึ่งมันมีรูปแบบเกิดขึ้นชัดมีการผลักดันระบบกฎหมายซึ่งเหมือนปัจจุบันดูเหมือนมีแนวโน้มที่จะผลักดันแนวความคิดสิทธิทางชุมชน กฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไม่ใช่เรื่องของการค้าล้วนๆ แต่มีเรื่องของการคุ้มครองชุมชน แต่อเมริกาไม่ต้องการสิ่งนี้ มัน

จะมีผลทั้งในเชิงวัฒนธรรม เชิงวิถีชีวิต และเศรษฐกิจอย่างไร หลายเรื่องที่เราวิเคราะห์ เราวิเคราะห์ได้ เพียงกรอบจากเรื่องข้าวหอมมะลิเท่านั้น

การเปลี่ยนแปลงอาจจะเกิดขึ้นมากกว่าที่เราคิดก็ได้ กรณีของเกษตรกรที่แม็กซิโกกรณีนาฟต้ามีอะไรหลายอย่างเหมือนไทย แม็กซิโกเป็นแหล่งกำเนิดของข้าวโพดเช่นเดียวกับที่เราอยู่ในวิถีของเขามา นาน แต่ปัจจุบันภายใต้เอฟทีเอเกษตรกรไม่จำเป็นต้องปลูกข้าวโพดอีกแล้วก็นำเข้าจากอเมริกาเข้ามา ชีวิตก็แย่แถมมาก ข้อตกลงทางการค้าเป็นเรื่องที่ไกลจากชาวบ้านที่ผมทำงานด้วย พี่น้องราชการ เกษตรกรก็ห่างไกลมาก พวกเราที่อยู่กระทรวงพาณิชย์ก็ตามก็รับว่าเราตามไม่ทันการผลักดันของ อเมริกา ตรงนี้เราต้องมานั่งคิดกันว่าเราจะตัดสินใจอนาคตของประเทศไทยอย่างไร ตรงนี้มันจุดสำคัญ ที่ผ่านมาก็ทำตามกันในบางเรื่องและต้องไม่ปล่อยให้ผ่านไปเพียงเพราะมันเข้าใจได้อย่าง ตอนนี้นั้นจ้อ คอหอยเราประสบการณ์หลายอย่างมันเกิดขึ้นแล้ว”

คุณวัลลภ เจียเม็งคำข้าว

“ขอสนับสนุนท่านวิฑูรย์ให้ท่านทำงานต่อไป เรื่องการค้าเรื่องชีวิตชุมชนมันหนีไม่พ้นมันจะเป็น ด้านใดด้านหนึ่งไปไม่ได้ แต่สำหรับเรื่องข้าวหอมมะลียากในเรื่องการดูแลรักษาคุณภาพให้ดีๆ เพราะ ประเทศไทยเราแข่งกับตัวเอง แต่อย่าลืมว่าตอนนี้ในโลกเขาก็มีเหมือนกันแล้วการพัฒนาของประเทศทำ กันกว้างขวางมาก 4 ประเทศหลักๆ คือ จีน,อเมริกา ,เวียดนาม,ออสเตรเลีย จีนเป็นประเทศที่น่า กลัวที่สุดขณะนี้เขาทำข้าวได้ 2 ตันต่อไร่ ขณะที่เราทำได้ 300 กิโลต่อไร่ เมื่อไหร่ที่เขาทำข้าวหอมมะลิ ได้ 2 ตันต่อไร่คุณไม่มีทางสู้เขาเลยครับ ต้องช่วยกันไหมลักษณะข้าวว่าถ้าถึงข้าวหอมมะลิต้องของ ไทยอย่าให้คนอื่นตามเราทัน จีนเป้าหมายน่ากลัวมากเขาต้องการทำข้าวหอมมะลิเพื่อทดแทนการ นำเข้าหอมมะลิจากไทยและไปขายแข่งกับไทยก็คล้ายๆ อเมริกา ออสเตรเลียการผลิตแพง ข้าว อเมริกาเปิดแล้วหอมจืดแต่ไม่อร่อยสู้ไทยไม่ได้ ข้าวออสเตรเลียชั้นหนึ่งข้าวหอมดีมาก เวียดนามนำ กลัวน้อยสุด อเมริกาผลิตข้าวหอมแต่ขายเป็นออร์แกนิกส่วนใหญ่ไม่กระเทือนบ้านเรา แต่อย่าเอาเรื่อง เอฟทีเอมาทำเราก็แล้วกันอันนั้นน่าจะไปโปรเทค เขาพัฒนาให้เขาไปเถอะ จัสมิน 85 ก็คุณภาพไม่ได้ เรื่องสู้ของไทยไม่ได้ จีนเป็นประเทศสังคมนิยมที่เขาสั่งได้ส่งฉนวนหลวงบิงไปทำโน่นทำนี่ได้ ให้เวลา 10 ปีให้ข้าวมีพอกิน ให้ข้าวมี 2 ตันต่อไร่ บ้านเราทั้งปี 400 ต่อไร่จะไปสู้อะไรเขาเรื่องต้นทุน วิจัย พัฒนาบ้านเรายังต้องทำควบคู่กับความรู้พื้นฐานที่เราจะมี”

ผู้ดำเนินรายการ

“เรื่องข้าวเป็นเรื่องของวิถีชีวิตเป็นสิ่งที่หนึ่งที่อาจารย์เสนอแต่เข้าเป็นสิ่งที่หนึ่งในการสะท้อน ถึงภูมิปัญญาของท้องถิ่น ของชาวบ้านของวิถีชีวิตของคนไทย สิ่งที่เราคุยวันนี้เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งที่ ยกขึ้นมาถึงผลกระทบที่โลกตะวันตกเรียกว่าระบบการค้าเสรี (จอมปลอม) ที่กำลังคืบคลานเข้ามาทำลาย ผู้คนในโลกที่รู้ เตรียมการไม่เท่ากัน อย่างมากเราก็จะทันเขา เราไม่แทรกหน้า เพราะเราไม่ค่อยรวม หัวกันวางยุทธศาสตร์ระยะยาว ก็อยากเห็นสิ่งนี้เกิดขึ้นในประเทศไทย ก็ฝากอบรมลูกหลานเห็นความ ซื่อสัตย์เป็นบรรทัดฐานของชีวิตนี่คือสิ่งหนึ่งที่ไม่ใช่ในสังคมไทยทุกระดับตั้งแต่รากหญ้าจนถึงยอดภูเขา

ตั้งแต่ไม่กี่บาทจนถึงเป็นแสนเป็นล้านเป็นปัญหาในสังคมไทย เพราะไม่งั้นเราก็คงแพ้ยัวตัวเราเองที่คุณ
วัลลภพูด”

ผู้ดำเนินรายการ อาจารย์เจริญ คัมภีรภาพ

“จุดยืน ประเด็นของประเทศไทยจะเป็นอย่างไรในเรื่องชะตากรรมข้าวหอมมะลิ เรื่องข้อตกลง
เอฟทีเอเป็นข้อตกลงสองฝ่ายหรือพหุภาคีซึ่งหลายฝ่ายอย่างเช่นองค์การการค้าโลก สุดท้ายการทำให้
ข้อตกลงมีผลในทางปฏิบัติคือการสร้างสิทธิที่ก่อให้เกิดขึ้นและเอาไปใช้ในสังคมจริง เพราะฉะนั้นการจะ
สร้างสิทธิในเรื่องข้าวหอมมะลิหรือพืชพรรณธัญญาหารอื่นใด อยู่สิทธิที่ว่ามันมันเกิดขึ้นทันทีไม่ได้
จะต้องมีการตรากฎหมายและออกกฎหมายขึ้นมา เพราะประเทศไทยถือหลักว่าสนธิสัญญาระหว่าง
ประเทศไม่มีผลโดยตรงบังคับใช้เป็นกฎหมายภายใน รัฐธรรมนูญมาตรา 224 ว่าถ้าจะให้ประเทศไทย
ทำตามกฎหมายที่เรียกว่าให้สัตยาบรรณสนธิสัญญานั้น แล้วเอาหลักเกณฑ์ หลักการมาเขียนเป็น
กฎหมาย การทำเช่นนี้ก็เปรียบเหมือนกับเอาความต้องการของผู้เจรจาออกมาเป็นกฎหมายไทย แล้ว
ให้ใช้เป็นกฎหมายไทย สุดท้ายของละครเรื่องนี้มันก็คือการสร้างกฎหมายไปรับรองที่ผู้เจรจาต้องการ
คือการสร้างกฎหมาย สิทธิ กระบวนการนี้คือการให้สิทธิของนักลงทุนต่างชาติให้ออกเงยในสังคม
วัฒนธรรมไทย

เมื่อสองปีก่อนมีข้อขัดแย้งที่สำคัญเรื่องพระราชบัญญัติการสุราที่ให้คนที่ชื่อเหมือนผมเป็นเจ้าของน้ำเมา
พระราชบัญญัติบอกว่าการที่ชาวบ้านขายสาหมากเหล้าเป็นการผิดกฎหมายพระราชบัญญัติสุรา
เรื่องนี้ขึ้นสู่ศาลรัฐธรรมนูญ ชาวบ้านบอกว่าทำมาตั้งแต่ยังไม่ได้ตั้งประเทศไทย เหล้าเป็นวัฒนธรรม
สำคัญมันเป็นเรื่องการต่อสู้วิวัฒนาการสำคัญของประวัติศาสตร์ สุดท้ายกระบวนการพิจารณาของศาล
รัฐธรรมนูญบอกว่าการที่ชาวบ้านทำสาหมากเหล้าเป็นการปฏิบัติต่อเนื่องเป็นการให้วัฒนธรรมเป็นการ
ใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้าน เพราะฉะนั้นกฎหมายของรัฐซึ่งรัฐธรรมนูญบอกสิทธิชาวบ้านในเรื่องการ
อนุรักษ์พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น แค่นี้อาจมองเป็นเรื่องเล็ก การที่ศาลรัฐธรรมนูญบอกว่ากฎหมายของรัฐจะ
ไปครอบงำวิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ได้เพราะอันนี้ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญมันแสดงว่ามี
กฎหมายของรัฐและกฎหมายของประชาชนที่เรียกว่า People law และ สเตทโล แสดงให้เห็นว่ากฎหมาย
ของรัฐมีข้อจำกัดถ้าสิ่งเหล่านั้นมันไปครอบงำจารีตประเพณีของประชาชน แสดงให้เห็นว่าการที่เราจะ
สร้างกฎหมายอะไรขึ้นมาแล้วกฎหมายนำไปสู่การขูดรากถอนโคนวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่ตรงตามคำ
วินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยไว้ เป็นประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญของประเทศไทยที่รับรองและ
ยืนยันตามกฎหมายของชาวบ้าน ความคิดตรงนี้เป็นแนวคิดกฎหมายพหุสังคม ตรงนี้เกี่ยวข้องกับเรื่อง
ที่เราคุยกัน เมื่อเช้าเราพูดเรื่องกฎหมายพันธุ์พืช สิ่งมีชีวิต เพราะฉะนั้นพันธุ์ข้าวแต่ละพันธุ์ที่ระบบ
กฎหมายสิทธิบัตรไปก่อตั้งให้เขาทำนซื้อข้าว 1 เมล็ด ไม่ได้ซื้อสารอาหารคาร์โบไฮเดรตในข้าวทำน
จ่ายเงินซื้อสิทธิไปด้วย ถ้าข้าวไปรับรองสิทธิบัตร ขณะเดียวกันข้าว 1 เมล็ดนั้นรากฐานของระบบทาง
กฎหมาย ทางเศรษฐศาสตร์ ข้าวก็คือสินค้าที่ซื้อขายได้ แต่ในการประชุมเมื่อเช้า ข้าวไม่ใช่สินค้ามันมี

องค์ประกอบของความเป็นจารีตวัฒนธรรมอยู่ข้างใน ถ้าประเทศไทยรับในเรื่องสิทธิบัตรสิ่งมีชีวิตแล้ว มอบหมายให้สภาออกกฎหมาย หมายความว่าเรากำลังจะมอบอำนาจให้รัฐสภาออกกฎหมายที่จะบล้างจารีตศิลปวัฒนธรรมหรือไม่ ผมอยากชี้ชวนให้ท่านคิดก่อนที่เราจะพูดถึงจุดยืน ”

คุณวัลลภ พิชญ์พงศา บริษัทนครหลวงค้าข้าว

“จุดยืนของประเทศไทยเกี่ยวกับเรื่องข้าวหอมมะลิ สำหรับเรื่องเอฟทีเอตอนนี้กลายเป็นกระแสที่มาแรงสถิติการส่งออกข้าวหอมมะลิเป็นต้นข้าว ล้านสองถึงล้านสี่ตัน ปลายข้าวประมาณ 5-7 แสนตัน ผู้นำเข้าข้าว 10 อันดับ เซเนกาวเป็นประเทศทางแถบแอฟริกาที่บริโภคปลายข้าวค่อนข้างเยอะบางปีก็นำเข้าเยอะ เวลาเราเรียกลำดับเราเก็บข้อมูลปลายข้าวด้วย ถ้าเราดูเฉพาะข้าวสหรัฐกับจีนค่อนข้างจะสูสีกัน ปีที่แล้วสหรัฐนำเข้าข้าวหอมมะลิค่อนข้างเยอะลองมาที่จีน ฮองกง มาเลเซีย ในแต่ละปีสหรัฐนำเข้าข้าวปี 44 สองแสนกว่าตัน ปี 45 แสนแปด ปี 46 แสนเจ็ด ปีที่แล้ว สามแสนตัน จนถึงเมษายนนี้เกือบๆ แสนตัน สหรัฐปลูกข้าวได้ประมาณ 9-10 ล้านตันข้าวเปลือก ถ้าเป็นข้าวสารประมาณ 7-8 ในส่วนที่ผลิตได้จะบริโภคภายในประเทศประมาณ 50 % ส่งออก 40 % เก็บสต็อก 10 % ตลาดสำคัญก็คือเม็กซิโก อเมริกากลาง อเมริกาใต้ เนื่องจากการขนส่งสะดวก และส่งออกเป็นข้าวเปลือกสำหรับภูมิภาคนี้ รายงานของ USTA ว่าช่วงหลายปีที่ผ่านมาสหรัฐค่อนข้างเสียเปรียบให้ไทย และเวียดนามในส่วนของการนำเข้าเมล็ดยาว สหรัฐผลิตข้าวได้หลากหลายทั้ง สั้น ยาว กลาง เมล็ดสั้นคือข้าวญี่ปุ่น เมล็ดยาวประเทศไทยผลิตได้เป็นหลัก ที่ผ่านมาสหรัฐเสียเปรียบให้ไทยและเวียดนามเนื่องจากราคาค่อนข้างสูง แต่ได้ตลาดข้าวเมล็ดกลางและสั้นจาก ญี่ปุ่น ไต้หวัน และเกาหลีใต้ เนื่องจาก 3 ประเทศนี้ไปผูกผันกับ WTO ให้เปิดตลาดข้าว และด้วยการเมือง นอกจากนั้น 3 ประเทศก็บริโภคข้าวแบบนี้อยู่แล้ว การนำเข้าข้าวของสหรัฐตกประมาณ 4-5 แสนตันต่อปี สหรัฐเป็นตลาดข้าวที่สำคัญของไทยโดยเฉพาะข้าวหอมมะลิจากสถิติข้าวไทยโดยรวม 70 % ของการนำเข้าข้าว 80 % เป็นข้าวหอมมะลิไทย ถ้าดูจากปริมาณนำเข้ารวมข้าวหอมมะลิไทยอยู่ประมาณ 50-60 % ของการนำเข้าข้อมูล ปี 45 – 47 มันคงเป็นแรงจูงใจที่ทำให้สหรัฐถึงคิดจะพัฒนาข้าวหอมเพื่อทดแทน ถ้ามองเป็นกลางอาจจะมองว่าถ้าประเทศเรามีการนำเข้าอะไรหลายๆ เราก็คงมีการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า เป็นการกระตุ้นให้ประเทศอื่นๆ พัฒนาข้าวหอมด้วย เช่น จีน เวียดนาม ออสเตรเลีย ถ้าไทยทำ เอฟทีเอกับสหรัฐข้าวหอมจะได้ประโยชน์หรือเปล่า ถ้าเรามองในข้อมูลค่าเกษตรข้าวอยู่ในระดับอยู่แล้ว ถ้าเกิดลดภาษีเหลือศูนย์ก็คือต่ำอยู่แล้วประมาณ 5 % หรือต่ำกว่านั้นจะไม่ได้ช่วยในการส่งออกหรือสร้างรายได้เปรียบกับข้าวหอมมะลิไทยมากนักสำหรับการที่จะไปบุกตลาดสหรัฐ ยกตัวอย่างง่ายๆ ถ้าสหรัฐมีกำแพงภาษี 30- 50 % แล้วลดเหลือ 0 % อาจจะมีส่วนช่วยในการส่งออก แต่มาตรฐานภาษีต่ำอยู่แล้ว การเซ็นสัญญาจะไม่ได้ช่วยข้าวหอมมะลิตกมากนักประกอบกับข้าวหอมมะลิตกมากในตลาดสหรัฐค่อนข้างสูงอยู่แล้ว การเพิ่มในสัดส่วนตลาดอาจจะเพิ่มได้เรื่อยๆ ในบรรดาผู้ส่งออกด้วยกันเรื่องสุขอนามัยเรามองว่าไม่ใช่เรื่องใหญ่ สิ่งที่เป็นเรื่องใหญ่เป็นเรื่องของนโยบายการอุดหนุนเกษตรกรภายในสหรัฐมากกว่า

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อปี 2002 สหรัฐออกกฎหมายการเกษตรฟาร์มแอทเพื่อที่จะช่วยเหลือเกษตรกรอุดหนุนเกษตรกรภายในประเทศ เฉลี่ยต่อไป 18,000 ล้านเหรียญ หรือ 7 แสนกว่าล้านบาท คือสหรัฐจะมีการให้รายได้เกษตรกรโดยตรง เพื่อให้อยู่ได้ถึงแม้ราคาสินค้าเกษตรจะตกต่ำ และอุดหนุนการส่งออก การให้สินเชื่อเพื่อให้สินค้าสามารถไปบุกตลาดต่างประเทศมากขึ้น ตรงนี้ผลกระทบต่อสินค้าเกษตรไทย หรือในประเทศกำลังพัฒนาคือการที่สหรัฐมีการอุดหนุนเกษตรกรอย่างมากจะทำให้สินค้าของสหรัฐต่ำกว่าความเป็นจริง จึงเป็นที่มาของสหรัฐเอาสินค้าที่บางที่ต่ำกว่าไปตีพิมพ์ขายในประเทศอื่น จริงๆ แล้วราคาจะสูงกว่านี้แต่เกษตรกรเขาอยู่ได้ เพราะได้รับเงินอุดหนุนโดยตรง อย่างเมืองไทยเข้าไปยกระดับราคา เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ สูงขึ้นแต่สหรัฐไม่ได้ยุ่งกับราคาแต่ให้เงินโดยตรงกับเกษตรกร ผมคิดว่ามันเป็นการบิดเบือนราคาตลาดทำให้ราคาสินค้าข้าวต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ถ้าเรามองในที่ว่าจริงๆ ข้าวสหรัฐควรจะสูงมันก็เปิดโอกาสให้ข้าวไทยส่งออกได้มากขึ้นเพราะราคาข้าวไทยต่ำกว่า

ประการที่สอง ทำให้ต้นทุนข้าวต่ำทำให้สูญเสียประสิทธิภาพในตลาดโลกและตลาดของตนเอง สรุปเบื้องต้นคือข้าวหอมมะลิอาจจะไม่ได้อะไรมากนักจากการเซ็นต์เอฟทีเอจากเรื่องมาตรการภาษี เราต้องซึ้งน้ำหนักดีๆ ว่าอย่าไปคิดว่าเราจะได้จากข้าว เพราะการเจรจาเอฟทีเอเป็นการยื่นหมยี่นแมว สหรัฐต้องการมากๆ คือเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา การคุ้มครองพืชไบโอเทค ซึ่งอาจจะไม่ใช่คำว่าจีเอ็มโอโดยตรง การเปิดให้สินค้าเกษตรอื่นเข้ามาแล้วมากระทบต่อเกษตรในบ้านเราอย่าง เช่น ถั่วเหลือง ข้าวโพด มันฝรั่ง ที่เราต้องไปคิดต่อ อันนี้เป็นปัจจัยภายนอก

ประเด็นภายในที่เราต้องคำนึงถึง โค้ทมาจากการค้าเสรีไทย-จีนใครเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ คือถ้าหากเปิดเสรีไปแล้วถ้าไม่เป็นธรรมการค้าก็จะไม่มีความหมาย ถ้าเกิดว่าผลประโยชน์ไปกระจุกอยู่กับกลุ่มคนไม่กี่กลุ่มประโยชน์ก็ไม่ได้กระจาย อย่างการรับจ่านำไล้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ารัฐเอื้อให้เอกชนบางกลุ่ม หรือกรณีการระบายสต็อกข้าว หรือรับจ่านำข้าว ถ้าเกิดว่านโยบายของรัฐยังเอนเอียงก็จะทำให้ผู้ประกอบการรายอื่นไม่ได้รับผลประโยชน์จากเอฟทีเอ ขณะนี้การรับจ่านำราคาข้าวหอมมะลิในราคาสูงปีที่ผ่านมา 1 หมื่นบาทต่อตันก่อให้เกิดปัญหา พอรัฐเข้ามาจ่านำราคาสูงเกินกว่าที่ตลาดจะรับได้ก็ทำให้ทำให้ข้าวในตลาดเข้าไปสู่สต็อกของรัฐบาล แล้วถ้ารัฐไม่มีการระบายข้าวปล่อยให้ข้าวหอมเป็นข้าวเก่าก็จะก่อเป็นภาระของรัฐบาลและกลับมาสู่ภาษีของเราที่เข้าไปโอบอุ้ม ดังนั้นการช่วยเกษตรกรเป็นเรื่องสำคัญแต่การระบายข้าวไปต่างประเทศ หรือใช้กลไกตลาดบางส่วนเข้ามาช่วยมันก็ช่วยต้นทุนลดลงและไม่เป็นภาระต่อรัฐบาล ต่อมาข้าวหอมปทุมธานี 1 เกิดมาจากความหวังดีและเจตนาธรมย์บริสุทธิ์ แต่ข้าวหอมปทุมเหมือนข้าวหอมมะลิมากจนแยกไม่ออกนอกจากเช็คดีเอ็นเอ ทั้งคุณสมบัติทางเคมี ทางกายภาพ การทำการตลาดข้าวหอมปทุมต่างจากมะลิมากราคาส่งออก 100 เหรียญต่อตันทำให้ผู้บริโภคบางส่วนหันไปซื้อข้าวหอมปทุมมากขึ้น เช่นจีนซึ่งเป็นตลาดใหญ่นำเข้าข้าวหอมปทุมธานีในปริมาณที่ใกล้เคียงกันก็คือ หอมมะลิ 56,000 หอมปทุม 50,00 ต้องไปศึกษาผลกระทบตรงนี้ให้ชัดเจนว่าการเกิดขึ้นของข้าวหอมปทุมกับข้าวหอมมะลิต่างกันใดมาก

ในด้านกรขยายตลาดข้าวหอมมะลิคงได้ประโยชน์ น้อยจากการลดภาษีนำเข้า ในระยะคงต้องมีคนของเราต้องไปศึกษาผลกระทบข้าวหอมปทุมกับข้าวหอมมะลิ รัฐต้องดำเนินนโยบายให้เกิดโครงการราคาที่เป็นธรรมเมื่อมีการเปิดเสรี คนทุกภาคส่วนทุกระดับต้องได้ประโยชน์ในเสรี”

คุณเจริญ

“ดูเหมือนว่าจุดยืนที่ว่าไม่ใช่จุดยืนของประเทศไทย เพราะว่าจะทำเอฟทีเอให้ศูนย์แล้วมันก็ไม่ได้ประโยชน์จากประเทศไทยก็แปลกเหมือนกัน ที่กระทรวงพาณิชย์ไปพยายามสร้างแบรนด์เปลี่ยนจากคำว่าจัสมินไรท์เป็น หอมมะลิ มันไม่ช่วยให้เราได้ประโยชน์หรือ”

คุณวัลลภ นครหลวงคำขาว

“การขยายตลาดข้าวหอมมะลิคงมีอยู่เรื่อยๆ แต่การทำเอฟทีเอจะมาทำให้ภาษีเราหมดไปมันไม่ได้สร้างประโยชน์โดยตรง ถึงภาษีในปัจจุบันเราก็ไปได้มากอยู่แล้ว สำหรับเรื่องของการจดทะเบียนหรือพยายามเปลี่ยนชื่อจากจัสมินไรท์ เป็น เซกันไรท์ คงเป็นเรื่องการเจตนาที่ดีที่จะทำให้เราเหมือนข้าวบาสมาติกที่เป็นคำศัพท์ แต่พอใช้เข้าไปใหม่ๆ มันทำให้เกิดความสับสนทางการตลาดว่ามันอันเดียวกันไหม อย่างแอฟริกาที่จะคุ้นเคยกับไทยเฟอ์ฟูมไรท์ คิดว่าต้องใช้เวลาให้คนคุ้นเคย ”

คุณเจริญ

“เรื่องชื่อสินค้าเรามีที่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่คนในอาร์คันซอร์ปลูกข้าวแข็งแล้วบัตราหอมมะลิ ถ้าจะพูดเรื่องจุดยืนในการเจรจา ปัญหาที่เกิดขึ้นยังไม่ได้รับแก้ไขมันจะเกิดผลกระทบใหม่”

คุณวัลลภ

“มันต้องเข้าไปดูในรายละเอียดว่าวิธีการทำการตลาดเป็นแบบไหน ในระยาวผู้บริโภคยอมรับหรือไม่ ถ้าในระยาวผู้บริโภคมั่นใจก็อาจจะไม่เกิดผลกระทบต่อการส่งออกของไทย”

ดร.เจษฎ์ โทณะวณิก

“ในมุมมองหนึ่งถ้ามีการเชื่อมโยงบ้านเราคือนักค้าข้าว สหรัฐคือนักกินข้าว แต่ว่าหลังจากที่กินข้าวมาเรื่อยๆ ก็หาทางที่มีข้าวกินเองไม่ต้องซื้อข้าว ที่อาจารย์เจริญบอกข้าวที่อาร์คันซอร์มันแข็งถ้าเกิดใช้วิธีของตนเองพัฒนาไปเรื่อยๆ มันคงจะนานใช้วิธีง่าย ๆ ก็คือทางลัด ข้าวของเพื่อนที่ไหนบ้างที่มันดีก็ลองมาเอาข้าวของเพื่อนไปลองปลูกดูก่อนถ้าเกิดปลูกไม่ขึ้นค่อยหาวิธีปลูกให้ขึ้น แต่ว่าจួយเอาไปปลูกกินเองได้แล้วก็ตีบหัวส่งดีไม่ดีขายให้เพื่อนกิน เพราะฉะนั้นในลักษณะนี้มันเลือกว่าเพื่อนจริงหรือเปล่า เพื่อนกินหรือเพื่อนตาย มันเป็นลักษณะไหน สิ่งที่ทำให้พืชพรรณ ของแต่ละประเทศเข้าไปเกี่ยวข้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศในทุกๆ ลักษณะไม่ว่าจะเป็นพหุภาคี หรือเอฟทีเอ เพราะว่าทรัพยากรถ้ามันเชื่อมโยงกับเรื่องการกินอยู่ เรื่องภาคเกษตร เรื่องของยา แต่นั่นมันสามารถที่จะผูกขาดโครงสร้างหลักของประชาชนทุกประเทศได้มันเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องมี ไม่เหมือนที่อยู่อาศัยมันอาจ 10 – 20 ปี หรือเครื่องนุ่งห่ม เราคนไทยเราก็ต้องกินข้าวกับอื่นๆ หมุนเวียนเปลี่ยนไป แต่เราต้องมีข้าวเป็นหลัก อะไรก็ตามที่จะเข้ามาผูกขาดหรือยึดโยงความเป็นอยู่ของไทยที่เชื่อมกับวัฒนธรรมข้าวก็เท่ากับว่าสามารถทำลายโครงสร้างของสังคมได้เลย ง่ายๆ เลย หนึ่งในสหรัฐจะปลูกข้าวทดแทนการนำเข้าหรือว่าจะปลูกข้าวกิน

เองแสดงว่าเริ่มตระหนักถึงเศรษฐกิจพอเพียง ณ ขณะนี้สหรัฐนำเข้าเป็นส่วนใหญ่ แต่เราปลูกกินเองพอเพียง ส่งออกมากมาก แต่เรามองหาที่จะวิ่งเต้นเอาเรื่องของเศรษฐกิจที่มันหมุนวนแต่ในเรื่องระหว่างประเทศลืมนึกถึงหลังบ้านว่าการที่เราก้าวตามเขาไปเรื่อยๆ เราเดินออกจากสิ่งที่เรามีที่อยู่แล้วไปตลอด ถ้าวันหนึ่งเราสูญเสียเศรษฐกิจพอเพียงไป เราปลูกข้าวกินเองไม่ได้หรือว่าเราถูกฝรั่งย่อนรอยให้เราต้องไปซื้อข้าวเขา เราสูญเสียโครงสร้างไปเลย

โดยวัฒนธรรมประเทศที่ปลูกข้าวจะต้องมีการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์กัน จะต้องมีการเก็บเมล็ดพันธุ์เพื่อส่งต่อในรุ่นต่อไป สิ่งเหล่านี้ถ้าเดินตามในเรื่องของทรัพย์สินหรือว่าสิทธิในทรัพย์สินของฝรั่งมันก็จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างโดยสิ้นเชิงเพราะว่าฝรั่งก็คือว่าซื้อมาใช้ขายกลับไปแล้วก็จบ เพราะว่าฝรั่งใช้แล้วขายกลับไปมันเป็นการทำลายโครงสร้างซึ่งมีการสืบสานไป มันไม่ใช่ส่วนหนึ่งลูปจบๆ ของเรามันเป็นวงจรที่ไม่รู้จบสืบสานกันต่อมาเรื่อยๆ แล้วก็ช่วยเหลือกันถ้าหากว่ามีข้อตกลงกับฝรั่งเข้ามาตรงนี้เราต้องไม่ลืมว่าเราไปคิดแบบอุตสาหกรรมเพราะเวลาฝรั่งปลูกข้าวเอารถหว่านเมล็ดหรือว่าปลูกข้าวโพดเอาเครื่องบินขึ้นหว่านเลย เพราะปลูกเป็นพันๆ เอเคอร์พื้นที่ใหญ่มาก แต่ถ้าเทียบกับประเทศไทยพื้นที่ที่ใหญ่ที่สุดยังอาจจะเล็กกว่าพื้นที่ที่เล็กที่สุดของฝรั่ง แล้วข้อยกเว้นเขามักจะกำหนดว่าเรื่องการเกษตรเว้นให้กับเกษตรกรรายย่อยแต่เกษตรกรรายย่อยปลูกเป็นพันๆ ไร่ รายใหญ่ปลูกเป็นหมื่นๆ เป็นแสนไร่ย่อยมันต่างกันเลยการวางหลักเกณฑ์อะไรต่างๆ มันไม่เป็นธรรมมาตั้งแต่ต้นแล้ว ตั้งแต่หลักกระบวนการคิดแล้วกับคำว่าค่าเสรี ค่าเสรีมันไม่มีวันเกิดได้เพราะว่าค่าเสรีจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อคนทุกคนเท่าเทียมกันประเทศทุกประเทศเท่าเทียมกัน การเคลื่อนย้ายจากประเทศหนึ่งไปยังประเทศหนึ่งต้องไปถูกกีดกันไม่ว่าโดยอะไรทั้งสิ้น ซึ่งเป็นไปไม่ได้อยู่แล้ว โดยพื้นฐานแล้วค่าเสรีไม่มีทางเกิด ค่าเสรีก็ไม่มีทางเป็นไปได้”

อาจารย์เจริญ

“ข้าวมีสิทธิ์ไปเป็นของคนอื่นที่ไม่ใช่คนไทยหรือไม่”

ดร.เจษฎ์ โทณะวณิก

“ผมกำลังจะเชื่อมโยงการค้าข้าวกับระบบทรัพย์สินทางปัญญา ถ้ามองในมุมหนึ่งแล้วสามารถเชื่อมโยงกับโครงสร้างของสังคมเราได้จะเป็นระบบระบบที่เอื้อประโยชน์ให้มีการคิดสร้างสรรค์ ให้ช่วยกันสร้างอะไรใหม่ๆ ต่อไป แต่ถ้าใช้ผิดวิธีมันเป็นการเอื้อต่อการผูกขาดแล้วก็สามารถผูกขาดต่อไปเรื่อยๆ เพราะว่ารัฐคิดในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญามันอยู่ในแนวคิดของทรัพย์สินตะวันตกที่เห็นว่าบุคคลควรจะเป็นเจ้าของทรัพย์สินของตนเอง ต้องมีสิทธิ์ในการกีดกันบุคคลอื่นออกไปจากการใช้ทรัพย์สิน กลุ่มคนนี้ได้เป็นกลุ่มที่สืบสานทางวัฒนธรรมร่วมกันมา แต่เป็นกลุ่มที่มารวมกันเฉพาะกิจเหมือนบริษัทไม่เหมือนชุมชนไม่ได้อยู่ในแนวคิดจุดยืนของทรัพย์สินของต่างประเทศ”

อาจารย์เจริญ

“ไทยมีจุดยืนอย่างไรที่เจรจากันที่ฮาวาย หรือ พัทยา”

ดร.เจษฎ์ โทณะวณิก

“ไทยเราไม่มีจุดยืนในเรื่องนี้เพราะเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาไม่ใช่เรื่องของไทยมาตั้งแต่ต้น ไม่ได้เป็นพื้นฐานของตะวันออกเลย จุดยืนเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาก่อเกิดมาจากตะวันตกมาตลอด ตั้งแต่ข้อตกลงเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาฉบับแรกของโลก มันเกิดบนพื้นฐานของแนวคิดตะวันตก ถ้าเราต้องการใช้แนวคิดทรัพย์สินทางปัญญา เราอาจจะรับเอาแนวคิดตะวันตกเข้ามาได้เหมือนที่เรา กฎหมายอื่นๆ มาจากตะวันตกแต่มันจะต้องหาวิธีให้เหมาะสมให้เข้ากับสังคมไทยแต่ขณะนี้เราไม่มีจุดยืนในการที่จะใช้ทรัพย์สินทางปัญญาให้เป็นประโยชน์ต่อคนไทย ต่อประเทศไทยจริงๆ เพราะฉะนั้นเวลาที่เรากำลังไปคุยในเวทีไหนก็ตามเราก็ไปฟังแล้วมานั่งคิดอยู่แต่เพียงว่าเราจะแก้ไขอะไรได้บ้างในสิ่งที่เขา พุดมา ไม่ได้คิดเลยว่าเรามีอะไรบ้างและเราจะเสนออะไรบ้าง ”

อาจารย์เจริญ

“การที่เรามีกรมทรัพย์สินทางปัญญา และศาลทรัพย์สินทางปัญญาไม่ได้หมายความว่าทรัพย์สินทางปัญญาของไทยหรือ”

ดร.เจษฎ์ โทณะวณิก

“ทรัพย์สินทางปัญญามันเป็นของคนไทยถ้าเราคิดสร้างสรรค์ขึ้นมา แต่โครงสร้างของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาไม่เคยเป็นของคนไทยเรารับเอามาจากฝรั่งเลยเหมือนกับโครงสร้างของกฎหมายที่ใช้กันอยู่เราก็รับเอาของฝรั่งมาเพียงแต่เรารู้วิธีที่จะใช้โครงสร้างของกฎหมายให้มันสอดคล้องกับสังคมเรา แต่เรื่องของทรัพย์สินทางปัญญาเราขาดวิธีคิดในเรื่องนี้ค่อนข้างมาก ถ้าหากจะให้ความเป็นธรรมกับกรมทรัพย์สินทางปัญญาหรือว่าใครก็ตามที่ทำเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาของไทย เราไม่เคยที่จะมีเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาเป็นวาระแห่งชาติถ้าหากว่าเราไปเทียบกับสหรัฐอเมริกาแน่นอนอยู่แล้วทำไมสหรัฐอเมริกาถึงสามารถผลักดันได้ทุกเวทีเพราะว่าเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาของสหรัฐเป็นวาระแห่งชาติมา 300 กว่าปีแล้วและผลักดันอย่างต่อเนื่องมีอยู่ในรัฐธรรมนูญ มีอยู่ในความคิดของคนทุกคนชาวบ้านรู้เพราะมันเข้าไปอยู่ในสายเลือดแล้ว”

ดร. เจษ

“สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นวิถีของฝรั่งทั้งนั้นเราเพียงแต่พยายามหาช่องที่จะใช้ประโยชน์จากที่ฝรั่งวางไว้ แล้วถ้าเราย้อนมาดูเรื่องพันธุกรรมเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเราอยู่อย่างสมบูรณ์ทำไมถึงไม่ใช่สิ่งเหล่านี้ถ้าหา

กว่ามองประเทศในเอเชียอีกหลายๆประเทศญี่ปุ่นห่วงแหนงเรื่องข้าวมากเขารู้ว่าวัฒนธรรมของเขาจะก้าวไปไกลแค่ไหนข้าวยังคงเป็นสิ่งที่จำเป็นเสมอและจะไม่หยุดปลูกข้าวเพราะว่าวันหนึ่งคนอาจจะหยุดใช้น้ำมันหยุดใช้รถยนต์ได้แต่คนไม่หยุดกินเหมือนที่พูดแต่แรกว่าอาหารสำคัญเสมอเราอาจจะเดินไปยังที่ใดที่หนึ่งได้ แต่ว่าคงกินดินไม่ได้ เราต้องกินข้าวญี่ปุ่นก็คิดแบบนี้ไม่ได้ ถ้าเราดูเรื่อง เอฟทีเอระหว่างไทยกับญี่ปุ่นเขาบอกว่าไม่ต้องคุยกันเลยเรื่องข้าวเพราะว่าญี่ปุ่นกับสหรัฐต่างกัน คุณวัลลภพูดถึงภาษีการนำเข้าในสหรัฐมันต่ำอยู่แล้วแต่ที่ญี่ปุ่นภาษีสูงกว่าสหรัฐ ถ้าหากว่ามาทำเอฟทีเอกับไทยต่างคนต่างลงศุนย์ญี่ปุ่นเดือตร้อนแต่ตรงนั้นก็เชื่อมโยงเฉพาะเรื่องเกษตรไม่รวมถึงทรัพย์สินทางปัญญาถ้าหากเราเปิดโดยที่ไม่มีทรัพย์สินทางปัญญาว่าอะไรเป็นสิ่งที่เราให้ได้นั้นมากกว่าปัจจุบันนี้ซึ่งสิ่งที่เราไปเสียทุกวันนี้ไปแล้วมันเหมือนกับไม่ใช่เรื่องง่ายข้อตกลงทรัพย์สินทางปัญญาทั้งหลายทั้งปวงที่เราได้ทำไป เอาคืนกลับมายาก แต่จะทำอย่างไรที่จะไม่เสียอื่นๆ เราไม่ได้คิดเราคิดแต่เพียงว่าพอเขามาขออีก”

ผู้ดำเนินรายการ

“ประเด็นมันเชื่อมโยงไม่รู้เท่าไรแต่ท่านพูดให้เราเข้าใจง่ายๆสำคัญมากที่ท่านพูดให้เห็นโครงสร้างของข้าวและวัฒนธรรมสหรัฐมาทำเอฟทีเอต้องการที่จะเปลี่ยนบริโภคน้ำข้าวสาลีแล้วจะกินน้ำพริกปลาหูของคนไทยกินผักกินอะไรหรือคนเอเชียอยู่อเมริกามากมีตลาดศุนย์ก็ต้อง ถ้าเราคิดว่าการปลูกข้าวของสหรัฐเพื่อความต้องการของสหรัฐทำไมถึงต้องมีข้าวจีเอ็มโอขึ้นมานั้นก็หมายความว่าสหรัฐไม่ได้มองแค่ตลาดสหรัฐเขามองว่าใครกินข้าวมากที่สุดในโลก ทำไงที่จะเอาพันธุ์ข้าวไปครอบครองการผลิตเป็นของเขาให้ได้ ตรงนี้อาจารย์อธิบายยังไง”

ดร.เจษฎ์ โทณะวณิก ฎ โทณะวณิกฎ

“สหรัฐต้องการที่ย้ายฐานการผลิตจากสหรัฐมาสู่ประเทศไทยผ่านเอฟทีเอ สหรัฐพยายามที่จะย้ายฐานทรัพยากรจากประเทศไทยไปสู่สหรัฐเป็นการย้ายแบบได้ประโยชน์ทั้ง 2 ทาง ขณะนี้เรามีฐานทรัพยากรสหรัฐต้องพึ่งแต่วันหนึ่งเมื่อสหรัฐย้ายฐานการผลิตมาอยู่ที่ประเทศไทยเราต้องใช้เมล็ดพันธุ์ของสหรัฐเราคือที่ปลูกข้าวของสหรัฐสหรัฐก็จะย้ายฐานทรัพยากรพวกข้าวพื้นเมืองไปสู่สหรัฐ”

ดร.เจษฎ์ โทณะวณิก

“เราคือที่ปลูกข้าวของสหรัฐ เขาจะย้ายฐานทรัพยากรเดิมที่เรามีอยู่พวกข้าวพื้นเมืองไปสู่สหรัฐเราก็ส่งเมล็ดพันธุ์มาให้เราปลูกแล้วก็ส่งกลับไปเราเสียทั้งขึ้นทั้งรุ่ง เรากลายเป็นฐานแล้วก็กลายเป็นฐานอีกเราเสียประโยชน์ไปหมดเลยถ้ามองในมุมนี้มันคือแนวคิดในเรื่องของการล่าอาณานิคมในยุคหนึ่ง ถ้าหากว่าเราไม่คิดให้มันแบบคายนะจะเกิดปัญหาขึ้น”

คุณเจริญ

“มันคงเป็นเรื่องใหญ่กว่าที่เราจะคุยกันในห้องนี้มันน่ากลัวแล้วไปคุยกันเรามีไม่จุดยืนความความคือทำต
ามที่เขาบอก ถ้าไปดูสนธิสัญญาบาวริง 2439 ที่ได้ทำกับอังกฤษขนาดสนธิสัญญาบาวริงเซ็นต์แค่ 10
ข้อมันเปลี่ยนประเทศ เปลี่ยนวิถีชีวิตมาถึงปัจจุบัน เป็นเรื่องใหญ่ผมว่าหลายท่านอยากพูด
คุณวัลลภบอกว่าจุดยืนที่ว่าก็เป็นจุดยืนสหรัฐดร.เจษฎ
Nก็บอกว่าไม่มีจุดยืนสิ่งที่ตัวแทนไทยไปเจรจาเอฟทีเอกับสหรัฐมันเป็นจุดยืนของพี่น้องเกษตรกรไหม”

คุณอุบล อยู่หว่า

“ เอาจประชาชนใส่ตระกร้าแล้วไปแลกกับอุปกรณ์สื่อสารสว.สุรพลเขียนไว้
เราอยู่ในกระบวนการค้าหรือชีวิตแต่ผมอยากจะฟันธงว่าเรากำลังจะพูดเรื่องการค้าที่กำลังทำลายชีวิต
เพราะว่าการค้ากำลังทำลายชีวิตโครงสร้างสังคมเราเปลี่ยนไปคนส่วนใหญ่ตอนนี้เป็นลูกจ้าง
เพราะเราก็เหมือนลูกจ้างโรงสีเพราะว่าตอนนี้เราทำข้าวให้โรงสีตอนนี้กระทรวงแรงงานกำลังจะขยายกอง
ทุนประกันสังคมก็คิดว่าผู้ส่งออกกับโรงสีจะต้องจ่ายเบี้ยประกันสังคมให้กับชาวนา
อาจจะต้องเป็นอย่างนั้นข้าวกำลังจะขยับไปมีลักษณะการผลิตครบวงจรเป็นคอนแทกต์ฟาร์มที่เอาชาวบ้
านเป็นแรงผลิตมากขึ้นเรื่อยๆฟังคุณวัลลภแล้วรู้สึกอบอุ่นดีมากกับการเจริญเติบโต
แต่ขอบอกให้รู้ว่าชาวนายังอยู่ที่เดิมหรือแย่งลงด้วยซ้ำเนื้อในชีวิตหนี้สินไม่รู้เท่าไรแบกกันอยู่
ถ้ายอดการส่งออกข้าวของประเทศต่อเนื่องกันตลอด30ปีมันจึงมันใช่เรื่องที่จะภาคภูมิใจเลยสำหรับชาวน
าชาวนาควรแสวงหาทางทำอันใหม่กับชีวิตได้แล้ว ว่าตัวเองจะเดินไปทางไหน สิทธิบัตรที่ ดร.เจษฎ์
พูดถึงเข้าใจอยากมากกับคนตะวันออกอย่างเราผมไปเขมรไปเอาข้าวสงมาลีมาแล้วก็เอาข้าวหอมมะลิให้
ไปไปลาวก็ไปเอาเขามากให้มันเข้าใจไม่ได้ทำไมไม่ให้ก็ไปเอาของเขาพอไปศึกษาประวัติศาสตร์พืชก็บ
กว่าเดิมที่บ้านเราไม่มีพริกเดิมที่รสเผ็ดกินมะแควดพริกมาจากที่อื่นมะละกอมมาจากที่อื่นการเคลื่อนย้าย
พืชก่อนปี35 พืชก็ไปทั่วบางพาราที่อยู่บราซิลการเคลื่อนย้ายพืชเป็นเรื่องปกติ
แต่พอสิทธิบัตรมามันคือการปฏิบัติเขี้ยวรอบสอง รอบแรกคือเปลี่ยนพันธุ์พืช เปลี่ยนพันธุ์สัตว์
เปลี่ยนพันธุ์ก็คือเปลี่ยนเทคโนโลยี เปลี่ยนเครื่องมือการผลิต เปลี่ยนวิถีชีวิตคนกิน
เพราะการเปลี่ยนพันธุ์ทั้งพืชและสัตว์นำไปสู่
การเปลี่ยนวิถีหลายอย่างพืชที่การผลิตของบริษัทคาร์กิวใหญ่กว่าภาคอีสานทั้งภาค
มันต้องเอาอะไรไปสู้อย่างไปสู้อย่างเดียวตาเห็นธรรมหรือยังอยู่กับตัวเองนายก็ยังพูดเลยว่าเราทำงานหนักแ
ทบตายแต่เอาเงินไปจ่ายค่าน้ำมันจนไม่พอจ่ายหลายเดือนที่ผ่านมามันขาดดุลอันนี้คือตัวอย่างที่ชัดที่สุด
ของการพึ่งพิง ซึ่งในปี 40 อาจารย์เสนอให้พูดไว้ชัดว่าเราพึ่ง 3 อย่าง 1 ทุน 2 เทคโนโลยี 3 พึ่งตลาด
ทำขึ้นมาแล้วก็ไม่ได้สนับสนุนส่งเสริมให้ค้าขายกันกันไปแลกกันไปเพื่อความมั่นคงภายใน
ทำมาหากินที่คู่ไปกับที่อาจารย์ประเทศพูดถึงไม่รู้ว่าจะสังคมนี้สำเหนียกสักแค่ไหน
เพราะโอท็อปก็เลยไปเป็นของเก่าแก่แล้วคนทำสินค้าก็ได้วันละ 30 บาทมันจะหลุดไป คือเราไม่ได้”

คุณเจริญ

“การแลกเปลี่ยนข้าว เปลี่ยนพันธุ์เขาทำก็อาทิตย์ กี่วันถึงจะได้ข้าว หรือได้พริกกะเหรียงที่เผ็ดที่สุด”

คุณอุบล

“การวิจัยของประชาชนเป็นการวิจัยด้วยชีวิต

เห็นปากกินกระทั่งตายถึงได้รู้ว่าอันนั้นกินไม่ได้มีคนตายไปแล้วตั้งเยอะ พุดมาจนไม่รู้เท่ารู้เท่านั้น
แม่น้ำมูลมันเค็มน้ำแล้งเขาจะไม่ปลูกพริกกรมแม่น้ำมูล เขาจะไปปลูกที่อื่น ๆ แต่เขารู้ว่ามันเค็ม
แต่รัฐบาลไม่รู้เรื่องเลยไปสร้างสถานีสูบน้ำตลอดแม่น้ำมูล

อันนี้คือตัวอย่างของการไม่เคารพการวิจัยของประชาชนซึ่งวิจัยมาด้วยชีวิตอย่างพันธุ์ข้าวที่ว่าทำอะไร
ถึงจะเหมาะสมกับครอบครัวเท่าที่ผมเจอคือแม่ชอบกินก็เลยเอามาปลูกไว้หรือบางพันธุ์ได้มาจากที่อื่น
แล้วมันไม่เหมาะสมกับนาตนเองก็เอาพันธุ์มามันใช้เวลาชั่วชีวิตกว่าจะรู้ว่าอันไหนมันเหมาะสมกับนาตนเองพื้นที่
ที่รสนิยมวัฒนธรรมของตนเองเพราะหลายอย่างมันประกอบกันซึ่งที่ผ่านมามีบางครอบครัวก็ปลูกข้าวมาก
ว่า 5 สายพันธุ์ ทุกวันนี้เหลืออยู่ 2 สายพันธุ์เป็นหลัก ธรรมชาติทางอีสานเรียกว่า โคก หุ่น ท่วม
ภูเขาเรียกว่าโคกพื้นราบเรียกว่าทุ่งริมแม่น้ำเรียกว่าท่วมรอยต่อแม่น้ำเรียกว่าทามแต่ละพื้นที่แต่ละที่จะมี
สภาพตามนิเวศวิทยาต่างกัน ธรรมชาติจะคัดเลือกความเหมาะสมของพันธุ์พืชชีวิตคนก็ต่างกันด้วย
คนที่ภูมิลักษณ์คนพจนมก็จะใช้สมุนไพรที่ภูมิลักษณ์โรคเดียวกันกับคนราษีไศลซึ่งใช้สมุนไพรในแม่น้ำมูล
เป็นสมุนไพรคนละอย่างแต่รักษาโรคเดียวกันธรรมชาติและชีวิตคนมันจึงหลอมหลอมรวมกันเป็นวัฒนธรรม
กรรมดำรงอยู่ของมนุษย์ที่สืบทอดกันมาให้เห็นถึงความหลากหลายของพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์

ความหลากหลายของพื้นที่แลเผ่าพันธุ์มนุษย์ มันประสมกลมกลืนกัน ถามว่าเอฟทีเอคืออะไร
คือการผูกขาดคู่ต่อสู้ของประชาชนได้เปลี่ยนไปแล้ว ถ้ายุคก่อนคู่ต่อสู้ของประชาชนคืออำนาจรัฐ
แต่ว่าวันนี้เปลี่ยนเป็นบริษัทข้ามชาติก็จะมาพร้อมกับเอฟทีเอผมไม่เชื่อว่าประชาชนอเมริกาโดยเฉพาะเก
ษตรรายย่อยจะได้อะไรจากเอฟทีเอกลุ่มคนที่ได้ก็คือกลุ่มธุรกิจที่มาค้าขายกันอยู่ที่เอาชีวิตประชาชนแต่
ละฝ่ายใส่ตระกร้าไปแลกกันไม่แปลกที่คนอเมริกันแข่งขันกันมากแม้แต่พ่อกับลูก

เขาอาจจะแข่งขันมากเกินไปมีความเป็นปัจเจกทำให้วงการเกษตรรายย่อยเป็นเหมือนคนที่ยื่นเป็นวงกลม
แล้วก็ยิงกันทีละคนจนเหลืออยู่ 2 คนคือซานกีวกับมอนซานโตมีวิธีการแข่งขันที่มากเกินไปในนั้นก็ยังสู้อยู่
ยูฟ่าร์มว้วนขนาดเล็กที่ที่แจ้งไปจากมาตรฐานเรื่องน้ำนมก็ยังสู้อยู่กับกฎหมายของรัฐ

สร้างการบริโภคแนวใหม่ที่มีระบบสมาชิกฟาร์มขึ้นมาเสาร์-อาทิตย์ก็มีกิจกรรม

เราจะต้องเชื่อมโยงการต่อสู้จุดเล็กๆของประชาชนให้มารวมกันที่พื้พยาทางหัวหน้าเจรจารัฐบาลฝ่ายไท
ยก็บอกว่าเราไม่ได้ตัดสินใจ รัฐบาลเป็นคนตัดสินใจเรามีหน้าที่เจรจาเท่านั้นเขาเสนออะไรมาเราก็ฟัง
เราก็เสนอของเราไป เราไม่มีอำนาจตัดสินใจทางเราก็พยายามแย้งว่าประเด็นทรัพย์สินทางปัญญา

ประเด็นสิทธิบัตรยามันกระทบกระเทือนคนส่วนใหญ่ของประเทศตั้งเรื่องนี้ออกได้ไหม

เขาก็บอกว่าไม่มีหน้าที่ต้องตัดสินใจว่าเอาอะไรออกเอาอะไรเข้าเป็นหน้าที่ของรัฐบาล

แล้วใครได้ประโยชน์ต่อการเจรจានี้คนขายรถยนต์คนขายโทรศัพท์ที่ใช้ไหม

คุณซาลีเสนอว่าข้าราชการเพิ่มความกล้าได้ไหมที่จะมาผืนกกำลังกับประชาชนแล้วกำหนดการเจรจาเสีย
เองไม่ใช่ฝ่ายการเมืองกำหนดข้าราชการและประชาชนกำหนดจุดยืนที่เป็นผลประโยชน์สูงสุดของประเทศ
ศในการที่จะเจรจากับประเทศอื่นๆ ข้าราชการไม่ใช่ความกล้าทำให้เสื่อม หยุคกลัวได้แล้ว”

คุณเจริญ

“จุดยืนก็ไม่มีจุดยืนก็คลุมเครือเรามีฝ่ายการเมืองมาด้วยจะมีโอกาสใหม่ที่สภาจะเอาเรื่องนี้ไปทำให้เราไม่สูญเสียมากกว่านี้”

คุณหญิงกัลยา โสภณพานิข

“การประชุมครั้งนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งดิฉันเป็นคนอีสานทราบปัญหาความขาดแคลนของค
นอีสาน เกี่ยวกับเรื่องข้าวหอมมะลิกับเอฟทีเอ ได้ร่วมสัมมนาด้วย ดร.สุเมธในเรื่องข้าวของพ่อ
ในหลวงห่วงสิทธิบัตรข้าวเป็นสมบัติของชาติต้องรักษา

ท่านทรงเห็นว่าข้าวมีประโยชน์และเป็นวัฒนธรรมและวิถีชีวิตไทย ข้าวถ้ากินทุกวันจะทำให้มีความสุข
เพราะมีสารทำให้คนอารมณ์ดีไม่เครียดวันที่3มิถุนายน ดร.สุเมธตอนหนึ่งพูดว่าเป็นเรื่องที่น่าประหลาด
ใจมากที่สุดที่เพียงระยะเวลาไม่กี่สิบปีวิถีชีวิตต้องเปลี่ยนแปลงอย่างมากจากที่เคยยอมรับว่ามีรายได้ต่
อครัวเรือนสูงเป็นอันดับที่หนึ่งของเอเชียแต่ปัจจุบันกลับยากจนลงทั้งที่ข้าวเป็นสินค้าส่งออกที่เป็นรา
ยได้มหาศาลให้กับประเทศไทย มีคนไทยหลายกลุ่มรวยขึ้นแต่ชาวนายากจนลง

ไม่ใช่ชาวนารู้สึกคนในสังคมก็รู้สึก ในหนังสือของพระองค์ท่านเรื่องข้าวก็สำคัญและมีทุก ๆ
เรื่องเกี่ยวกับข้าวคนไทยเดี๋ยวนี้ไม่รู้จักข้าว

ข้าวตั้งท้องเป็นอย่างไรโรงเรียนก็เลยต้องสร้างนาในโรงเรียนเราจะพูดเรื่องข้าวอย่างไรก็ได้แต่ต้องใ
ห้ชาวนามีส่วนร่วมเพราะเขาเป็นเจ้าของเป็นห่วงว่าถ้าวันหนึ่งเราต้องซื้อเมล็ดพันธุ์หรือซื้อข้าวจากต
างประเทศเราคงไม่มีศักดิ์ศรีของความเป็นไทยเพราะว่าไทยเป็นนาใน6ประเทศที่ผลิตอาหารเลี้ยงชาวโ
ลกแล้วพวกเขาจะทำให้ประเทศไทยไปซื้อข้าวมารับประทานไม่ได้พระองค์ทรงเป็นห่วงเรื่องข้าวมาก
ในทุกมิติทั้งชาวนาเรื่องการรักษาสิทธิบัตรข้าวท่านสุเมธบอกว่าผมเคยนำระดับรัฐมนตรีหลายคนไป
เฝ้าพระองค์ก็ทรงย้ำว่าข้าวเป็นสมบัติของชาติต้องรักษาเอาไว้โดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกยุคปัจจุบันคว
ามสำคัญเรื่องสิทธิบัตรคุ้มครองพันธุ์พืชไทยต้องตามโลกให้ทันไม่งั้นพันธุ์ข้าวอาจไปอยู่ในมือต่างชาติ
เรื่องเอฟทีเอดิฉันถามในสภาเรื่องเอฟทีเอระหว่างไทยกับสหรัฐทำไมรัฐบาลไม่นำเรื่องนี้เข้าสภาที่ได้รับ

คำตอบว่าการค้าการขายเป็นเรื่องของรัฐบาลไม่จำเป็นต้องบอกประชาชน

เ ข าบอกยังไม่ได้เริ่มเจรจาในตอนนั้นยังไม่ได้รับคำตอบก็เลยทำญัตติเข้าสภาเพื่อให้กรรมการร่วม
กรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาเรื่องการเจรจาระหว่างไทยกับประเทศต่างๆ แต่สภาหมดวาระไป
สภาครั้งใหม่ดิฉันก็ยื่นไปแล้วตอนอาทิตย์ที่แล้วเพราะการที่ประเทศไทยจับคนใส่ตระกร้า

รัฐบาลกำลังจับคนไทยใส่ถุงมัดไปแลกอิเลคทรอนิกส์ที่พูดกันปิดหูปิดตา

สภาผู้แทนก็ยังไม่ทราบเลยว่ากำลังเอาคนไทยไปแลกกับอะไร จากการทำเอฟทีเอกับ 6 - 7
ประเทศนี้เกษตรกรเป็นคนที่ได้รับกระทบกระเทือนมากที่สุดมีประมาณ5ล้านคนที่กระทบกับเอฟทีเอระ
หว่างไทยจีน,ไทยออสเตรเลียอาซีฟพพระราชกรณียกิจหมอดอาชีพบ้านเกิดท่านนายกก็หมอดอาชีพไม่ทร

บว่าท่านทำเพื่ออะไรทำ ๆไมเอฟทีเอเป็นเรื่องใหญ่เพื่อผูกผันประเทศกับต่างประเทศคงเลิกไม่ได้
า ย ๆอีกหน่อยถ้าเราไม่ลุกขึ้นถ้ำรบลูกหลานก็คงมาตำพวกเราว่าทำไมให้เขาย้ายได้ถึงขนาดนี้
เท่าที่เห็นการทำเอฟทีเอทุกครั้งบางคนบางกลุ่มได้ผลประโยชน์เรายอมไหมข้าราชการทนอยู่ได้
อาประชาชนมัดใส่ถุงผูกเชือกไปแต่ปลายเชือกไม่ได้อยู่ที่ประเทศไทยปลายเชือกอยู่ที่ 8 ประเทศถ้าเข
าเป่านกหวีดแล้วดึงพร้อมกันประเทศไทยคงตายอย่างเชียดทำอะไรคนไทยจึงจะมีสิทธิ์มีเสียง
ออกเสียงได้ดิฉันกำลังทำญัตติเพื่อให้รัฐสภามีสำนักงานมีพรบ.ที่เกี่ยวเนื่องกับการเจรจากับการค้า
ระหว่างไทยกับต่างประเทศก่อนที่จะสายเกินไป

เพราะว่าการทำเอฟทีเอที่ผ่านมามาดูเหมือนกับการทุจริตอย่างบ้าคลั่งของคนบางกลุ่มไม่ว่าประเทศไหน
นโยบายอะไร คนบางกลุ่มก็จะได้ผลประโยชน์ เป็นประวัติศาสตร์ของเมืองไทย”

คุณเจริญ

“ขณะนี้จุดยืนก็ไม่ใช่ว่าจุดยืน แล้วเราจะสร้างจุดยืนอย่างไร เพื่อให้ได้ข้อสรุป ”

อาจารย์สำลี

“คนไปเจรจามีจุดยืนของตนเองว่าเรามีอำนาจเรื่องข้าวเราเป็น1ใน6ของโลกที่จะรังสรรค์เรื่องข้าวเรามีจุด
ยืนอันนั้นอยู่ เขาบอกว่าเราเป็นมหาอำนาจเรื่องข้าว ขนาดเป็นมหาอำนาจเรื่องข้าวยังรบไม่ชนะ
เรื่องเอฟทีเอคือการผูกขาดทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเครื่องมือของธุรกิจบริษัทข้ามชาติทั้งกระบวนไม่ว่า
เรื่องยาเรื่องอาหารทั้งหมดทุกวันนี้เราก็เป็นทาสติดที่ดินอยู่แล้วนี่ก็จะเป็นทาสมีนายตัวใหม่อีกหรือเปล่าไ
นเชิงโครงสร้างใหม่ จุดยืนเรามีความรู้สึกว่ามันได้ประโยชน์แต่ไม่รู้ใคร การที่จะทำกับสหรัฐเรียกว่า
คอมพิริเทนซีฟทำทุกเรื่องทุกกระบวนคนที่เสียเปรียบไม่มีโอกาสนั่งบนเวที

วันที่พัทยากี่เป็นวิธีผ่อนคลายเรามีปัญหาการเจรจากับตัวใหญ่ในเรื่องนโยบายชัดเจนว่าว่าการเจรจาตัว
ยเครื่องมือของเขา ๆ บอกว่าอำนาจการผูกขาดเขามีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวเรามันคนละวัฒนธรรม
เบอร์หนึ่งคือฝ่ายบริหารรัฐบาล ปัจจุบันเรามี 3 อำนาจคืออธิปไตย นิติบัญญัติ ตุลาการ
อำนาจในการบริหารชัดเจนบอกมาอย่างนี้ตัวเล็กๆในการเจรจาดอนนี้เขากำลังจะทำโครงการมิติใหม่
จะทำที่ที่อาร์ผู้แทนการค้าไทยออกมาเป็นทบวงเป็นสำนักใหญ่ ซึ่งมันจะรวดเร็วยิ่งขึ้น
เขามีความเชื่อว่าเราเป็นมหาอำนาจเรื่องข้าวเพราะฉะนั้นเราจะชนะ ซึ่งไม่พูดเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา
ตอนนี้ดูเรื่องยาอยู่คุณต้องกินยาให้ห้องเดียวเหมือนกันหมด ชัดเจนว่าเราไม่เอาเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา
เราไม่ต้องการให้เอาไปแลกในกลุ่มเอฟทีเอที่ทำมามันเห็นภาพชัดถึงความเสียหาย

แต่ความเสียหายอันนี้เราไม่เข้าใจเราก็พยายามนำเสนออยู่เยอะพอสมควรในกระบวนการภาคประชาชน
แต่ดันเล็กลงว่า377เราเห็นว่าศัตรูข้างนอกคือสหรัฐเขาตั้งใจมาเอาอันนี้คนของเราไปยอมให้เขาคิดว่ามันดี
ที่สุดเขาคิดว่าเราเป็นมหาอำนาจเรื่องข้าวแต่มันเป็นความจริงเพียงครั้งเดียวมันก็ใช้ส่งไปอเมริกาก็ขายไ
ด้เยอะเป็นภาพที่เขามองที่อุบลบอกว่าถ้าเราอยู่ในวัฒนธรรมตะวันออกพึ่งตัวเอง พึ่งกันและกัน
เราไม่ให้เห็นทุกอย่างเป็นสินค้า แต่เรื่องการค้าเสรีมีผูกขาดไม่ใช่เรื่องเสรี เรื่องทรัพย์สินทางปัญญา
เรื่องเทคโนโลยีจะทำให้เขาผูกขาดง่ายขึ้นข้าวปทุมธานีหนึ่งต่างที่จะรู้เปลือกนอกลงทุนถูกกว่าตอนนี้เขา

อาจจะทำข้าวปทุมธานีกับหอมมะลิคู่กันราคาถูกกว่าภายในเราคนที่กำหนดนโยบายให้ไปเจรจาแล้วก็ตัวต่อ "

คุณเจริญ

"ความหมายของรบ ถ้าจะแปลงออกไปในทางปฏิบัติมีที่ทางเลือก"

ดร.เจริญ โทณะวณิก

"ประเด็นรบในเรื่องวิธีการรบ ณ ขณะนี้เสนอแนวทางให้กับเบอร์อย่างเดียวมันคงไม่"

ดร.เจริญ โทณะวณิก

“จะเป็นอย่างไรถ้าคิดย้อนไปถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาที่อาจารย์สำสืพุดถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา ถ้าเกิดรบแล้วเป็นชาวบ้านบางระจันพอรบไปจะมาไปจะมาขอขมขี้ปืนใหญ่กรุงศรีอยุธยาก็ไม่ให้แล้วพวกเราไม่รู้จะเป็นอย่างไรก็เลยเอาอาวุธมาหลอมรวมกันเป็นปืนใหญ่ เราไม่มีความชำนาญที่จะทำปืนใหญ่ยิงไม่ออก อาวุธก็ไม่มีมือเปล่า พอตายกันหมดอยุธยาทำไ้คุณหญิงกัลยาได้บอกว่าเป็นเจ้าอยู่เป็นเป็นห่วงชาวไทยทุกคน แต่ขณะนี้เราจะไปถึงเบื้องสูงก็ไม่ได้ ผมคิดว่ากระบวนการอันแรกก็คือแก้รัฐธรรมนูญให้ประชาชนถอดถอนได้ แทนที่จะต้องรอฝ่ายค้านหรือรอกระบวนการเช่นประชาร50,000ชื่อถอดถอนรัฐมนตรีได้อาจจะเป็นวิธีการหนึ่ง แต่ในเรื่องเอฟทีเอไม่ได้ผล เสนอผ่านข้าราชการที่ช่วยเหลือก็ลำบากใจช่วยไปก็ตายไป นำเสนอไปรัฐบาลก็ไม่ฟัง เพราะฉะนั้นก็ต้องเคลื่อนโดยกระบวนการประชาชน สื่อช่วยได้เป็นอย่างมาก แล้วนำเสนอตุ๊กตาจากภาคประชาชนเลยว่าทำได้หรือเปล่าเช่นเรื่องป่าเขตร้อนถ้าทำๆ แบบนี้จะเห็นดีไหมถ้าไม่เห็นดีก็ล้มกระดานมันเป็นการตั้งวงรบ”

คุณอุบล

“การรับมืออยู่2รบ ๆ สังคมเปิดแบบบ้านเราไม่มีอะไรดีไปกว่าการเข้าใจและวิพากษ์วิจารณ์เหมือนที่เราทำอยู่เราทำเข้าใจและวิพากษ์วิจารณ์ขยายแนวร่วมให้มากขึ้นเป็นการสู้รบแบบแสดงออกโดยตรงก็คือการสู้ด้วยชีวิตชวานาก็สู้ด้วยชีวิตเอาข้าวหอมมะลิมากองและคัตพันธุ์ เราทำแล้วเอาข้าวมาสีเอามาต้มข้าวที่เม็ดสวยที่สุดไม่ใช้ข้าวที่หอมที่สุดข้าวที่หอมที่สุดเป็นข้าวที่อยู่ในมือชวานา22ปีเม็ดไม่สวยอาจจะต้องคัตพันธุ์ประสบการณ์ในพื้นที่เห็นชัดเจนพอกลับไปทำนาอินทรีย์ข้าวจะหอมขึ้นดีกว่านาที่ใช้ปุ๋ยเคคุณภาพแตกหักดีกว่าสู้ด้วยวิถีชีวิตเจตนารมณ์ในการทำการเกษตรควรเริ่ม

ด้วยความจำเป็นของพื้นฐานครอบครัวก่อนถ้าจะมองตลาดก็มองตลาดท้องถิ่นก่อน เพราะมันต้องฟังสมองเทียเฟิงชาวบ้านไม่หยุดก็จะนำไปสู่ชะตากรรมที่เป็นอยู่ ให้แสดงออกโดยตรง”

ญ

“ตอนนี้เราจะรบแล้วที่ฟังจากอาจารย์สาลีก็บอกแล้วว่ายุทธศาสตร์ว่าเสียกรุงเป็นอย่างไร เราจะจัดกระบวนทัศน์ระหว่างยุทธศาสตร์การรบอย่างไรทำนวิทยาการมาบอกยุทธศาสตร์ โดยระบบเราทราบว่ามีวัฒนธรรมการทำงานของระบบราชการนโยบายคือเรื่องที่ถูกเสกไม่ได้ ในฐานะประชาชนไปเสนอความคิดเห็นถ้าสิ่งที่นายไม่เห็นด้วยมันตายทั้งมัน ที่บอกว่าจะมีการจัดตั้งสำนักเจรจาการค้าเป็นไปได้ไหมที่เราจะเพิ่มสัดส่วนของผู้จริงไปเป็นแม่ทัพในกอง ในการสรรหาไม่เชื่อว่าเราได้ผู้เชี่ยวชาญจริงๆ ในแต่ละฟิว เพราะเวลาที่นโยบายออกมาแล้วไปส่งผู้แทน เราจะได้คนที่ข้างในคัดเลือกมาไม่ได้คนที่รู้เรื่องจริงๆ ก็จะตัดสินใจ จะพูดตัดสินใจเท่าที่ข้อมูลที่ตนเองมีอยู่ ถ้าหากเราจะรบจริงๆ ควรจะมองว่าสัดส่วนของแนวร่วมภาคประชาชน นักธุรกิจ ข้าราชการควรอยู่ที่เท่าไร”

อาจารย์เจริญ

“ตอนที่เราทำสนธิสัญญาเบาว์ริงเราใช้เวลา 87 ปี มี 10 ข้อ เราเจรจาเพื่อที่จะเอาความเสียเปรียบ เอฟทีเอมี 500 กว่าหน้า จะรบอย่างไร”

คุณวิฑูร

“ที่ คุณวัลลภ ที่บอกว่าการค้าข้าวที่เป็นอยู่ตอนนี้ไม่เป็นธรรม มันสะท้อนอะไรบางอย่างหรือเปล่าเป็นไส้ลึก เราสามารถกันหลายฝ่าย ถ้าเราสามารถกันได้ขนาดนี้ เรา มี ก ำ ล ัง ใจ ที่ จะ ต ่อ ส ู่ ยุ ท ธ ศ าส ต ร์ ต ่อ ง ช ่วย ก ัน ถ้าลงนามไปแล้วไม่รู้จะแก้ได้หรือเปล่าบางที่ใช้เวลาหลายสิบกว่าจะได้แก้ การประชุมเอฟทีเอ ครั้งที่ 4 เดือนหน้า ต ่อ ไป ก็ จะ เ จ ร จ า เ ต อ น เ ว ้น เ ต อ น แ ล ้ว ว าง เ ป ้า ว ่า 8 ครั้งน่าจะเสร็จภายใต้ต้นปีหน้าการเจรจาก็เสร็จสิ้น วันนี้หัวหน้าขบวนการต่างๆ มาหมดเลย แม้แต่พระเจ้าอยู่หัวก็ยกเรื่องนี้มาพูดตั้งแต่ไรท์เทคแล้ว และเรื่องไรท์เทคจนถึงเสตีไปเวทีโปรแกรม จนกระทั่งเรื่องป่าเขตร้อนก็ในข้อตกลง เรื่องนี้ใหญ่มาก ”

คุณหญิงกัลยา

“ประการแรกเราขอชะลอได้ไหมไม่เจรจาเรื่องสิทธิบัตรก่อนจะ 3 ปี 5 ปี เ ห มี อ น ก ำ ร เ จ ร ญ เ พ ื่อ ใ ห้ เ ต ร ี ย ม ค ว ำ ม พ รั อ ม อันที่สองทางฝ่ายค้านจะเสนอกฎหมายในการเจรจาการค้าระหว่างเพื่อเป็นกลไกในการนำไปสู่สภาโดยที่ส่วนประกอบนั้นเราก็สามารถเขียนได้จะส่วนประกอบใคร เท่าไร ในการเจรจา

ป ร ะ ก า ร ที่ ส า ม ป ร ะ ช า ช น 50,000
คนร่วมกันร่างกฎหมายประกอบเข้าไปเพื่อให้มีน้ำหนักพร้อมฝ่ายค้านสู่นางนิตินิติบัญญัติ”

คุณเพียรพร

“ในฐานะสื่อก็พร้อมที่จะทำงานเต็มที่ในการเผยแพร่สิ่งที่เกิดขึ้นหลายท่านสนใจเรื่องนี้เพราะเป็นเรื่องใหญ่ คิดว่าอาจจะแบ่งการต่อสู้เป็นระยะ การเจรจาที่จะมาถึงอาจจะต้องดึงเอาประเด็นออกมาแล้วดูว่าเรามีทางเลือกตรงไหนบ้าง ส่วนหนึ่งก็คือเรื่องการเผยแพร่ข้อเท็จจริงอาจจะช่วยได้บ้าง อาจจะต้องทำต่อเนื่องต่อไปเพราะเสนอครั้ง 2 ครั้งคงไม่พอ ระยะกลาง ระยะยาวคงเป็นเรื่องกฎหมายคงต้องอาศัยแรงอย่างมากในการที่จะผลักดันต่อไป”

ช

“ช่วงแรกที่มีการเจรจาได้ยื่นข้อเสนอสัญญาสัมพันธไมตรี2509ไม่ทราบว่ามีผลต่อการเจรจาอย่างไรบ้าง”

คุณบัณฑิต

“คือสถานะขณะนี้สนธิสัญญาไมตรีเราไปขอยกเว้นไว้เนื่องตอนที่เรากับสหรัฐเราไปให้สิทธิพิเศษนักลงทุนสหรัฐในประเทศไทยมากกว่าชาติอื่นซึ่งพอมีการก่อตั้งองค์การการค้าโลกมันกฎที่บอกว่ามีไม่เป็นธรรม เราก็ไปขอต่อจากองค์การการค้าโลกขอขยายให้สิทธิพิเศษ 10 ปี ซึ่งมันหมดไปแล้วเมื่อ 1 มกราคม 2548 ก็จำเป็นที่ประเทศต้องหาทางออก ในสหรัฐต้องการอยากจะได้สิทธิพิเศษต่อไปอีก เพราะฉะนั้นก็เลยนำมาสู่การเจรจา 1 ใน 23 หัวข้อภายใต้หัวข้อเรื่องการคุ้มครองการลงทุน ซึ่งกว้างไปกว่าที่มีอยู่เดิมตามสนธิสัญญาไมตรีซึ่งมีข้อยกเว้นไว้อยู่7สาขาที่นักลงทุนสหรัฐจะไม่ได้มากไปกว่านักลงทุนชาติอื่น เช่น เรื่องการเกษตร,การค้าขาย,สินค้าพื้นเมือง ,การโทรคมนาคม แต่ในขณะที่มันจะหมดอายุไปก็ถูกนำมาสู่การเจรจา

คุณจิรพงศ์ วัฒนะ ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย 1 สภาผู้แทนราษฎร

“เมื่อคุยกับผู้เจริญอย่างสหรัฐต้องใช้ข้อกฎหมายเขาจะไม่เจรจาเราเรื่องอื่นจะใช้ข้อกฎหมายเท่านั้น ปัญหาว่า ณ ปัจจุบันกฎหมายเรารู้เท่าทันกฎหมายสหรัฐหรือไม่ เรื่องกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาผู้รู้ก็คนที่เชี่ยวชาญรู้เท่าทัน ข้อเสนอไม่ใช่วิธีบีบให้ชักลือจิ้มเกลือ ในเมื่อเขาใช้กฎหมายเข้ามาในการเจรจาเอฟทีเอเพื่อดึงสายพันธุ์ข้าวหอมมะลิ เราจึงพัฒนาการวิจัยแล้วพยายามใช้กฎหมายสิทธิบัตรในการจดทะเบียนสายพันธุ์ ไม่แน่ใจว่ากระบวนการในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาจะพัฒนาอย่างรู้เท่าทันในตลาดสากลหรือไม่ ไม่นั่นแล้วประวัติศาสตร์จะซ้ำรอยในกรณีที่เราเสียเขาพระวิหารเพราะเรารู้ไม่เท่าทันฝรั่งเศสในข้อกฎหมายของศาลโลก”

กึ่งกร...คณะทำงานโลกาภิวัตน์ ช่วยเกษตรกรทางภาคเหนือ

“ในระยะสั้นหวังกระบวนการของแนวร่วมทางสังคมในพื้นที่สาธารณะจะว่าต่อไปได้อย่างไร การโฆษณาเรื่องการค้าเสรีที่มากกว่าเรื่องอื่นแสดงว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งยวดและบิดเบือนข้อมูลกันสุด ๆ และพื้นที่ ๆ หน้าหนังสือสาธารณะในการสื่อสารกับประชาชนน้อยเกินไปในทางระยะสั้นคิดว่าเราเริ่มกับตัวเองทำอะไรเราจะสร้างความเข้าใจได้มากขึ้นเรื่องนี้ซับซ้อนและใหญ่มากพอคิดเรื่องยุทธวิธีในการต่อสู้เรานึกถึงเรื่องการรณรงค์เชิงยวรัฐธรรมนุญคิดว่าเรื่องนี้ใหญ่พอกัน หรืออาจใหญ่มากกว่าด้วยซ้ำ เรื่องข้าวมันเปลี่ยนวัฒนธรรมเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจการเมือง ถ้าสายพันธุ์ข้าวไปอยู่ในมือของอเมริกาหมายความว่าความเด็กุ่นหลังจะไม่รู้จักความหอมและวิถีชีวิตเปลี่ยนไป เราจะสร้างกระบวนการรณรงค์ชักรวันใน 7-8 เดือนร่วมกันถ้ากำหนดไม่เปลี่ยน ”

คุณเจริญ

"ขณะนี้ก็มีข้อเสนอว่าเราจะแบ่งเป็นระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว"

คุณสำลี

“ทางฝั่งเจรจาบอกว่าเขาต้องได้รับเมนเดทจากรัฐบาลก่อน10เขาไปเจรจากรัฐเพราะว่าหัวข้อทรัพย์สินทางปัญญาเป็นหัวข้อที่สหรัฐตีมาตรฐานว่าต้องการพูดเรื่องนี้ ”

คุณเดชา

“ผมมองเห็นความโลภคนยังไม่สิ้นสุดการที่ทำร้ายคนจนมากๆแล้วคนที่รวยที่สุดมาทำร้ายคนจนซึ่งไม่มีความหมายเลยแล้วไปเอาความรวยจากคนจนมันเป็นความโลภที่บ้าคลั่งหรือเปล่า กับเงินก็ได้ดาวเทียมมาก กับออสเทรียเลียได้ชิ้นส่วนโทรศัพท์ ทำไม่ต้องเอฟทีเอ WTO เราก็ก็นำผู้นำเกษตรเกาหลีฆ่าตัวตายเพราะ WTO รัฐบาลไม่ใช่แค่ขายคนไทยแต่ไปขายคนมอญ ขายพม่า ขายกะเหรี่ยงให้พม่า รัฐบาลนี้กำลังทำอะไรอยู่ คนไทยไม่รู้หรือ ผมไม่เชื่อว่าคนเหล่านี้ต้องรบผมเชื่ออีก 7-8 เดือนรัฐบาลนี้ยังไม่ถึงท่าหน้าทำลายตัวเอง ”

คุณธวัชชัย โทสิญตระกูล

“ที่เกษตรกรบอกว่าข้าวเป็นเรื่องของชีวิตและคุณอุบลบอกว่ามันกำลังทำลายชีวิตทั้งหมดที่ผ่านมาเราทำเรื่องข้าวอินทรีย์ในเครือข่ายเกษตรเรามองเรื่องข้าวกับความมั่นคงทางอาหารควบคู่กัน ตอนนี้เกษตรกรที่ทำข้าวอินทรีย์แทนที่จะรักษาพื้นที่มากที่จะปลูกข้าวเพื่อขายหลายคนลดพื้นที่เพื่อมาปลูกพืชอื่นๆ มีการตั้งเกณฑ์ว่าคนที่จะทำเกษตรอินทรีย์จะต้องปลูกพืชและสมุนไพรให้ได้ 100 ชนิดในแต่ละแปลงในเรื่องการค้าเราอาจจะปฏิเสธที่จะเกี่ยวข้องกับโลกไม่ได้ในแง่ชุมชนทำอะไรเราจะพึ่งตนเองได้ทำตลาดในท้องถิ่นความมั่นคงจะอยู่ตรงนี้ทำอย่างไรจะพึ่งตัวเอง เรื่องเอฟทีเอถ้าเสียเปรียบมาก ถ้าไม่เจรจา หรือ ขอยืดเวลาเพื่อให้คนเชี่ยวชาญมาเจรจา

แต่คิดว่าอยากคิดว่าหลายเรื่องไม่ใช่เรื่องของความรู้อย่างใจเราไม่คิดว่าคนระดับบริหารจะไม่รู้ในข้อเหล่านี้ การตัดสินใจหลายครั้งไม่ได้ตัดสินใจเรื่องความรู้ทำอย่างไรภาคประชาชนจะแสดงให้เห็นจนกระทั่งไปเบี่ยงเบนการตัดสินใจได้ อาจจะต้องพบกับเกษตรไม่ใช่แค่เรื่องเอฟทีเอ แต่เป็นการพูดเรื่องชีวิตแทนที่จะไปทำการเกษตรเพื่อการค้าต้องลดส่วนนี้ลงทำตลาดในท้องถิ่นมากขึ้นในส่วนคนเมืองก็ต่อต้านในการไม่บริโภคของต่างชาติ ไม่เข้าไปห้างใหญ่ๆ โตๆ ทำไมเราไม่เรียกร้องสิ่งเหล่านี้ สมัยคานธีที่ปลดแอกอินเดียจากอังกฤษก็ให้คนอินเดียหันมาใช้ผ้าที่ทเอง”

คุณเวียว ไทยรา จากสุพรรณบุรี

“ชาวคนไทยเราทำ เราสร้าง ทำไมเราจะให้บ้านอื่นเอาไป อยากให้ณรงค์ไว้ ถ้าสู้ทางอื่นไม่ได้ ทำไมเราไม่เอาคนไทยมาเซ็นชื่อเข้าสภา ถ้าเราไม่เอาแต่พูดไม่ทำก็ไม่ได้ประโยชน์ ชาวนาไม่รู้จักกฎหมาย ผมมาประชุมที่ไหนก็เรื่องอย่างนี้แต่ไม่ปรากฏกฎหมายอันใดให้ชาวนาได้รู้ จะให้ของเราไปอยู่ประเทศอื่นได้อย่างไร ”

คุณเกษร จากนิตยสารสารคดี

“กรุงศรีอยุธยาไม่ได้แตกเพราะว่าเปิดประตูเมืองแต่ว่ารัฐบาลกลางล่มสลายมานานแล้ว เหตุที่พระเจ้ากรุงธนบุรีเมืองได้ด้วยเหตุที่กู้เมืองได้เพราะรวบรวมคนจากหัวเมืองต่างๆ ที่แข็งข้อกับรัฐบาลก่อนที่จะประตูจะแตกตัวแสบทั้งหลายที่อยู่ตามเมืองต่างๆ คือกำลังสำคัญที่ทำให้พระเจ้ากรุงธนบุรีสร้างเมืองขึ้นมาใหม่ได้โดยไม่ต้องขึ้นกับรัฐบาลเก่า เท่าที่ดูหลายท่านก็คือตัวแสบทั้งหลายตามหัวเมือง เห็นด้วยที่จะต้องมีระยะสั้น ระยะกลาง ในระยะสั้นชาวสำคัญมากน่าจะมีความรู้ที่ให้มีอำนาจต่อรองในเรื่องนี้ให้มีอำนาจต่อรอง”

ช

“ผมคิดว่าอเมริกาไม่จริงใจต่อเรา

ถ้าเอฟทีเอเขาไม่ชนะตอนนี้เขาอุดหนุนเงินเวียดนามเยอะมากครั้งสุดท้ายกำลังขอ จีดีพีให้เวียดนาม 20 ล้านเหรียญ เขาจะให้เวียดนามเป็นเจ้าส่งออกแทนไทยภายในปีสองปี เราต้องแข่งตรงนี้ ผมขายไอเดียไปกับผู้ใหญ่ในกระทรวงเกษตรเวียดนามไม่ทันเราสู้อเมริกาไม่ได้ ตั้งแบบอาเซียน FAO ถ้าไทยกับเวียดนามเราใหญ่ที่สุดในโลกเรื่องอาหาร ถ้าอเมริกาพูดมาเราก็ไม่ต้องสนใจ เราขึ้นมาในกลุ่มอาเซียน ไทย เวียดนาม พม่า ต่อไปในอนาคตจะไม่มีประเทศแล้วจะเป็นบริษัท”

คุณคำพัน เกษตรมหาสารคาม

“การที่เราจะอย่างไรให้เห็นด้วยกับหลายท่าน หนึ่งต้องฟังตัวเอง ทำเองไม่ต้องขายทุกอย่างให้เพียงพอเห็นด้วยที่ร่วมกันที่จะใช้รัฐธรรมนูญให้เป็นประโยชน์รายชื่อเห็นด้วยกับทางเจ้าที่ส่งเสริมที่เสนอมานี้”

คุณภูมิสันต์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการวุฒิสภา (เลขาธิการหญิงกัลยา)

“เราควรจะทำ 2-3 ประเด็น คงหยุดไม่ได้แน่นอน ชะลอเป็นสิ่งที่ดีที่สุด หรือว่าเป็น 50,000 ชื่อ เพื่อทำ พรบ. ประชาชนกับทางฝ่ายค้านทำให้เป็นรูปธรรมแล้วยื่นสู่กระบวนการสภา”

คุณวัลลภ จากนครหลวงคำข้าว

“ประเด็นที่ทุกท่านรู้สึกตรงกันคือ เอฟทีเอเป็นเรื่องซับซ้อน แต่พื้นที่รู้ไม่เท่ากัน มีถึง 23 เรื่อง เอฟทีเออาจจะเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

ในส่วนภาคธุรกิจมีบางส่วนที่ติดตามอยู่ใกล้ชิดอย่างสภาหอการค้า
ทางหอการค้าก็เป็นกระบอกเสียงที่จะช่วย”

ดร.เจษฎ์ โทณะวณิก

“ที่หลายท่านเสนอมาเรื่องการชะลอคงเป็นเรื่องที่ทำได้ง่ายที่สุด
สองคือห้ามขอกต้องเอาห้ามบ่งแต่อาจจะเห็นผลในระดับหนึ่งแต่เราไม่ค่อยมีห้าม
เราพูดถึงเรื่องกฎหมายแต่ว่ามันมีภาคการเมืองที่เข้าไปสวมในกฎหมายอีกที่
คงต้องเป็นอีกแนวที่คุณหญิงกัลยาพูดถึงแล้วก็เชื่อมโยงกับภาคประชาชนเสนอไปด้วยให้สอดคล้องและ
เสริมกัน เรื่องรัฐธรรมนูญ การพยายามที่จะหาวิธีที่จะช่วยให้ประชาชนได้รับรู้ สื่อจะช่วยให้มาก
เราพูดถึงเอฟทีเอด้านลบมาเยอะแล้วลองคิดแบบใจเป็นกลางด้านบวกคืออะไร
ลองคิดตามที่รัฐบาลพูดว่าเจตนารมณ์อันดีว่าเอฟทีเอจะเป็นประโยชน์กับประเทศชาติเป็นจริงหรือไม่
ถ้าเราคิดทั้ง2แนวเราจะได้ประโยชน์ที่ว่ามันเป็นแนวดีเราจะได้ประโยชน์แล้วค่อยย้อนกลับมาคิดตาม
แนวของเราว่ามันไม่ใช่แน่ถ้าคิดได้แบบนี้คำตอบมันจะชัดเจน ไม่ใช่เป็นคำตอบของคนที่ยึดทุกสิ่งทุกอย่าง
เป็นคำตอบที่เราคิดและไตร่ตรองดีแล้วเวลาที่มีคนมาเสนอด้านดีเราสามารถแก้ด้านดีได้หมด
และเราสามารถอธิบายด้านเสียได้ทั้งหมด ไม่อย่างนั้นเราจะกลายเป็นคนที่ปัญหาชนเถียง”

คุณอุบล

“ผมก็คิดแบบรัฐบาลพูดได้เหมือนกันบางทีก็คิดว่าบช่วยเหลือสินค้าไม่เอาหรอก
เอาโค้วตากุ้งมาดีกว่า แต่ว่ามันไม่เกี่ยวมันคนละเรื่องกัน ผมเคยไปพูดเรื่องข้าวมะลิที่โมโลนาโด
นักศึกษาที่นั่นมีโทรศัพท์มือถือถือน้อยกว่ามหาสารคามแน่นอน ข้าวหอมมะลิเป็นของชาวนาแน่นอน
ก่อนลงสุนทรไปเก็บด้วย ข้าวหอมมะลิไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ลงสุนทรจะเก็บด้วยแต่ลงสุนทรเก็บมาเฉยๆ
เพราะว่าเป็นข้าวที่เก็บไม่เข้าเกณฑ์คาดว่าข้าวหอมมะลิจะเข้าไปแผ่นดินอันหลายทางไม่ใช่ทางราชการ
ทางเดียวเพราะว่าคนสุรินทร์ก็เกี่ยวไปหาปลาที่ทะเลสาบเสียมเรียบเป็นเรื่องธรรมดา
การเดินทางไปมาหาสู่ระหว่างคนอีสานใต้ไปกัมพูชาเป็นเรื่องปกติตอนนี้เราเอาข้าวกัมพูชามาปลูกชื่อพั
นธุ์โสมาลี เมื่อมีปัญหาจัสมาติ หรือไรท์ คนกลุ่มแรกๆ ที่มาคือคนบุรีรัมย์คนร้อยเอ็ด
ออกมาช่วยกันที่ทำเนียบในความคนไทยโดยรวมยอมเสียไม่ได้ผมเห็นด้วยกับการพัฒนาพันธุ์ข้าวแต่ต่อ

งไปทำกับชาวนาตอนที่รัฐบาลทักษิณประกาศจะยกศูนย์ราชการให้เอกชนทำความขาดประสิทธิภาพของระบบราชการเป็นที่รู้แล้วแต่การปฏิรูปจะยกให้เอกชนทำนั้นหรืออยากจะเสนอให้หน่วยงานกระทรวงเกษตรโดยเฉพาะศูนย์ขยายพันธุ์พืชทำงานกับองค์กรประชาชนได้ไหม ไปทำวิจัยร่วมกับประชาชนปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของกระทรวงเกษตรเสียใหม่ไปทำวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับประชาชน มันจะช่วยถ่วงดุลกับการขาดเมล็ดพันธุ์มันจะเป็นเหมือนข้าวโพดตอนนี้เกษตรกรได้ศูนย์เสียเมล็ดพันธุ์ในการฟุ้งตนเองแล้วถ้าเกษตรกรสูญเสียการฟุ้งตัวเองแล้วอีกด้านหนึ่งหมายถึงผลประโยชน์ของเอกชนในเรื่องนั้นๆ

ตอนนี้กรมวิชาการเลิกวิจัยข้าวโพดแล้วสถานีวิจัยข้าวโพดข้าวฟ่างของรัฐทำหน้าที่เพียงทดสอบพันธุ์ให้บริษัท ข้าวอย่าให้เป็นเช่นนั้น ให้อยู่ในมือประชาชน กับคนเมืองคือผู้บริโภคผ่านเงินกลุ่มกลุ่มนี้จะถูกบริษัทชี้นำได้มากที่สุดบริษัทค่อยๆเอาวัฒนธรรมมาเป็นของตนเองแล้วผลิออกมาขาย ผู้บริโภคจะถูกชี้นำชีวิตได้ง่ายที่สุดว่าจะกินอะไร ผมเชื่อว่าคนเมืองกินผักไทยไม่เป็นหลายอย่างผักจะมีรากทางวัฒนธรรมว่าอะไรกินกับอะไร อาหารทุนนิยมไม่มีรากมีแต่ถั่วฝักยาว น้ำแข็ง กับแตงกวา”

คุณสมศักดิ์ จากศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี

“การวิจัยที่ทำให้เกษตรกรมาวิจัยข้าวกับนักวิชาการก็เป็นความคิดอีกแบบ แต่การที่เรามาเลือกเรียนวิชาเกษตร เราก็ใช้วิธีแบบธรรมชาติ เราทำเพื่อเกษตรกรหมด แต่บางที่อาจจะคาดไม่คิดว่าเราไม่ทำอะไรเลยหรือ ขึ้นตอนต่างๆ เราใช้เทคโนโลยีเรามีการทำกรบ้านเราต้องทราบว่ามีปัญหาอะไร ในเขตชลประทานมันปัญหาอะไร เราพยายามผสมพันธุ์ บางที่อาจจะใช้พันธุ์จากต่างประเทศที่มีการต้านทานโรคและแมลงและมีการทดสอบ มีการวิเคราะห์พันธุ์ มันจะมีโรคเท่าไรเรากำหนดไปเปรียบเทียบในแปลงนาเกษตรกรหลายครั้งจนแน่ใจ บางที่เราก็ให้เกษตรกรวิจารณ์พันธุ์ข้าวด้วยเรามีขั้นตอนรวมทั้งการขยายพันธุ์ บางที่พี่น้องเกษตรกรไม่เข้าใจถ้าไม่มีกรมวิชาการเกษตรเราไม่มีข้าวขายต่างประเทศ อย่างในเขตชลประทานเดี่ยวโรคนั้นแมลงลงนี่เพราะปลูกแบบซ้ำซากบางที่โรคสะสมแมลงมาเพราะปลูกแบบซ้ำซากทำให้เราต้องพัฒนาพันธุ์ข้าวอยู่เรื่อยแต่โชคดีที่ข้าวหอมมะลิเป็นข้าวไม่ไวต่อช่วงแสงปลูกในปีเท่านั้นมีการตัดวงจรชีวิตของโรคแมลงข้าวขาวดอกมะลิ105 ปลูกได้หลายครั้งก็จริงแต่ไม่มีความต้านทานต่อโรคแมลงเลยยกเว้นทนแล้งได้หน่อย ทนใส่เดือนฝอยได้ ข้าวขาวดอกมะลิปลูกในภาคกลางได้ผลผลิตสูงแต่คุณภาพไม่ดีเท่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บางที่พี่น้องเกษตรกรไม่เข้าใจที่บอกว่าถ้าพัฒนาชลประทานทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้วเกษตรกรจะไม่ปลูกพืช ถ้าสิ่งพูดไปมองกันละมุ่มมันถึงจะอภิปรายได้เข้าใจขึ้น”

ช

“ถ้าไม่มีกรมวิชาการเกษตรชาวบ้านจะอยู่ไม่ได้ไม่มีข้าวส่งออกเกษตรกรที่พิจิตรบอกว่าท่านนำข้าวพืชบ้านชื่อพันธุ์ ข้าวอากาศ ซึ่งข้าวนาปีนักวิชาการก็ไม่ยอมเชื่อว่าจะได้ผลผลิตต่อไร่ 120 ต่อไร่

แต่เกษตรมาคัดเลือกแล้วไปขายพันธุ์ได้ 160 ต่อไร่ 10 ไร่ได้ 140 เกษตรชาวบ้านที่ยโสธร ศรีสะเกษบารุงดินได้ 126 ต่อไร่ ข้าว กข 60 ทำให้ชาวไร่ล้มจม คุณชัยพร พรหมพันธุ์ เกษตรดีเด่นระดับชาติปี 38 ปลูกสุพรรณปลูกสุพรรณ 60 มา 10 ปีไม่เคยฉีดยาไม่มีแมลงกินเหมือนท่านบอก ที่บอกว่าเกษตรไม่มีทางไปพัฒนาเองได้ท่านไปดูแลให้เกษตรมีโอกาสไปขยายผลจะได้สู้อเมริกาได้เราไปดูถูกเกษตรก่อนแล้วว่าท่านเองไม่ได้เรียนเหมือนผม คุณไม่มีทางเอาตัวรอดถ้าผมไม่ช่วย เราจะแพ้ตั้งแต่ยังไม่สู้ถ้าเราดูถูกกันเอง”

คุณเจริญ

สิ่งที่เราคุยกันถึงจุดยืนวันนี้คือจุดยืนที่ว่าไม่ใช่เป็นจุดยืนของใครและเป็นจุดที่มีข้อสงสัยว่าจะเป็นประโยชน์ต่อคนไทยหรือไม่ เวลาประเทศไทยไปเจรจาเรื่องเอฟทีเอต่อไปจึงเกิดข้อสงสัยหลาย ๆ เรื่องการที่เราไปรับการเจรจาแล้วผลจากการเจรจาจะนำไปสู่การบดขยี้หรือการทำลายล้างวัฒนธรรมหรือไม่ ที่ประชุมได้ชี้ชัดว่าเรื่องข้าวไม่ใช่สินค้า ข้าวเป็นวัฒนธรรมมันน่าสนใจมากในทางวิชาการ การที่จะให้ใครคนใดคนหนึ่งมาออกกฎหมายล้มล้างวัฒนธรรมเป็นข้อโต้แย้งถ้ารัฐบาลเสนอกฎหมายเราจะเสนอกฎหมายว่ารัฐบาลไม่มีอำนาจขูดรากวัฒนธรรมของตัวเองเหมือนกรณีพระราชบัญญัติสุรา เสียส่วนใหญ่ว่าเป็นการหยุดและชลอกก็ได้การเจรจาที่จะเกิดขึ้นในอีกไม่กี่เดือนข้างหน้าเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาขอให้หยุดและชลอกเรื่องนี้เอาไว้ เพราะกระบวนการเจรจามันเป็นการขูดรากวัฒนธรรมตัวเอง เราต้องมีหลักประกันในการเจรจาอย่ามีกฎหมายควบคุมการเจรจาเพื่อไม่ให้คนบางคนไปตัดสินใจแทนคน60ล้านต่อการมีผู้แทนการเจรจาในส่วนที่กฎหมายจะร่างขึ้นคุณหญิงกัลยาจะเสนอกฎหมายในซีกของฝ่ายค้านว่าจะร่วมกันหรือแยกกันต่างหากอันนี้ก็จัดการประชุมรายละเอียดต่อไป

ในระยะยาวเราต้องสร้างตัวแสบคนที่มีความคิดความอ่านรักบ้านเมืองที่ธรรมศาสตร์ไม่ได้เรียกตัวแสบเขาบอกว่าเราต้องสู้กับอเมริกาแบบแดนเบียน อันนี้เป็นภาพสะท้อนของคนที่บอกว่าเราถูกกระทำโดยที่ไม่มีทางต่อกร

อาจารย์วิสุทธิ์ ไบไม่

“ผมฟังด้วยความตื่นเต้นและความตระหนกพอสมควรที่ได้ยินตอนท้ายว่าเราต้องล้มกรงรบ ถ้ากองทัพมีเท่านี้คงตาย ผมได้หารือข้างนอกแล้วสิ่งที่ได้ยินได้ฟังเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ขุนพล 10 จะรบกับอเมริกาคงแพ้เหมือนอิรักที่พูดเรื่องแดนเบียนคิดว่าเป็นยุทธศาสตร์ของผู้ยากจนที่จะต่อสู้กับผู้ร่ำรวยเราตกเข้าสู่กระแสทางวิทยาศาสตร์มากเกินไปเกือบถอนตัวไม่ขึ้นแต่ยังดีที่ชาวไร่ชาวนาเป็นวิทยาศาสตร์พื้นบาทที่ยังเหลืออยู่ยากให้กำลังใจ และเราคงถอยไม่ได้ แต่ถ้าสู้แบบไม่ระวังคิดว่าตกหลุมตายเรามีนักกฎหมายน้อยเกินไป เป็นปัญหาของประเทศเช่นเดียวกัน กลุ่มงานนายพลมีน้อย จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องการอาสาสมัคร เราต้องสู้รบด้วยสติปัญญา มิเช่นนั้นถ้าเพ็ญพร้าอาจเสียกรุง เสียกรุงครั้งนี้พื้นยากเพราะทุกสิ่งทุกอย่างครอบงำเยอะเกินไป มูลนิธิข้าวกังวลเรื่องนี้และพยายามสื่อให้ประชาชนรับทราบแต่พลังมีไม่เยอะไม่เท่าไร...”

